

NOIZWEI
WIRDOI

Portrete româno-germane
Deutsch-Rumänische Duos im Porträt

Introducere

[RO]

În 2022, Germania și România sărbătoresc 30 de ani de tratat de prietenie - un document juridic care atestă parteneriatul dintre cele două țări. De când a fost semnat, ambele țări au întreținut relații diplomatice și politice intense.

Astfel, oamenii din România și Germania se întâlnesc din ce în ce mai des: în 2018, România a fost pentru prima dată țara de origine cu cel mai mare număr de imigranți în Germania. Legați de secole, de exemplu prin intermediul minorităților culturale din ambele țări, și mai nou de când au devenit membri ai Uniunii Europene, românii și germanii sunt mai apropiați ca niciodată. Acest lucru oferă un prilej și o motivație pentru a ne concentra asupra perspectivelor personale ale acestei prietenii și a istoriei migrației reciproce.

NOI 2 | WIR 2 folosește texte narative jurnalistice și fotografii artistice pentru a portretiza 30 de perechi din Germania și România care dau viață acestei prietenii bilaterale. O persoană din România și una din Germania formează un duo, o pereche: versatile, chiar neobișnuite, în viața lor profesională, în timpul liber sau în viața privată.

Poveștile lor diverse reflectă ce înseamnă această legătură în viața de zi cu zi și ce efecte are asupra identității indivizilor.

Documentate de doi fotografi și cinci autori din Germania și România, aceste perechi povestesc în moduri diferite despre fericirea împărtășită, dar și despre provocări, coincidențe și colaborări, dincolo de reprezentările stereotipice ale poveștilor lor de migrație.

Cu fotografiile de Patricia Moroșan și Adi Tudose și texte de Diana Meseșan, Venera Dimulescu, Manuela Klenke, Anne Reinert și Ioana Casapu.

NOI 2 | WIR 2 este un proiect realizat de Goethe-Institut București cu finanțare de la Ministerul de Externe al Republicii Federale Germane, în cooperare cu Centrele Culturale Germane din Sibiu, Cluj-Napoca și Timișoara și Institutul Cultural Român din Berlin și cu sprijinul 2/3 Galeria și a Muzeului Astra.

Einleitung

[DE] **Im Jahr 2022 feiern Deutschland und Rumänien ihren 30-jährigen Freundschaftsvertrag – ein rechtliches Dokument, das den partnerschaftlichen Austausch miteinander manifestiert. Seit seiner Unterzeichnung pflegen beide Länder intensive diplomatische und politische Beziehungen.**

Doch auch Menschen aus Rumänien und Deutschland begegnen sich immer öfter: 2018 war Rumänien zum ersten Mal das Herkunftsland mit der größten Anzahl von Zuwandernden nach Deutschland. Schon seit Jahrhunderten miteinander verbunden, z. B. durch kulturelle Minderheiten in beiden Ländern und spätestens seit ihrer Mitgliedschaft in der Europäischen Union, sind sich Rumän*innen und Deutsche einander näher denn je. Dies gibt Anlass und Motivation, die persönlichen Perspektiven dieser Verbundenheit und wechselseitigen Migrationsgeschichte ins Zentrum zu stellen.

NOI 2 | WIR 2 porträtiert anhand von journalistisch-narrativen Texten und künstlerischen Fotografien 30 Duos aus Deutschland und Rumänien, die diese bilaterale Freundschaft mit Leben füllen. Jeweils eine Person aus Rumänien und eine aus Deutschland bilden ein Duo. Vielseitig, gar ungewöhnlich, im

Berufs-, Freizeit-, oder Privatleben: Ihre diversen Geschichten spiegeln wider, was jene Verbundenheit tagtäglich bedeutet und welche Auswirkungen sie auf das reale Leben und die Identität Einzelner hat.

Dokumentiert von zwei Fotograf*innen und fünf Autorinnen aus Deutschland und Rumänien, erzählen die Duos auf unterschiedliche Weise vom gemeinsamen Glück, aber auch von Herausforderungen, prägenden Zufällen und aktiver Zusammenarbeit, abseits stereotyper Darstellungen von Migrationsgeschichten.

Mit Fotografien von Patricia Moroşan und Adi Tudose sowie Texten von Diana Meseşan, Venera Dimulescu, Manuela Klenke, Anne Reinert und Ioana Casapu.

NOI 2 | WIR 2 ist ein am Goethe-Institut Bukarest entstandenes und vom Auswärtigen Amt der Bundesrepublik Deutschland finanziertes Projekt in Zusammenarbeit mit den Deutschen Kulturgesellschaften in Sibiu, Cluj-Napoca und Timisoara sowie dem Rumänischen Kulturinstitut Berlin und mit Unterstützung der 2/3 Galeria und des Astra Museums.

1	Zsolt Szeibert Nikolaus Türk	RO
2	Lavinia Braniște Nikola Richter	RO
3	Andreas Gutt Holger Gutt	D
4	David Paraschiv Seyram Deh	D
5	Elisabeth Weber Florian Danecke	D
6	Mihaela-Violeta Vochin Asir Yilmaz	D
7	Marian Cociș Felix Franz Vogler	D
8	Marlene Herberth Alex Herberth	RO
9	Iulia Tegge Ingo Tegge	RO
10	Anna Bouw-Bolik Mihaela Bercea	RO
11	Octavian Ursu Michael Kretschmer	D
12	Adela Denghel Torsten Jörges	RO
13	Anda Marin-Lange Daniel Lange	RO
14	Sebastian Zimmer Theodor Lutz	D
15	Vincent Grüger Marc Lozinc	RO

16	Ioana Crăciun-Fischer Markus Fischer	RO
17	Viviana Druga Hannes Heiner	D
18	Dominic Fritz Ruben Lațcău	RO
19	Adina Pintilie Christian Bayerlein	RO
20	Mirrar: Jannis, Dorin & Keischa	D
21	Andrei Mărcuță Niko Becker	RO
22	Carolin Röckelein Réka Kincses	D
23	Meike Schmelzer Ana Maria Iuganu	RO
24	Edith Toth Elisabeth Rohloff	RO
25	Daniel Cautnic Etienne Sander	RO
26	Laura Halding-Hoppenheit Florin Buhuceanu	D
27	Andreea Meier Stefan Meier	D
28	Jasmina Al-Qaisi Ralf Wendt	D
29	Oana-Cătălina Chițu Erika Borbély-Hansen	D
30	Mona Vintilă Alexander (Ali) Rönisch	D

1 Zsolt Szeibert Nikolaus Türk

[RO]

„Aveam doar 20 de ani când am plecat. M-am trezit într-o lume în care nu am trecut, în care trebuie să construiesc totul”, își amintește Zsolt Szeibert momentul în care a plecat la Hamburg. Era anul 1997 și avea să studieze arhitectura timp de șase luni, cu o bursă. A rămas 20 de ani.

În perioada aceea, România nu era încă în Uniunea Europeană, iar plecarea peste hotare însemna o luptă uriașă cu birocrăția. Cu toate astea, Zsolt, care împlinește anul ăsta 46 de ani, n-a vrut să piardă atunci oportunitatea. Știa limba din școala pe care a urmat-o la Cluj, orașul lui natal, unde toate materiile erau predate în germană. La Hamburg l-a cunoscut pe cel cu care avea să-și împărtășească pasiunea pentru arhitectură, Nikolaus Türk.

Timp de două decenii, legătura celor doi arhitecți a îmbrăcat mai multe forme. „La început, glumeam, râdeam, beam cafele”, își amintește Niko și zâmbește. Câțiva ani, au fost prieteni, apoi au devenit colegi și coordonatorii proiectului la care lucrează în prezent, *beyond visual arts*. În biroul din Hamburg unde au muncit prima oară împreună, plăcerea pentru meserie era pe primul loc. „Lucram zi și noapte, trăiam în spiritul ăsta: nu trebuie să dormi, trebuie doar să muncești”, povestește Niko, care anul ăsta împlinește 43 de ani. „Ne jucam și am descoperit că oamenii sunt interesați să colaboreze pe plan profesional cu noi”, îl completează partenerul lui.

Când șeful lor a murit, relația dintre cei doi colegi s-a transformat pentru totdeauna. Moartea subită le-a pus în brațe firma peste noapte. Și-au gestionat din mers și afacerea, și tristețea. Însă pe termen lung, momentul dificil i-a unit și mai tare. În 2016, au deschis al doilea birou, în România, la Cluj. „Aceași curiozitate care m-a împins să plec, m-a făcut să mă întorc aici”, explică Zsolt. „Unii oameni zic că odată ce pleci nu te mai simți nicăieri acasă, dar eu nu sunt de acord. Mă simt acasă

în ambele locuri”. Pentru Niko, noul birou a fost o ocazie să viziteze pentru prima oară Europa de Est, unde a cunoscut mai întâi căldura prietenilor și familiei partenerului său. În paralel cu primirea afectuoasă, diferențele dintre cele două orașe l-au uimit: „Când vii din Occident, mai ales din Hamburg, care e un oraș organizat, și ajungi la Cluj, e o experiență diferită pentru ochii tăi, cel puțin”, povestește Niko. „Dar e foarte interesant să vezi cât de rapid și creativ se dezvoltă un oraș cum este Clujul”.

De câțiva ani, au început colaborarea cu Facultatea de Arhitectură din Cluj, unde au simțit o curiozitate mare printre studenți și unde echipa lor a ținut mai multe workshop-uri despre vizualizarea arhitecturală, o ramură a arhitecturii care îmbină arta fotografiei cu publicitatea.

Încrederea construită în 20 de ani e de neclintit, iar asta îi ajută să-și împartă responsabilitățile și să conducă o firmă în două țări.

„Cred că o prietenie e acolo ca să dureze o veșnicie, dacă lucrezi la ea. Și asta mă motivează”. -Nikolaus Türk

Succesul e o relație la distanță

1 Zsolt Szeibert Nikolaus Türk

[DE] „Man sagt, dass man sich nirgendwo zu Hause fühlt, wenn man einmal weg ist, aber da bin ich anderer Meinung. Ich fühle mich an beiden Orten zu Hause.“ Für zwei Freunde ist Architektur die Brücke, die ihre Länder zusammenbringt.

„Ich war erst 20 Jahre alt, als ich wegging. Ich bin dann in einer Welt angekommen, die ich überhaupt nicht kannte und in der ich alles selbst bauen musste“, erinnert sich Zsolt Szeibert an den Moment, als er nach Hamburg zog. Es war das Jahr 1997 und er sollte dort mit einem Stipendium sechs Monate lang Architektur studieren. Er ist aber 20 Jahre lang geblieben.

Damals war Rumänien noch nicht in der Europäischen Union und ins Ausland zu reisen bedeutete einen großen Kampf mit der Bürokratie. Zsolt, der dieses Jahr 46 Jahre alt wird, wollte sich die Gelegenheit jedoch nicht entgehen lassen. Er kannte die Sprache aus seiner Schulzeit in seiner Heimatstadt Cluj, wo alle Fächer auf Deutsch unterrichtet worden waren. In Hamburg lernte er den Mann kennen, mit dem er seine Leidenschaft für Architektur teilen sollte: Nikolaus Türk.

Zwei Jahrzehnte lang nahm die Beziehung zwischen den beiden Architekten viele Formen an. „Am Anfang haben wir gescherzt, gelacht und Kaffee getrunken“, erinnert sich Niko und lächelt. Ein paar Jahre lang waren sie befreundet, dann wurden sie Kollegen und Koordinatoren des Projekts, an dem sie derzeit arbeiten, beyond visual arts. Im Hamburger Büro, in dem sie zum ersten Mal zusammenarbeiteten, stand die Freude am Handwerk im Vordergrund. „Wir arbeiteten Tag und Nacht, wir lebten nur, um zu arbeiten, wir mussten nicht schlafen“, erzählt Niko, der dieses Jahr 43 Jahre alt wird. „Wir spielten einfach und stellten dann fest, dass die Leute daran interessiert waren, professionell mit uns zu arbeiten“, ergänzt sein Partner.

Als ihr Chef starb, veränderte sich die Beziehung der beiden Kollegen für immer. Infolge des unerwarteten Todes blieben sie über Nacht allein mit der Firma zurück. Sie mussten also ihr Geschäft und ihren Kummer in Windeseile bewältigen. Langfristig hat diese schwierige Zeit sie einander allerdings nähergebracht. Im Jahr 2016 eröffneten sie ihr zweites Büro in Cluj, Rumänien. „Die gleiche Neugierde, die mich dazu

brachte, auszuwandern, hat mich dazu gebracht, hierher zurückzukommen“, erklärt Zsolt. „Man sagt, dass man sich nirgendwo zu Hause fühlt, wenn man einmal weg ist, aber da bin ich anderer Meinung. Ich fühle mich an beiden Orten zu Hause.“ Für Niko war das neue Büro eine Gelegenheit, zum ersten Mal nach Osteuropa zu reisen, wo er erstmals die Wärme der Freunde und der Familie seines Partners erlebte. Neben dem herzlichen Empfang verblüfften ihn auch die Unterschiede zwischen den beiden Städten: „Wenn man aus dem Westen kommt, vor allem aus Hamburg, das eine organisierte Stadt ist, und in Cluj ankommt, ist es eine andere Erfahrung, zumindest visuell“, sagt Niko. „Aber es ist sehr interessant zu sehen, wie schnell und kreativ sich eine Stadt wie Cluj entwickelt.“

Vor einigen Jahren fingen sie an, mit der Fakultät für Architektur in Cluj zusammenzuarbeiten. Dort spürten sie eine große Neugier bei den Studierenden und ihr Team hielt mehrere Workshops über Architekturvisualisierung ab, ein Zweig der Architektur, der die Kunst des Fotografierens mit Werbung verbindet.

Das in 20 Jahren aufgebaute Vertrauen ist unerschütterlich. Das hilft den zwei Freunden, ihre Verantwortung zu teilen und eine Firma in zwei Ländern zu führen.

„Ich glaube, dass eine Freundschaft ewig halten kann, wenn man daran arbeitet. Und das motiviert mich“, so Nikolaus Türk.

Erfolg ist eine Fernbeziehung

[RO]

Era anul 2017 când Nikola Richter, fondatoarea editurii germane Mikrotex, a primit primul mail de la traducătoarea Manuela Klenke, în care lauda munca unei scriitoare din România. Atunci a auzit pentru prima oară de Lavinia Braniște, o voce nouă în literatura română scrisă de femei. A rugat-o pe Manuela să-i trimită un fragment tradus pe care l-a citit cu sufletul la gură în camera de hotel, într-o pauză la un târg de carte. „Manuela a tradus o scenă din *Interior Zero* – când mama și fiica se plimbă printr-un cartier unde se construiesc noi clădiri. Mi-a plăcut descrierea relației mamă-fiică”, povestește Nikola. Vestea a ajuns mai târziu la autoarea din România, care s-a bucurat că proza ei va fi tradusă pentru prima oară într-o altă limbă. „E foarte greu să găsești o editură pentru literatura română în străinătate”, spune ea. „Unii traducători îți scriu doar ca să-și exprime intenția, apoi nu te mai contactează”. Mailul traducătoarei Manuela avea să sudeze, însă, o relație profesională de durată între cele trei.

Lavinia s-a născut la Brăila, în 1983, iar Nikola în orașul nordic Bremen, din Germania, în 1976. Până acum, s-au văzut offline de două ori, la târguri de carte și lansări în care au încercat să deschidă cititorilor germani o ușă către experiențele personajelor feminine în societatea formată după căderea regimului comunist. „M-am gândit că Lavinia spune o poveste cu care pot empatiza”, spune Nikola, care i-a găzduit două volume traduse. „Se potrivea perfect cu tot ce facem la Mikrotex, editura mea, unde încercăm să dăm un spațiu de exprimare scriitoarelor și să spunem poveștile contemporanilor noștri, cu tot ceea ce presupune: migrație, experiențe digitale, subculturi”, explică ea.

Prima oară când Lavinia a fost invitată să vorbească la un târg de carte în afara granițelor României a fost în 2018, după lansarea primului volum tradus la editura Nikolei. Era la târgul de carte de la Leipzig, unde s-a simțit „ca un copil într-un magazin cu

dulciuri”. I-a plăcut că, spre deosebire de cele organizate în țara natală, târgurile din Germania pun în centru conversația dintre scriitor și cititor. Germanii merg la aceste evenimente ca să-și cunoască, în primul rând, autorii preferați și nu ca să cumpere cărți, ca în România. Când Lavinia a participat la evenimentul cultural de la Leipzig, traducerea volumului *Interior zero* abia apăruse. Câteva exemplare puteau fi consultate la stand, însă unele dintre ele au dispărut fără urmă. Editoarea ei, Nikola, a văzut în gestul asta un semn bun. „Cărțile furate sunt cele mai iubite”, râde ea când își amintește momentul.

Prima carte tradusă în limba germană a Laviniei Braniște a fost un succes, după cum spune Nikola Richter, fondatoarea editurii care a găzduit-o. Proza a adunat în jurul ei o parte din comunitatea de români care locuiește în Germania și voia să rămână la curent cu ce se întâmplă în societatea românească actuală, dar și femei și bărbați germani care erau curioși să citească povești postcomuniste sau voci feminine.

În prezent, Lavinia locuiește în București, iar Nikola în Berlin. Anul trecut, la editura mikrotex a apărut cel de-al doilea volum al Laviniei, *Sonia ridică mâna*. Nu au încă planuri de viitor. O lasă pe Sonia să-și găsească calea în librăriile germane.

Scrișurile mereu personal

2 Lavinia Branîște Nikola Richter

[DE] *Eine Autorin und ihre Verlegerin bringen dem deutschen Publikum Geschriebenes von Frauen näher.*

Es war 2017, als Nikola Richter, die Gründerin des deutschen Verlags mikrotex, die erste E-Mail von der Übersetzerin Manuela Klenke erhielt, in der sie die Arbeit einer Schriftstellerin aus Rumänien lobte.

Damals hörte sie zum ersten Mal von Lavinia Branîște, einer neuen Stimme in der rumänischen von Frauen geschriebenen Literatur. Sie bat Manuela, ihr einen übersetzten Auszug zu schicken, den sie dann in ihrem Hotelzimmer während einer Pause auf einer Buchmesse mit angehaltenem Atem las. „Manuela hat eine Szene aus *Interior Zero* übersetzt, in der Mutter und Tochter durch ein Viertel spazieren, in dem gerade neue Gebäude errichtet werden. Die Beschreibung der Mutter-Tochter-Beziehung hat mir gut gefallen“, sagt Nikola. Die Nachricht erreichte später die rumänische Autorin, die sich darüber freute, dass ihre Prosa zum ersten Mal in eine andere Sprache übersetzt werden würde. „Es ist sehr schwer, im Ausland einen Verlag für rumänische Literatur zu finden“, meint sie. „Manche Übersetzer schreiben einem nur, um ihre Absicht zu bekunden, und melden sich dann nicht mehr.“ Doch die E-Mail der Übersetzerin Manuela sollte eine dauerhafte berufliche Beziehung zwischen den dreien begründen.

Lavinia wurde 1983 in Brăila geboren und Nikola 1976 in der norddeutschen Stadt Bremen. Bisher haben sich die beiden zweimal offline getroffen, auf Buchmessen und bei Buchvorstellungen. Dabei versuchten sie, deutschen Leser*innen eine Tür zu den Erfahrungen weiblicher Figuren in der nach dem Fall des kommunistischen Regimes entstandenen Gesellschaft zu öffnen. „Ich dachte, dass Lavinia eine Geschichte erzählt, in die ich mich einfühlen kann“, sagt Nikola, die zwei ihrer übersetzten Bücher verlegt hat. „Diese passten perfekt zu dem, was wir bei meinem Verlag mikrotex machen, wo wir versuchen, Autorinnen Raum zu geben, sich auszudrücken und die Geschichten unserer Zeitgenoss*innen zu erzählen, mit allem, was dazugehört: Migration, digitale Erfahrungen, Subkulturen“, erklärt sie.

Das erste Mal als Lavinia eingeladen wurde, auf einer Buchmesse außerhalb Rumäniens zu sprechen, war im Jahr 2018, nach der Veröffentlichung ihres ersten übersetzten Bandes in Nikolas Verlag. Es war auf der Leipziger Buchmesse, wo sie sich „wie ein Kind in einem Süßwarenladen“ fühlte. Es gefiel ihr, dass die Messen in Deutschland, anders als in ihrem Heimatland, die Gespräche zwischen Autor*in und Leser*in in den Mittelpunkt stellen. Die Deutschen besuchen diese Veranstaltungen in erster Linie, um ihre Lieblingsautor*innen zu treffen und nicht, um Bücher zu kaufen, wie in Rumänien. Als Lavinia die Kulturveranstaltung in Leipzig besuchte, war die Übersetzung ihres Buches *Interior zero* (Dt. *Null Komma Irgendwas*) gerade erschienen. Ein paar Exemplare waren am Stand erhältlich, jedoch sind einige davon spurlos verschwunden. Nikola, ihre Verlegerin, betrachtete dies als ein gutes Zeichen. „Gestohlene Bücher sind die beliebtesten“, lacht sie, als sie sich an diesen Moment erinnert.

Das erste ins Deutsche übersetzte Buch von Lavinia Branîște war ein Erfolg, so Nikola Richter, die Gründerin des Verlags, in dem es erschienen ist. Die Prosa zog einen Teil der in Deutschland lebenden rumänischen Gemeinschaft an, der sich über die aktuellen Geschehnisse in der rumänischen Gesellschaft informieren wollte, aber auch deutsche Frauen und Männer, die neugierig waren, postkommunistische Geschichten oder weibliche Stimmen zu lesen.

Zurzeit wohnt Lavinia in Bukarest und Nikola in Berlin. Letztes Jahr erschien im Verlag mikrotex das zweite Buch von Lavinia, *Sonia ridică mâna* (Dt. *Sonia meldet sich*). Sie haben noch keine Pläne für die Zukunft. Sie überlassen es Sonia, sich in den deutschen Buchläden zurechtzufinden.

„Das ist das Tolle, wenn man einen Verlag hat: Man hat mit Menschen zu tun, die über das nachdenken, was um sie herum passiert, sodass es immer einen persönlichen Austausch zwischen dem Autor und dem Verleger gibt. Der Text bleibt immer persönlich.“ – Nikola

Schreiben ist immer persönlich

3 Andreas Gutt Holger Gutt

[RO]

Holger Gutt nu s-a simțit niciodată un bavarez pur-sânge. El s-a născut la Markt Schwaben, lângă München, în 1990, unde a și crescut. Nu l-au interesat însă niciodată portul popular și cluburile de tir, tare îndrăgite în zonele rurale de dincolo de metropolă. În familia sa, tradițiile bavareze nu au fost cultivate niciodată.

Părinții și bunicii lui Holger fac parte din minoritatea româno-germană a sașilor transilvăneni. Cu aproape 900 de ani în urmă, strămoșii lor s-au așezat în Carpații României de astăzi, unde încă își păstrează propria cultură și propriul dialect german. Holger Gutt nu cunoaște acest dialect. „Eu mă trag însă din această cultură și o cunosc de la părinții și de la bunicii mei”, susține el.

I-a lipsit faptul că nu avea „ce face cu această cultură” în afara familiei sale. Așa se face că a pornit în căutarea rădăcinilor familiei sale. La vremea aceea avea 25 de ani, își încheiase formarea ca designer media și lucra pentru studiouri de film și de televiziune. Împreună cu tatăl său, Andreas Gutt, s-a dus la Ghimbav (Weidenbach/Vidombák), unde s-au născut și au copilărit părinții săi. Tatăl lui, Andreas, avea pe atunci 60 de ani, se pensionase după 45 de ani de muncă și nu își mai văzuse vechiul cămin de un sfert de secol.

Părinții lui Holger au locuit în România până în anii '1980. De fapt, Andreas Gutt nu fusese niciodată „prea convins” să plece. „Aveam o slujbă bună și mă descurcam”, explică el. El a lucrat acolo timp de 13 ani ca sculer. El și mama lui Holger își petreceau adesea timpul liber la Brașov (Kronstadt), în apropiere. Andreas Gutt nu s-a simțit niciodată român. „Am fost cetățean român, dar naționalitatea mea a fost întotdeauna germană”, declară el.

După ce tot mai mulți sași transilvăneni au părăsit țara, Andreas Gutt a hotărât, în 1984, să plece și el în Germania. În 1988, l-a urmat și soția. Apoi au avut un fiu, pe Holger, iar doi ani

și jumătate mai târziu, o fiică.

Dar unde este patria sa? „Aici mă simt acasă”, spune Andreas Gutt, referindu-se la Markt Schwaben. Acest sentiment este întărit și de relația cu foștii săi vecini, cu care ține legătura prin intermediul asociației de emigranți din Ghimbav (Weidenbach). În cadrul acestei asociații se lucrează la istoria locală, se fac cercetări genealogice și se cultivă cultura. Andreas Gutt petrece multe ore sunând membrii asociației și cultivând lista de adrese pentru ziarul asociației „Weidenbacher Heimatblatt”.

Holger Gutt a realizat un film documentar emoționant, intitulat „Sehnsucht nach einer unbekanntem Heimat” (Dorul de o patrie necunoscută), despre călătoria făcută cu tatăl său. El a fost mereu pasionat de filme. La ora actuală, conduce propria companie de producție împreună cu partenera sa.

Holger Gutt nu și-a găsit o patrie în urma călătoriei sale. În schimb, a ajuns împreună cu tatăl său într-un loc în care acum trăiesc alți oameni, întrucât majoritatea sașilor transilvăneni au părăsit țara.

„Mă văd mai degrabă ca pe cineva care privește cultura sașilor transilvăneni din exterior și nu ca unul care a crescut în ea”, spune Holger. Dar călătoria i-a adus ușurare. „Nu mai simt că trebuie neapărat să găsesc acel loc”, recunoaște el. Motivul: „Patria este ceva ce se află în interiorul ființei umane”.

Ce îi motivează de fapt pe tată și pe fiu? Mai înainte de a realiza filmul, își dorea să învețe despre cultura strămoșilor săi, povestește Holger Gutt. „Ulterior, pe măsură ce tot lucram la film, m-a interesat să pun la păstrare câte ceva din această cultură și să îl prezint publicului, inițiind astfel și un dialog despre conceptul de „patrie”. Andreas, tatăl, adaugă: „Am vrut să îi arăt fiului meu vechea mea patrie și să îl sprijin la realizarea filmului său”.

În căutarea patriei pierdute

3

Andreas Gutt Holger Gutt

[DE]

Holger Gutt machte sich mit seinem Vater Andreas in Siebenbürgen auf die Suche nach einer Heimat. Ihre Erkenntnis: Heimat ist kein Ort, sondern steckt im Menschen selbst.

Wie ein waschechter Bayer hat Holger Gutt sich nie gefühlt. Zwar kam er 1990 in Markt Schwaben bei München zur Welt und wuchs dort auf. Aber mit Trachtenanzügen und Schützenvereinen, wie sie dort im ländlichen Raum abseits der Metropole beliebt sind, konnte er nichts anfangen. In seiner Familie wurden bayerische Traditionen nie gepflegt.

Holgers Eltern und Großeltern gehören zur deutsch-rumänischen Minderheit der Siebenbürger Sachsen. Vor fast 900 Jahren siedelten sich ihre Vorfahren im Karpatenraum des heutigen Rumäniens an und pflegen bis heute ihre eigene Kultur und ihren eigenen deutschen Dialekt. Holger Gutt beherrscht diese Mundart zwar nicht. „Doch ich komme aus dieser Kultur und kenne sie von meinen Eltern, Omas und Opas“, sagt er.

Er vermisste es, außerhalb seiner Familie „keinen Kontext zu dieser Kultur“ zu haben. Und so machte er sich auf die Suche nach seinen familiären Wurzeln. Da war er 25 Jahre alt, hatte seine Ausbildung zum Mediengestalter hinter sich und arbeitete für Film und Fernsehen. Zusammen mit seinem Vater Andreas Gutt reiste er nach Weidenbach/Vidombák, wo seine Eltern geboren und aufgewachsen waren. Vater Andreas war damals 60 Jahre alt, nach 45 Jahren Arbeit in Rente gegangen und seit einem Vierteljahrhundert nicht mehr in der alten Heimat gewesen.

Bis in die 1980er-Jahre hatten Holgers Eltern in Rumänien gelebt. Und eigentlich war Andreas Gutt „nicht so überzeugt davon“, wegzugehen. „Ich hatte einen guten Job, und es ging mir gut“, erklärt er. 13 Jahre lang arbeitete er dort als Werkzeugbauer. Ihre Freizeit verbrachten er und Holgers Mutter oft im nahe gelegenen Kronstadt/Braşov. Als Rumäne fühlte sich Andreas Gutt nie. „Ich war rumänischer Staatsbürger, aber meine Nationalität war immer deutsch“, sagt er.

Als immer mehr Siebenbürger Sachsen das Land verließen, ging auch Andreas Gutt 1984 nach Deutschland. 1988 folgte ihm seine Frau. Sie bekamen Sohn Holger, zweieinhalb Jahre später

eine Tochter.

Heimat? „Ich bin hier zu Hause“, sagt Andreas Gutt über Markt Schwaben. Ein Heimatgefühl gibt ihm aber auch der Kontakt zu seinen ehemaligen Nachbar*innen, mit denen er in der Heimatortsgemeinschaft Weidenbach vernetzt ist. In dem Verband arbeiten sie ihre Ortsgeschichte auf, betreiben Ahnenforschung und pflegen ihre Kultur. Häufig verbringt Andreas Gutt mehrere Stunden damit, Verbandsmitglieder anzurufen und die Adressliste für das verbandseigene „Weidenbacher Heimatblatt“ zu pflegen.

Über die gemeinsame Reise mit seinem Vater hat Holger Gutt den bewegenden Dokumentarfilm „Sehnsucht nach einer unbekanntenen Heimat“ gedreht. Filme waren immer seine Leidenschaft. Heute betreibt er mit seiner Partnerin eine eigene Produktionsfirma.

Eine Heimat gefunden hat Holger Gutt bei seiner Reise nicht. Stattdessen kam er mit seinem Vater an einen Ort, in dem nun andere Menschen leben, weil die meisten Siebenbürger Sachsen das Land verlassen haben.

„Ich sehe mich eher als jemanden, der die Kultur der Siebenbürger Sachsen von außen betrachtet und nicht darin aufgewachsen ist“, erklärt Holger. Doch die Reise hat ihm Erleichterung gebracht. „Ich muss nicht mehr krampfhaft nach diesem einen Ort suchen“, sagt er. Denn: „Heimat ist etwas, was in einem selbst liegt.“

Und was motiviert Vater und Sohn Gutt? Bevor er den Film machte, sei es ihm darum gegangen, die Kultur seiner Vorfahren kennenzulernen, erzählt Holger Gutt. „Durch die Arbeit an dem Film ging es später darum, etwas von dieser Kultur zu erhalten und in die Öffentlichkeit zu tragen und damit auch einen Dialog über den Begriff "Heimat" auszulösen.“ Vater Andreas ergänzt: „Ich wollte meinem Sohn meine alte Heimat zeigen und ihn bei seinem Film unterstützen.“

Auf der Suche nach der verlorenen Heimat

4

David Paraschiv Seyram Deh

[RO] Experiențele și obiectivele comune îi unesc pe oameni. Așa s-a întâmplat și cu David Paraschiv și Seyram Deh. Alături de alți tineri de la Romatrial, ei se implică împotriva discriminării, rasismului și antițigănistului.

Cei doi s-au întâlnit la această organizație autonomă transculturală romă pentru care lucrează. Inițiativa abordează problema complexă a rasismului gadje prin intermediul filmelor, al teatrului și al seminarilor.

„Mai lucrasem și la alte inițiative înainte de Romatrial”, spune David, el însuși rom. Tânărul în vârstă de 22 de ani activează acolo din anul 2019, fiind co-coordonator al proiectului „WIR SIND HIER/SUNTEM AICI!”. Acest proiect vizează „educarea în școli a romilor și ne-romilor despre istoria romilor și combaterea antițigănistului”.

În cadrul acestui proiect, David joacă într-o piesă de teatru care relatează istoria romilor de după cel de-al Doilea Război Mondial. Printre altele, este vorba despre modul în care romii au trebuit să lupte pentru a fi recunoscuți ca victime ale Holocaustului. Punctul culminant al acestei istorii dureroase este uciderea pe motive rasiale a nouă persoane în 2020 în orașul Hanau din landul german Hessa, dintre care trei erau romi.

David s-a născut într-un sat aflat la aproximativ 40 de kilometri de București. În 2015, familia sa a emigrat în Germania pentru a le oferi copiilor oportunități educaționale mai bune. La ora actuală, David se pregătește pentru a deveni educator și dorește să studieze mai apoi

pedagogie socială, psihologie sau sociologie.

Seyram, care a absolvit liceul la Lübeck, locuiește la Berlin din toamna anului 2021 și face un stagiu de un an la Romatrial. „În acest moment, sunt responsabilă în principal de social media, de activitatea politică și de activitatea artistică”, declară ea.

„Suntem colegi, dar pălăvrăgim adesea și purtăm conversații personale”, povestește Seyram. Pe cei doi îi unește solidaritatea și experiențele lor. Ei au cunoscut discriminarea și rasismul pe propria piele. „Este trist, pe de o parte, dar este un lucru care ne leagă foarte mult”, afirmă David.

Seyram nu știe încă exact ce vrea să facă după practică. „Mi-ar plăcea să fiu model”, spune ea. În plus, a început să participe la Ballrooms, o mișcare afro-americană și latino-americană de pe scena LGBTIQ*, în cadrul căreia participanții defilează pe un podium, împărțiți în mai multe categorii.

Dar ce îi motivează pe cei doi? „Faptul că am găsit oameni cu care mă simt în siguranță și cu care lupt umăr la umăr pentru ceva anume”, răspunde David. Seyram se simte încurajată de faptul că poate împărtăși experiențe cu colegii de la Romatrial. „Este un sentiment plăcut să te simți în siguranță alături de oameni și să le poți împărtăși propriile experiențe”.

Împreună pentru solidaritate

4

David Paraschiv Seyram Deh

[DE] „*Mich motiviert, dass ich Menschen gefunden habe, mit denen ich mich sicher fühle und mit denen ich gemeinsam für etwas kämpfe.*“ **David Paraschiv und Seyram Deh setzen sich bei der Initiative Romatrial gegen Rassismus und Diskriminierung ein.**

Gemeinsame Erfahrungen und Ziele schweißen Menschen zusammen. So ist es auch bei David Paraschiv und Seyram Deh. Sie machen sich mit anderen jungen Menschen bei Romatrial gegen Diskriminierung, Rassismus und Antiziganismus stark.

Bei dieser transkulturellen Rom*nja-Selbstorganisation, für die sie arbeiten, haben sie sich kennengelernt. Die Initiative thematisiert mit Film, Theater und in Seminaren die komplexe Problematik des Gadjé-Rassismus.

„Ich habe schon bei anderen Initiativen gearbeitet, bevor ich bei Romatrial angefangen habe“, berichtet David, der selbst Rom ist. Der 22-Jährige ist dort seit 2019 aktiv und Co-Koordinator beim Projekt „WIR SIND HIER!“ Es besteht aus „Rom*nja und Nicht-Rom*nja, die in Schulen über die Geschichte der Sint*izze und Rom*nja aufklären und Antiromanismus bekämpfen“.

In dem Projekt ist er Schauspieler in einem Stück, das die Geschichte der Sint*izze und Rom*nja nach dem Zweiten Weltkrieg erzählt. Es geht unter anderem darum, wie Rom*nja und Sint*izze dafür kämpfen mussten, als Opfer des Holocaust anerkannt zu werden. Höhepunkt der schmerzvollen Geschichte ist der rassistische Mord an neun Menschen 2020 in der hessischen Stadt Hanau, darunter drei Sint*izze und Rom*nja.

David wurde in einem Dorf etwa 40 Kilometer von Bukarest geboren. 2015 kam seine Familie nach Deutschland, um den Kindern bessere Bildungschancen zu bieten. Derzeit macht David eine Ausbildung zum Erzieher und will danach Sozialpädagogik, Psychologie oder Soziologie studieren.

Seyram, die in Lübeck ihr Abitur gemacht hat, lebt seit Herbst 2021 in Berlin und macht ein Jahrespraktikum bei Romatrial. „Ich bin im Moment vor allem für Social Media, politische Arbeit und Künstlerarbeit zuständig“, sagt sie. „Wir sind Kolleg*innen, aber wir können auch

quatschen und persönliche Gespräche führen“, erzählt Seyram. Die beiden verbinden ihre Solidarität und die Erfahrungen. Diskriminierung und Rassismus kennen sie selbst. „Das ist auf der einen Seite traurig, aber es verbindet uns auch sehr stark“, so David.

Seyram weiß noch nicht genau, was sie nach ihrem Praktikum machen will. „Ich würde gern modeln“, sagt sie. Außerdem hat sie begonnen, an Ballrooms teilzunehmen, einer afro- und lateinamerikanischen Bewegung aus der LGBTQ*-Szene, bei der die Teilnehmenden in verschiedenen Kategorien über einen Catwalk laufen.

Und was motiviert die beiden? „Dass ich Menschen gefunden habe, mit denen ich mich sicher fühle und mit denen ich gemeinsam für etwas kämpfe“, antwortet David. Seyram macht es Mut, dass sie mit anderen bei Romatrial Erfahrungen teilen kann. „Es ist ein schönes Gefühl, sich bei Leuten sicher zu fühlen und ihnen von den eigenen Erfahrungen erzählen zu können.“

Gemeinsam für Solidarität

5

Elisabeth Weber Florian Danecke

[RO] Elisabeth Weber și Florian Danecke s-au cunoscut la fotocopiatorul de la bibliotecă. Tinerii studenți voiau să ia cu ei acasă peste weekend niște materiale de lectură, așa că s-au așezat la coadă. Așa au intrat în vorbă.

Au format un cuplu timp de 15 ani. Chiar dacă nu mai sunt împreună, sunt încă prieteni apropiați. Locuiesc în aceeași casă din Berlin și se sprijină reciproc în activitatea lor de istorici.

Florian Danecke s-a născut în 1979 în capitala Germaniei, Berlin. Elisabeth Weber s-a născut în 1980 la Sibiu/Hermannstadt, România. Părinții ei au fost jurnaliști, iar ea a crescut într-un mediu bilingv, fiind membră a minorității româno-germane a sașilor transilvăneni. „Prima limbă pe care am învățat-o a fost germana, de abia a doua a fost româna”, povestește ea.

La sfârșitul anilor '1990 s-a mutat la Bielefeld, unde a susținut Bacalaureatul german, dobândind o nouă perspectivă asupra istoriei țării în care s-a născut. „În România, în cărțile de istorie de la școală Holocaustul se prezenta doar foarte pe scurt. Se spunea că „din păcate, evreii au avut de suferit”, își amintește ea. Odată ajunsă în școala din Germania, a învățat să citească critic cartea de istorie, aflând că sute de mii de evrei au fost jefuiți, deportați și uciși sub dictatorul Ion Antonescu.

După terminarea școlii, s-a mutat la Berlin, unde a studiat istoria la Universitatea Humboldt, găsind un aliat în persoana lui Florian Danecke, înscris la

aceeași facultate. „Studiul acestui capitol din istoria României, precum și examinarea critică a rolului minorității germane din această perioadă sunt foarte importante pentru noi”, declară cei doi istorici. Aceștia și-au scris tezele de masterat și un eseu comun pe această temă. Cei doi au călătorit în România pentru a studia problema mai îndeaproape.

Există însă mai multe lucruri care îi leagă decât acest subiect comun de studiu. Florian Danecke a avut întotdeauna o preferință pentru literatura, muzica și filmele românești. Datorită călătoriilor lor în România, el a reușit să aprofundeze această pasiune. Și-ar dori să existe o imagine mai pozitivă a României în Germania. „Când relația noastră abia începuse, Bucureștiul mi-a fost zugrăvit ca fiind gălăgios și haotic”, mărturisește el, „dar apoi l-am descoperit singur și m-am lăsat prins în mrejele sale”. Nu degeaba capitala României este supranumită „Parisul Orientului”.

La ora actuală, Danecke lucrează ca istoric independent. Elisabeth Weber este cercetător în domeniul provenienței la Berlin. Cei doi lucrează la tezele lor de doctorat.

„Este frumos că ne înțelegem în continuare și după ce ne-am despărțit”, susține cu bucurie Florian Danecke, declarând că i-ar plăcea să își continue cercetările despre România alături de Elisabeth Weber. Dacă le va permite timpul, cei doi și-au propus să studieze din nou subiecte care au de-a face cu România.

Pe urmele istoriei României

5

Elisabeth Weber Florian Danecke

[DE] *Die Historiker*innen Elisabeth Weber und Florian Danecke waren 15 Jahre lang ein Paar und arbeiteten gemeinsam. Heute sind sie zwar getrennt, aber immer noch enge Freunde.*

Kennengelernt haben sich Elisabeth Weber und Florian Danecke am Kopierer in der Bibliothek. Die jungen Studierenden wollten noch Lesestoff fürs Wochenende mit nach Hause nehmen und standen in einer Warteschlange. So kamen sie ins Gespräch.

15 Jahre lang waren sie ein Liebespaar. Und auch wenn sie sich inzwischen getrennt haben, sind sie immer noch eng befreundet. Sie leben im gleichen Haus in Berlin und unterstützen sich gegenseitig bei ihrer Arbeit als Historiker*innen.

Florian Danecke kam 1979 in der deutschen Hauptstadt Berlin zur Welt. Elisabeth Weber wurde 1980 im rumänischen Hermannstadt/Sibiu geboren. Ihre Eltern arbeiteten als Journalist*innen und sie wuchs als Angehörige der rumänien-deutschen Minderheit der Siebenbürger Sachsen zweisprachig auf. „Meine erste Sprache war Deutsch, meine zweite Rumänisch“, sagt sie.

Ende der 1990er-Jahre kam sie nach Bielefeld, wo sie ihr deutsches Abitur nachholte – und eine neue Sicht auf die Geschichte ihres Geburtslandes bekam. „In Rumänien haben die Geschichtsbücher in der Schule nur eine verknappte Darstellung des Holocaust wiedergegeben und es stand darin, dass auch ‘bedauerlicherweise Jüd*innen zu Schaden gekommen waren‘“, erinnert sie sich. Doch nun lernte sie, ihr Geschichtsbuch kritisch zu lesen und fand heraus, dass unter dem Diktator Ion Antonescu Hunderttausende von Jüd*innen beraubt, verschleppt und ermordet worden waren.

Nach der Schule zog sie nach Berlin, wo sie an der Humboldt Universität Geschichte studierte – und in Florian Danecke, der ebenfalls für Geschichte eingeschrieben war, einen Verbündeten fand. „Die Erforschung dieses Kapitels der rumänischen Geschichte, aber auch eine kritische Auseinandersetzung mit der Rolle der deutschen Minderheit während dieser Zeit liegt uns sehr am Herzen“, sagen die zwei Historiker*innen. Sie schrieben ihre Magisterarbeiten und einen gemeinsamen Aufsatz zu dem Thema. Für die Recherchen reisten sie nach Rumänien.

Doch es verbinden sie noch mehr Dinge als das gemeinsame Thema. So hatte Florian Danecke schon immer eine Vorliebe für rumänische Literatur, Musik und Filme. Durch ihre Reisen nach Rumänien konnte er diese Liebe vertiefen. Er würde sich wünschen, dass es in Deutschland ein positiveres Rumänien-Bild gäbe. „Als wir frisch zusammen waren, wurde mir Bukarest als laut und chaotisch geschildert“, gesteht er, „Doch dann habe ich es für mich entdeckt und mich darauf eingelassen.“ Nicht umsonst werde die rumänische Hauptstadt „Paris des Ostens“ genannt.

Danecke ist heute als freier Historiker tätig. Elisabeth Weber ist Provenienzforscherin in Berlin. Außerdem arbeiten sie beide an ihren Dissertationen.

„Es ist schön, dass wir auch nach unserer Trennung noch miteinander klarkommen“, freut sich Florian Danecke. Gern würden die beiden, wenn es ihre Zeit erlaubt, wieder gemeinsam zu Rumänien forschen.

Der rumänischen Geschichte auf der Spur

[RO]

Uneori, prietenii sunt tocmai ce trebuie atunci când ai nevoie de ei. Asir Yilmaz este un astfel de prieten. El este acolo când Mihaela Vochin are nevoie de ceva cu care să vorbească sau să o sprijine, pur și simplu, cu treburi practice.

El a ajutat-o pe Mihaela atunci când aceasta s-a mutat la Berlin. Asir a împachetat lucruri în cutii, i-a transportat cu mașina bagajele prin traficul aglomerat al capitalei germane și a ajutat-o să se instaleze. „A făcut lucrurile pe care un tată le face pentru fiica lui”, descrie Mihaela Vochin relația cu prietenul ei cu 30 de ani mai în vârstă decât ea.

Cei doi s-au cunoscut în timp ce lucrau la Berliner Stadtmission, o organizație de ajutorare administrată de biserică. Asir lucra acolo ca îngrijitor, iar Mihaela, ocupând inițial poziția de practicantă, apoi de asistent social și, în cele din urmă, de coordonator de voluntari. După șase ani și jumătate, studenta la sociologie a renunțat la această slujbă, iar acum lucrează ca asistent de cercetare.

Pe cei doi îi leagă o coincidență: primul lor cămin din Germania; amândoi au locuit pentru prima dată la Duisburg – Asir Yilmaz, din 1970, Mihaela Vochin, din 2013. Născută la Videle, în Valahia, în 1989, tânăra a studiat comunicarea și relațiile internaționale în România, înainte de a se muta în 2013 la Duisburg, urmându-și vocea inimii, și apoi la Berlin, șase luni mai târziu. Totul era nou pentru ea. A trebuit să învețe germana, să cunoască oameni, să își găsească prieteni. De prieten s-a despărțit, dar

Mihaela a rămas în Germania. „Nu am stat prea mult pe gânduri, am rămas pur și simplu”, își amintește ea.

Asir știe ce îi trece prin cap. În timpul pandemiei de coronavirus, de exemplu, s-au întâlnit la un moment dat la o ceașcă de ceai. „Ai nevoie de ceva cu care să stai de vorbă”, a observat el. Așa că au ieșit în parc și au vorbit. „M-a uns pe suflet”, declară Mihaela Vochin.

Asir Yilmaz s-a născut în 1956 în Turcia, în apropiere de Ankara. În Germania, a terminat școala și s-a angajat ca lucrător în depozit. Nu a urmat niciun curs de specializare. „Nimeni nu cerea asta în anii 1970”, explică el. În 1972 s-a mutat la Berlin, s-a căsătorit și a avut copii. Cei doi copii mai mici ai săi locuiesc încă cu el.

Mihaela nu știe încă unde va locui în viitor.

„Îmi e foarte bine la Berlin, dar simt că îmi lipsește ceva”.

Să rămână oare? Sau să se întoarcă în România? Nu s-a decis încă. „Acest lucru este tipic pentru emigranții care au posibilitatea de a se întoarce”, explică ea.

Ce le dă curaj amândurora pentru a-și întâmpina viitorul? Asir Yilmaz răspunde calm: „Trăiește și fii fericit. Fie ce o fi”. După ce a supraviețuit unui atac de cord, se bucură acum de lucrurile mărunte din viață. Mihaela Vochin răspunde: „Vreau să fac ceva bun pentru oamenii din viața mea”, susține ea.

Ca un tată și fiica lui

6

Mihaela-Violeta Vochin Asir Yilmaz

[DE]

Mihaela-Violeta Vochin und Asir Yilmaz leben in Berlin und sind gute Freunde. Sie wurde in Rumänien geboren, er in der Türkei.

Manchmal sind Freund*innen genau zum richtigen Zeitpunkt zur Stelle. Asir Yilmaz ist so ein Freund. Er ist da, wenn Mihaela Vochin jemanden zum Reden braucht. Oder auch einfach praktische Unterstützung.

Er half, als Mihaela in Berlin umziehen wollte. Asir packte mit ihr die Kartons, fuhr ihr Hab und Gut durch den dichten Verkehr der deutschen Hauptstadt und unterstützte sie beim Einrichten. „Er hat die Dinge übernommen, die ein Vater für seine Tochter macht“, beschreibt Mihaela Vochin das Verhältnis zu ihrem 30 Jahre älteren Bekannten.

Kennengelernt haben sich die beiden bei ihrer Arbeit für die Berliner Stadtmission, einer Hilfsorganisation in kirchlicher Trägerschaft. Asir arbeitete dort als Hausmeister, Mihaela zunächst als Sprachpraktikantin, dann als Sozialbetreuerin und schließlich als Ehrenamtskoordinatorin. Nach sechseinhalb Jahren gab die Soziologiestudentin den Job auf und arbeitet nun als wissenschaftliche Hilfskraft.

Eine zufällige Gemeinsamkeit ist ihre erste Station in Deutschland: Beide lebten zuerst in Duisburg – Asir Yilmaz ab 1970, Mihaela Vochin ab 2013. Die 1989 in Videle in der Walachei geborene junge Frau hatte in Rumänien Kommunikation und Internationale Beziehungen studiert, bevor sie 2013 der Liebe wegen nach Duisburg und ein halbes Jahr später nach Berlin zog. Alles war neu. Sie musste Deutsch lernen, ein Netzwerk aufbauen, Freund*innen finden. Die Liebe zerbrach, Mihaela blieb. „Ich habe mir gar nicht viele Fragen gestellt, sondern bin einfach geblieben“, erinnert sie sich.

Asir spürt, was in ihr vorgeht. Während der Corona-Pandemie etwa tranken sie einmal zusammen Tee. „Du brauchst jemanden zum Reden“, stellte er fest. Und so gingen sie raus in den Park und unterhielten sich. „Das war wie Balsam für meine Seele“, sagt Mihaela Vochin.

Asir Yilmaz kam 1956 in der Türkei zur Welt, in der Nähe von Ankara. In Deutschland beendete er die

Schule und nahm eine Stelle als Lagerarbeiter an. Eine Ausbildung machte er nicht. „Danach hat in den 70er-Jahren niemand gefragt“, erklärt er. 1972 zog er nach Berlin, heiratete, bekam Kinder. Seine zwei jüngsten Kinder leben noch zu Hause.

Für Mihaela ist offen, wo sie zukünftig leben wird.

„Mir geht es ganz gut in Berlin, aber ich spüre eine innere Zerrissenheit.“

Will sie bleiben? Oder geht sie zurück nach Rumänien? Sie hat sich noch nicht entschieden. „Das ist typisch für Migrant*innen, die die Möglichkeit haben, zurückzukehren“, erklärt sie.

Was gibt beiden Mut für die Zukunft? Asir Yilmaz antwortet gelassen: „Einfach leben und glücklich sein. Es kommt, wie es kommt.“ Nach einem glücklich überstandenen Herzinfarkt freut er sich über die kleinen Dinge des Lebens. Mihaela Vochin antwortet auf die Frage: „Ich möchte etwas Gutes für die Menschen in meinem Leben tun.“

Wie Vater und Tochter

7

Marian Cociș Felix Franz Vogler

[RO] Pentru Marian, Munchen a fost prima „stație” din Germania. S-a mutat din România acolo pentru studii. Pe vremea când el și Felix s-au cunoscut, lucrau amândoi în domeniul ospitalității.

Cât au stat în Munchen, erau foarte apropiați și se percepeau ca o singură entitate. Dar istoria lor nu a fost una liniară, relația lor fiind marcată de despărțiri sau de iubire la distanță, între Munchen și Berlin. Când s-au mutat amândoi, finalmente, la Berlin, au lucrat împreună în gastronomie, iar apoi au început următorul pas în viața lor profesională, în care Felix a ieșit din afaceri și s-a mutat la agențiile de comunicare, iar Marian a devenit antreprenor și a deschis la un moment dat propria afacere. În prezent, Marian conduce localul Crackers în Berlin, iar Felix este director la agenția de comunicare „Zum Goldenen Hirschen”, care înseamnă, literalmente, „Către Cerbul de Aur”.

Chiar dacă nu mai formează un cuplu, cei doi împart astăzi o prietenie dincolo de cuvinte, în care sprijinul reciproc, iubirea și încrederea au forjat o legătură prețioasă. Atunci când s-au întâlnit erau în locuri foarte diferite în viață, însă au crescut împreună – ca indivizi și ca parteneri, și s-au transformat reciproc. Au învățat multe unul de la celălalt despre dragoste, empatie, stimă de sine și despre curajul de a fi ei înșiși. Au făcut un șir de călătorii nebunești, cu un tren de vreo 12 ore fără loc, stând oriunde din Cluj până în Delta Dunării și percepând, fiecare, lumea prin ochii celuilalt, într-un fel pe cât de romantic, pe atât de surprinzător. Felix

povestește râzând cât de surprins a fost într-un troleibuz în Sibiu când, trecând pe lângă o biserică, toți călătorii au făcut semnul crucii. „Viața noastră în Munchen era un pic ca dintr-o revistă, deconectată de realitatea propriu-zisă. Întorcându-ne în România în vizite dese, nimic nu mai era important sau erai pus în situații pe care nu le-ai mai trăit. A fost foarte plăcut să ai mereu un partener lângă tine”.

„Anii '90 în România și în Bavaria spun povești diferite privind siguranța economică, privind totul, dar amândoi am avut părinți destul de bătrâni pentru vârsta noastră, destul de puțin moderni pentru viața noastră foarte banală, foarte conservatori în comparație cu noua viață pe care am început-o și asta a relevat că amândoi am făcut pași uriași în afara vieților pe care le aveam înaintea. Chiar dacă locația geografică și pașaportul erau diferite.”, spun ei.

Sunt aproape două decenii de când se cunosc. Ce cântărește cel mai mult, îi întreb? „Această încredere care crește și pe care o cultivi și o prețuiești. Dar și individualitatea fiecăruia dintre noi. Îți dai seama că ai o capacitate limitată de a avea relații intense și că nu întâlnești atât de des în viață oameni care să-ți fie atât de apropiați. Păstrăm această relație pentru că este super importantă. Să împărtășim istoria, să petrecem timp împreună este foarte reconfortant”.

*Într-o relație de succes, un partener
îl desăvârșește pe celălalt*

7

Marian Cociș Felix Franz Vogler

[DE] *Marian Cociș und Felix Franz Vogler lernten sich 2003 auf einer Party kennen, verliebten sich und wurden ein Paar, das rund acht Jahre lang zusammen war. Sie sind jetzt sehr enge Freunde und die tiefgreifende Geschichte, die sie miteinander verbindet, spiegelt sich in ihrer Fürsorge und Wertschätzung füreinander sowie in der Art und Weise wider, wie sie die Sätze des anderen vervollständigen.*

Für Marian war München die erste „Station“ in Deutschland. Er zog aus Rumänien dorthin, um zu studieren. Als er und Felix sich kennenlernten, arbeiteten beide im Gastgewerbe.

Während ihrer Zeit in München standen sie sich sehr nahe und betrachteten sich als eine einzige Person. Doch die Geschichte der beiden verlief nicht geradlinig. Ihre Beziehung wurde von Fernbeziehungen und Trennungen zwischen München und Berlin geprägt. Als beide schließlich nach Berlin zogen, arbeiteten sie gemeinsam in der Gastronomie und begannen die nächste Etappe ihres Berufslebens: Felix verließ die Branche und wurde in einer Kommunikationsagentur angestellt, Marian wurde Unternehmer und eröffnete schließlich sein eigenes Geschäft. Zurzeit betreibt Marian das Restaurant *Crackers in Berlin* und Felix ist Geschäftsführer der Kommunikationsagentur „Zum goldenen Hirschen“.

Auch wenn sie kein Paar sind, verbindet die beiden heute eine Freundschaft, die nicht in Worte zu fassen ist und in der gegenseitige Unterstützung, Liebe und Vertrauen ein wertvolles Band geschmiedet haben. Als sich die zwei kennenlernten, befanden sie sich an sehr unterschiedlichen Stellen im Leben, sie sind jedoch zusammen gewachsen – sowohl als Individuen als auch als Partner – und haben sich gegenseitig verändert. Sie haben viel voneinander gelernt, über Liebe, Einfühlungsvermögen, Selbstwertgefühl und den Mut, sie selbst zu sein. Sie unternahmen eine Reihe verrückter Reisen, eine 12-Stunden-Zugreise ohne Sitzplätze, blieben an vielen Orten zwischen Cluj und dem Donaudelta, wobei jeder die Welt mit den Augen des anderen auf eine ebenso romantische wie überraschende Weise wahrnahm. Felix erzählt lachend, wie er in einem Trolleybus in Sibiu überrascht war, als er an einer Kirche vorbeifuhr

und alle Fahrgäste das Kreuzzeichen machten. „Unser Leben in München war ein bisschen so wie in einer Zeitschrift, von der Realität abgekoppelt. Wir besuchten jedoch oft Rumänien und da war nichts mehr wichtig, oder man kam in Situationen, die man nie zuvor erlebt hatte. Es war wirklich schön, immer einen Partner an der Seite zu haben.“

„Die 1990er-Jahre in Rumänien und Bayern waren sehr unterschiedlich, was die wirtschaftliche Sicherheit betrifft – eigentlich was alles Mögliche betrifft. Wir hatten aber beide Eltern, die ziemlich alt für unser Alter waren, ziemlich unmodern für unser banales Leben, sehr konservativ im Vergleich zum neuen Leben, das wir begonnen hatten, und das zeigte, dass wir beide große Schritte weg von dem Leben gemacht hatten, das wir vorher führten. Auch wenn unsere geografische Lage und unsere Pässe unterschiedlich waren“, erklären die beiden.

Die zwei kennen sich schon seit fast zwei Jahrzehnten. Was ist am wichtigsten, frage ich sie? „Das zunehmende Vertrauen, das man pflegt und hegt. Aber auch die Individualität eines jeden von uns. Klar hat man nur eine begrenzte Kapazität für intensive Beziehungen und man trifft ja nicht so oft im Leben Menschen, die einem so nahe stehen. Wir halten diese Beziehung aufrecht, weil sie sehr wichtig ist. Es ist sehr erfrischend, über unsere Geschichte zu sprechen und Zeit miteinander zu verbringen.“

*In einer erfolgreichen Beziehung
macht ein Partner den anderen perfekt*

8

Marlene Herberth Alex Herberth

[RO]

În 13 ianuarie 2017, Marlene Herberth, pe atunci Marlene Stanciu, a primit pe Facebook un mesaj de la Alex Herberth, un artist tâmplar născut în România, care emigrase în Germania la începutul anilor '90, împreună cu familia sa. Alex își dorea să se întoarcă în România și căuta oameni cu care ar putea să colaboreze. Așa că i-a scris lui Marlene, o tânără artistă care se mutase de ceva vreme din București în casa bunicii ei din Cincu, încercând să înțeleagă de ce cultura săsească se stinge și ce rămâne în urmă. Era și o căutare a rădăcinilor, dar mai ales a liniștii.

„Știu că era lună plină”, povestește Marlene râzând. „Eram în Cincu și tocmai venisem din vacanță din Berlin și erau -30 de grade. Îmi înghețaseră toate țevile. Stăteam cu motanul sub plapumă și citeam horoscopul. Horoscopul meu zicea: Azi e ziua în care întâlnești dragostea vieții tale. Și îmi scrie Alex. Mă gândeam – cineva face mișto de mine.

După câteva luni, Alex s-a mutat și el în Cincu. Definitiv. Comunicarea dintre ei a funcționat foarte bine de la început pentru că au aceleași pattern-uri de familie. „Maică-mea e tot săsoaică și taică-meu e moldovean”, povestește Alex. Ambii vin din familii mixte, în care un părinte vorbea germană, celălalt română. Singura diferență e că familia lui Alex a emigrat în Germania, în timp ce familia lui Marlene a rămas în România. „Nevrozele noastre s-au combinat bine”, precizează Marlene cu umor. „Sunt multe cupluri din culturi diferite, în care stai, explici de ce ai o reacție, îți explici toată viața și țara și cultura ca să înțeleagă celălalt. La noi știm de unde vine”.

Din 2017 a început o colaborare profesională care a mers în paralel cu relația lor de cuplu. La Cincu organizează workshop-uri pentru artiști, găzduiesc rezidenți. Marlene e interesată de textile, Alex de tâmplărie, însă căutarea lor e aceeași: cum recuperezi arta/cultura tradițională în designul modern. „Încercăm să arătăm că se șterg granițele între meșteșug și artă”, explică Marlene.

În Cincu au găsit un „acasă” mult mai aproape de natură. „S-a deschis parcă o altă lume, în care totul e mult mai natural și mai armonios”. Anul trecut s-a născut fiul lor, Leopold, căruia au început să îi spună poveștile locului.

„Mă duc în fiecare seară după lapte, trei case mai încolo, și când cobor dealul și văd biserica și liniștea pe stradă, mi se pare de fiecare dată că am luat cea mai bună decizie posibilă”, adaugă Marlene.

„S-a deschis parcă o altă lume”

8

Marlene Herberth Alex Herberth

[DE]

In einem sächsischen Haus in Cincu, einer Gemeinde im Kreis Brasov, haben Marlene Herberth und Alex Herberth, zwei Künstler, die sich für archaische Handwerkstechniken interessieren, beschlossen, sich ein gemeinsames Leben aufzubauen.

Am 13. Januar 2017 erhielt Marlene Herberth, die damals noch Marlene Stanciu hieß, eine Facebook-Nachricht von Alex Herberth, einem in Rumänien geborenen Tischlerkünstler, der Anfang der 1990er-Jahre zusammen mit seiner Familie nach Deutschland ausgewandert war. Alex wollte nach Rumänien zurückkehren und war auf der Suche nach Menschen, mit denen er zusammenarbeiten konnte. Also schrieb er Marlene, einer jungen Künstlerin, die vor einiger Zeit von Bukarest in das Haus ihrer Großmutter in Cincu gezogen war, um zu verstehen, wieso die sächsische Kultur ausstarb und was zurückblieb. Es war auch eine Suche nach ihren Wurzeln, aber vor allem nach Ruhe.

„Ich kann mich noch daran erinnern, dass es Vollmond war“, erzählt Marlene lächelnd. „Ich war in Cincu, kam gerade aus dem Urlaub in Berlin zurück und es waren -30 Grad. Alle meine Rohre waren eingefroren. Ich saß mit meinem Kater unter der Bettdecke und las mein Horoskop. Mein Horoskop sagte: *Heute ist der Tag, an dem du die Liebe deines Lebens triffst.* Und dann schrieb mir Alex. Ich dachte, dass sich jemand über mich lustig machte.“

Nach einigen Monaten zog auch Alex nach Cincu. Endgültig. Die Kommunikation zwischen den beiden funktionierte von Anfang an sehr gut, da sich ihre Familien sehr ähnlich waren. „Meine Mutter ist immer noch Sächsin und mein Vater ist Moldawier“, erklärt Alex. Beide stammen aus „gemischten“ Familien, in denen ein Elternteil Deutsch und der andere Rumänisch sprach. Der einzige Unterschied ist, dass Alex' Familie nach Deutschland auswanderte, während Marlenes Familie in Rumänien blieb. „Unsere Neurosen haben sich gut ergänzt“, meint Marlene humorvoll. „Es gibt viele Paare aus verschiedenen Kulturen, bei denen man sich hinsetzen und darlegen muss, wieso man irgendwie reagiert, sein ganzes Leben, sein Land und seine Kultur erklären muss, damit der andere es versteht. Bei uns wissen wir, woher alles kommt.“

Seit 2017 arbeiten sie beruflich zusammen, parallel zu ihrer Liebesbeziehung. In Cincu veranstalten sie Workshops für Künstler und bieten Künstlerresidenzen an. Marlene interessiert sich für Textilien, Alex für das Tischlerhandwerk, aber ihre Suche ist dieselbe: Wie man traditionelle Kunst/Kultur in modernem Design wiederfinden kann. „Wir versuchen zu zeigen, dass die Grenzen zwischen Handwerk und Kunst verwischt werden können“, erklärt Marlene.

In Cincu haben sie ein „Zuhause“ gefunden, das der Natur viel näher ist. „Es ist, als hätte sich eine andere Welt aufgetan, in der alles natürlicher und harmonischer ist.“ Letztes Jahr wurde ihr Sohn Leopold geboren, dem sie schon die Geschichten des Ortes zu erzählen begonnen haben.

„Ich gehe jeden Abend drei Häuser weiter Milch holen, und wenn ich den Hügel hinuntergehe und die Kirche und die Ruhe auf der Straße sehe, habe ich immer das Gefühl, dass ich die beste Entscheidung getroffen habe“, fügt Marlene hinzu.

„Es ist, als hätte sich eine andere Welt aufgetan.“

9 Iulia Tegge Ingo Tegge

[RO]

În fereastra de Zoom apare Iulia Tegge, o femeie tânără, cu un bebeluș în brațe, născută într-o localitate din județul Alba, România. Are fața rotundă, o privire luminoasă și părul lung. În fundal se vede un pom de Crăciun. În cealaltă fereastră de Zoom e Ingo Tegge, soțul ei, născut în nordul Germaniei. Iulia e profesoară de limba și literatura română, cu un doctorat în filologie. Ingo e directorul Centrului Cultural German din Cluj-Napoca.

Prima lor sărbătoare petrecută împreună a fost în primăvara lui 2016. Se știau de puțină vreme. Iulia l-a invitat să petreacă Paștele cu familia ei. „Ți-a fost milă de mine că eram singur în oraș de sărbători. Cred că ai fost puțin surprinsă că am spus da”, povestește Ingo râzând.

„Germanii comunică direct, românii o fac indirect”, rezumă el diferențele de limbaj cultural. În Bremen, când pui o întrebare, chiar o pui. În România, există straturi suplimentare adăugate intenției inițiale. Iulia ilustrează diferența aceasta cu o poveste de când era mică. A mers în vizită, cu frații ei, la o familie de sași din zona în care a crescut. Aceștia le-au oferit bomboane, dar copiii au zis nu, din politețe. O mătușă le-a explicat atunci că dacă vor bomboanele, trebuie să zică da din prima.

Iulia și Ingo s-au întâlnit prin intermediul unor prieteni comuni. Iulia își amintește că, atunci când s-au cunoscut, Ingo purta un costum și era foarte serios. Au discutat mai mult din politețe. „Eram așa de german!”, zice Ingo despre el. El a mai invitat-o în oraș, iar a doua oară s-au descoperit cu alți ochi.

Vorbesc în engleză unul cu altul, o limbă neutră, cum o numesc ei. Multă lume îi întrebă dacă nu e o barieră de comunicare. Iulia crede că e fix opusul. Sunt mai răbdători, mai atenți unul la celălalt. „Nu am așteptarea ca el să știe ce gândesc, așteptare pe care o ai de la cineva atunci când vorbiți aceeași limbă. Și atunci încerc să explic destul de precis ce am în minte.”

În cea mai mare parte a discuției, bebelușul doarme în brațele Iuliei. Îl cheamă Adam. La un moment dat se trezește, gângurește ceva. Iulia îl alăptează. „Într-un fel, mi-e dor de Ingo, deși locuim în același apartament. Pentru că nu avem atât de mult timp unul pentru celălalt”. Copiii sunt și o lentilă prin care îți vezi partenerul diferit. Văzându-l cum interacționează cu băieții lor, a descoperit o latură foarte jucăușă a lui Ingo. Cei doi mai au un băiat, David.

Deocamdată casa lor e în Cluj-Napoca. Nu e ceva bătut în cuie, s-ar putea muta și în alt oraș, în altă țară. Dar locul acesta va rămâne esențial. „Clujul este o parte importantă a vieții noastre acum și nu va dispărea”.

„Clujul este o parte importantă a vieții noastre”

9

Iulia Tegge
Ingo Tegge

„Klausenburg ist ein wichtiger Teil unseres Lebens“

[DE]

Partner entwickeln eine gemeinsame Sprache, die besser funktioniert als ihre Muttersprache. „Ich erwarte nicht, dass er weiß, was ich denke. Das kann man nur von jemandem erwarten, der die gleiche Sprache spricht“, sagt Iulia Tegge.

Im Zoom-Fenster erscheint Iulia Tegge, eine junge Frau mit einem Baby im Arm, geboren in einer Ortschaft im Kreis Alba, Rumänien. Sie hat ein rundes Gesicht, helle Augen und lange Haare. Im Hintergrund ist ein Weihnachtsbaum zu sehen. Im anderen Zoom-Fenster sitzt Ingo Tegge, ihr Ehemann, in Norddeutschland geboren. Iulia ist Rumänisch-Lehrerin und Doktorin der Philologie. Ingo ist der Direktor des Deutschen Kulturzentrums in Cluj-Napoca (Dt. Klausenburg).

Ihre erste gemeinsame Feier fand im Frühjahr 2016 statt. Sie kannten sich erst seit kurzer Zeit. Iulia lud ihn ein, Ostern mit ihrer Familie zu verbringen. „Ich tat dir leid, weil ich über die Feiertage allein in der Stadt war. Ich glaube, du warst ein bisschen überrascht, dass ich Ja gesagt habe“, erzählt Ingo lachend.

„Die Deutschen kommunizieren direkt, die Rumänen indirekt“, fasst er die kulturellen Sprachunterschiede zusammen. Wenn man in Bremen eine Frage stellt, stellt man sie eben. In Rumänien kommen zur ursprünglichen Absicht noch weitere Schichten hinzu. Iulia veranschaulicht diesen Unterschied mit einer Geschichte aus ihrer Kindheit. Sie und ihre Geschwister besuchten eine sächsische Familie in der Gegend, in der sie aufwuchs. Die Familie bot ihnen Bonbons an, die Kinder lehnten sie aber aus Höflichkeit ab. Eine Tante erklärte ihr später, dass sie, wenn sie die Süßigkeiten haben wollte, gleich Ja sagen sollte.

Iulia und Ingo lernten sich durch gemeinsame Freunde kennen. Iulia erinnert sich, dass Ingo damals einen Anzug trug und sehr ernst schien. Sie unterhielten sich hauptsächlich aus Höflichkeit. „Ich war so deutsch“, meint Ingo. Er bat sie erneut um ein Date und beim zweiten Mal entdeckten sie sich mit anderen Augen.

Untereinander sprechen sie Englisch, eine neutrale Sprache, wie sie es nennen. Viele fragen sie, ob das nicht eine Kommunikationsbarriere sei. Iulia findet aber, es sei genau das Gegenteil. So seien sie

geduldiger und aufmerksamer geworden. „Ich erwarte nicht, dass er weiß, was ich denke. Das kann man nur von jemandem erwarten, der die gleiche Sprache spricht. Und dann versuche ich, ganz genau zu erklären, was mir durch den Kopf geht.“

Die meiste Zeit des Gesprächs schläft das Baby in Iulias Armen. Sein Name ist Adam. Irgendwann wacht er auf und gurrts ein wenig. Iulia stillt ihn. „Irgendwie vermisse ich Ingo, obwohl wir in der gleichen Wohnung leben. Weil wir nicht so viel Zeit füreinander haben.“ Kinder sind auch eine Linse, durch die man den Partner anders sehen kann. Als sie Ingo im Umgang mit ihren Jungen beobachtete, entdeckte sie eine sehr spielerische Seite ihres Mannes. Das Paar hat einen zweiten Sohn, David.

Zurzeit ist ihr Zuhause in Cluj-Napoca. Es ist nicht in Stein gemeißelt, sie könnten in eine andere Stadt oder ein anderes Land ziehen. Dieser Ort wird jedoch ein wesentlicher Bestandteil ihres Lebens bleiben. „Cluj ist jetzt ein wichtiger Teil unseres Lebens und das wird sich nie ändern.“

[RO]

Mihaela Bercea și Anna Bouw-Bolik s-au născut amândouă în 1977 și s-au cunoscut în 2018 la *International Women's Club*, o comunitate din Cluj în care femeii din toată lumea au acces la servicii de integrare, ajutor și socializare. Anna tocmai se mutase la Cluj din Olanda, unde locuise cu soțul ei timp de 15 ani. Toată viața ei a fost o călătorie cu multe locuri cărora le-a spus acasă. Născută în Polonia, în localitatea Kattowitz, s-a mutat la vârsta de trei ani cu părinții la Köln, în Germania, unde a stat până a terminat gimnaziul. Apoi a călătorit iar, de data asta prin India și Indonezia. „Vin dintr-o familie multiculturală și am avut ocazia să vizitez cu rudele țările acestea”, povestește Anna. „Așa cred că am cultivat curiozitatea mea pentru călătorit”. În Germania s-a întors ca să studieze domeniul business și administrarea afacerilor, iar în Olanda, ultima ei casă înainte de cea din România, și-a întemeiat propria familie. La Cluj a ajuns cu primul copil și soțul, care primise un nou job în zonă.

Nici Mihaela Bercea n-a avut o viață lipsită de călătorii. S-a născut și a crescut la Cluj, unde a studiat psihologia. După facultate, a practicat meseria în Marea Britanie, unde a stat din 2004 până-n 2018 și a lucrat cu departamentul pentru protecția copilului, unde ajungeau multe familii vulnerabile. În România s-a întors pentru legăturile cele mai apropiate, care o fac să se simtă acasă. „Pentru mine e foarte important să mă conectez cu propriile rădăcini, chiar dacă îmi place să călătoresc și îmi cresc copiii să fie deschiși spre alte culturi”, explică Mihaela. „Copiii mei iubesc să fie aici, aici

sunt și părinții și prietenii mei”, mai spune ea. La fel simte și colega și prietena ei, Anna, care a găsit în România ospitalitatea vecinilor, care îi oferă legume din grădina lor, și familia extinsă a Mihaelei, cu care face schimb de rețete cu mâncăruri românești și germane.

Dincolo de comunitatea primitoare, cele două femei s-au mai pus de acord asupra unui lucru important: ca activiste pentru drepturile femeilor, au descoperit că în România schimbarea pe care încearcă să o provoace are efecte mai directe în societate. „În Marea Britanie, multe proiecte erau în derulare, dar e un sistem diferit și e foarte complicat să ajungi efectiv la om”, spune Mihaela. „În Cluj îmi place că am posibilitatea să ating viața cuiva în mod direct, toate proiectele astea fac o diferență directă în viața oamenilor. Oricât de mult mi-a plăcut, în UK nu eram parte din schimbare”.

La *International Women's Club*, unde Anna e președintă, iar Mihaela vicepreședintă, cele două prietene întâmpină nevoile concrete ale femeilor care ajung aici, fie refugiate, fie migrante, fie victime ale violenței domestice. În prezent, caută să aline suferința ucrainencelor care au fugit cu copiii din calea războiului.

„Acasă e locul în care mă simt iubită și am alături oameni pe care-i iubesc la rândul meu. Încerc să iau cu mine cultura din fiecare țară în care am locuit. Sunt aici, la Cluj, și gătesc după cărțile de bucate nemțești.” - Anna Bouw-Bolik

Acasă e unde pot să ajut

[DE]

„Zuhause ist der Ort, an dem ich mich geliebt fühle und an dem ich Menschen, die ich liebe, in der Nähe habe.“ Zwei Frauen haben in Cluj den richtigen Ort gefunden, um geschlechtsspezifische Gewalt zu bekämpfen.

Sowohl Mihaela Bercea als auch Anna Bouw-Bolik wurden im Jahr 1977 geboren und lernten sich 2018 im *International Women's Club*, einer Gemeinschaft in Cluj (Dt. Klausenburg), kennen, in der Frauen aus der ganzen Welt Zugang zu Integrations-, Unterstützungs- und Sozialdiensten haben. Anna war gerade aus den Niederlanden, wo sie mit ihrem Mann 15 Jahre lang gelebt hatte, nach Cluj gezogen. Ihr ganzes Leben war eine Reise mit vielen Orten, die sie ihr Zuhause nannte. Sie wurde in Kattowitz, Polen geboren und zog im Alter von drei Jahren mit ihren Eltern nach Köln, Deutschland, wo sie bis zum Abschluss des Gymnasiums blieb. Dann reiste sie wieder, diesmal nach Indien und Indonesien. „Ich komme aus einer multikulturellen Familie und hatte die Gelegenheit, mit meinen Verwandten diese Länder zu besuchen“, erklärt Anna. „Ich glaube, dass ich so meine Lust zum Reisen gepflogen habe.“ Sie kehrte anschließend nach Deutschland zurück, um Betriebswirtschaft zu studieren. In den Niederlanden, ihrer letzten Heimat vor Rumänien, gründete sie ihre eigene Familie. Dann zog sie mit ihrem ersten Kind und ihrem Mann, der eine neue Stelle in der Region angenommen hatte, nach Cluj.

Auch Mihaela Bercea hat ein Leben voller Reisen gehabt. Sie ist in Cluj geboren und aufgewachsen, studierte dort Psychologie. Nach dem Studium übte sie ihren Beruf in Großbritannien aus, wo sie von 2004 bis 2018 lebte und mit der Kinderschutzbehörde zusammenarbeitete, an die sich viele gefährdete Familien wendeten. Sie kehrte dann nach Rumänien für ihre engsten Verwandten und Freunde zurück, die dafür sorgen, dass sie sich zu Hause fühlt. „Für mich ist es sehr wichtig, mich mit meinen eigenen Wurzeln in Verbindung zu setzen, obwohl ich gerne reise und meine Kinder dazu erziehe, offen für andere Kulturen zu sein“, meint Mihaela. „Meine Kinder lieben es, hier zu sein, meine Eltern und Freunde sind auch hier“, fügt sie hinzu. Genauso fühlt auch Anna, die in Rumänien die Gastfreundschaft der Nachbarn gefunden hat, die ihr Gemüse aus ihren Gärten schenken, sowie Mihaelas Großfamilie, mit

der sie Rezepte für rumänische und deutsche Gerichte austauscht.

Außer der gastfreundlichen Gemeinschaft waren sich die beiden Frauen in einem weiteren wichtigen Punkt einig: Als Frauenrechtlerinnen haben sie entdeckt, dass in Rumänien der Wandel, den sie herbeiführen wollen, direktere Auswirkungen auf die Gesellschaft hat. „In Großbritannien wurden viele Projekte durchgeführt. Jedoch ist es ein anderes System und es ist sehr kompliziert, Menschen tatsächlich zu erreichen“, sagt Mihaela. „In Cluj gefällt es mir, dass ich die Möglichkeit habe, das Leben eines Menschen direkt zu berühren. All diese Projekte haben einen direkten Einfluss auf das Leben der Menschen. So sehr ich es auch liebte, war ich in Großbritannien nicht Teil des Wandels.“

Im *International Women's Club*, in dem Anna Präsidentin und Mihaela Vizepräsidentin ist, gehen die zwei Freundinnen auf die konkreten Bedürfnisse von Frauen ein, die entweder als Flüchtlinge oder Migrantinnen oder als Opfer häuslicher Gewalt hier ankommen. Zurzeit bemühen sich die zwei, das Leid der ukrainischen Frauen, die mit ihren Kindern vor dem Krieg geflohen sind, zu lindern.

„Zuhause ist der Ort, an dem ich mich geliebt fühle und an dem ich Menschen, die ich liebe, in der Nähe habe. Ich versuche, die Kultur eines jeden Landes, in dem ich gelebt habe, mitzunehmen. Ich bin hier in Cluj und koche aus deutschen Kochbüchern“, so Anna Bouw-Bolik.

Zuhause ist der Ort, an dem ich helfen kann

11 Octavian Ursu Michael Kretschmer

[RO] **Primarul orașului Görlitz, Octavian Ursu, și primul ministru al landului german Saxonia, Michael Kretschmer, sunt prieteni de multă vreme. Acest fel de prietenie este foarte rar întâlnită în politică.**

Atât Octavian Ursu, cât și Michael Kretschmer și-au început cariera politică la Görlitz, cel mai estic oraș din Germania, situat la granița cu Polonia. Ursu s-a născut la București în 1967 și locuiește în orașul cu 56.000 de locuitori din anul 1990. Kretschmer s-a născut la Görlitz, în 1975, și și-a început cariera în cadrul consiliului municipal al orașului.

Cei doi au multe lucruri în comun. Amândoi și-au petrecut copilăria și tinerețea în dictatură. Amândoi au trecut prin schimbarea de la o formă de guvernare la alta. Și amândoi sunt membri CDU, ai Partidului Creștin Democrat din Germania.

S-au întâlnit, firește, la Görlitz. La acea vreme, Octavian Ursu era trompetist la teatru și activa în comitetul de întreprindere. „Era foarte dedicat colegilor săi și se implica în viața socială a orașului“, își amintește Michael Kretschmer. Nu a contat niciodată de unde provenea fiecare.

„Nu ne-a interesat niciodată să discutăm despre ceea ce ne desparte, ci despre implementarea proiectelor concrete“, declară Octavian Ursu.

De-a lungul anilor, între cei doi s-a înfiripat o relație de prietenie. „Avem multă încredere unul în celălalt. Ne spunem totul

cât se poate de deschis, chiar și criticile“, susține Kretschmer. Acest lucru nu este însă obișnuit în politică.

Născut în 1967, Ursu a studiat muzică și pedagogie la București și a ieșit în stradă împotriva regimului Ceaușescu în 1989. „Pe de o parte, era o eliberare interioară, dar, pe de alta, mi-era teribil de frică“, își amintește el. Ursu știe exact cum e să treacă un tanc pe lângă tine. De aceea, are cel mai mare respect pentru oamenii care demonstrează în Rusia împotriva președintelui Putin și a invaziei din Ucraina.

Michael Kretschmer nu a trăit căderea sângeroasă a unui regim în RDG, dar nici nu a uitat constrângerile dictaturii. „Părinții și bunicii ne ziceau adesea să ne ținem gura“, povestește el. A intrat în politică imediat după căderea comunismului, în 1989. A fost membru al Bundestagului german timp de 15 ani, iar din anul 2017 este primul ministru al landului Saxonia.

Octavian Ursu își descrie parcursul politic drept o „evoluție naturală“. Întotdeauna a fost interesat și dedicat politicii și istoriei. În 2009, s-a alăturat CDU și, în același an, a intrat în consiliul municipal din Görlitz. Apoi, în 2019, a fost ales primar.

Și ce îi motivează pe cei doi? „Politica îți oferă șansa de a modela lucrurile. Vreau să îmbunătățesc multe lucruri în Saxonia și să le fac în așa fel încât să reziste și peste mai mulți ani“, susține Kretschmer. Colegul său, Ursu, spune: „Privind în urmă, vreau să pot spune că am făcut tot ce am putut și că sunt împăcat cu mine însumi“.

Prietenie la Görlitz

11 Octavian Ursu Michael Kretschmer

[DE] *Den Görlitzer Bürgermeister Octavian Ursu und den sächsischen Ministerpräsidenten Michael Kretschmer verbindet eine lange Freundschaft. Das ist in der Politik ein seltenes Gut.*

Ihre politischen Karrieren starteten sowohl Octavian Ursu als auch Michael Kretschmer in Görlitz, der östlichsten Stadt Deutschlands an der polnischen Grenze. Ursu wurde 1967 in Bukarest geboren und lebt seit 1990 in der 56.000-Einwohner-Stadt. Kretschmer kam 1975 dort zur Welt und startete im Görlitzer Stadtrat seine Karriere.

Die zwei verbinden viele Dinge. Beide wuchsen in Diktaturen auf. Beide erlebten den Wandel von einer Staatsform in eine andere. Und beide sind Mitglied der CDU, der christlich-demokratischen Partei Deutschlands.

Kennengelernt haben sie sich, natürlich, in Görlitz. Damals war Octavian Ursu Trompeter am Theater und im Betriebsrat tätig. „Er hat sich stark für Kollegen und Kolleginnen engagiert und sich in die Stadtgesellschaft eingebracht“, erinnert sich Michael Kretschmer. Wer woher kommt, spielte nie eine Rolle.

„Es ging nie darum, Unterschiede zu diskutieren, sondern konkrete Projekte umzusetzen“, sagt Octavian Ursu.

Über die Jahre entstand ein freundschaftliches Verhältnis. „Es ist ein großes Vertrauen da. Wir können uns alles offen sagen, auch kritische Dinge“, erklärt Kretschmer. Das sei in der Politik nicht selbstverständlich.

Ursu wurde 1967 geboren. Er studierte Musik und Pädagogik in Bukarest und ging 1989 gegen das Ceaușescu-Regime auf die Straße. „Das war einerseits eine innere Befreiung, andererseits aber auch mit großer Angst verbunden“, erinnert er sich. Er weiß genau, wie es sich anfühlt, wenn Panzer vorbeifahren. Deshalb hat er größten Respekt vor Menschen, die in Russland gegen Präsident Putin und den Ukraine-Krieg demonstrieren.

Michael Kretschmer erlebte in der DDR zwar keinen blutigen Untergang eines Regimes, doch die Einschränkungen einer Diktatur hat er nicht vergessen. „Man wurde oft von Eltern und

Großeltern ermahnt, nicht offen zu sprechen“, berichtet er. In der Wendezeit 1989 kam er zur Politik. 15 Jahre lang saß er im Deutschen Bundestag und ist seit 2017 Ministerpräsident des Freistaates Sachsen.

Seinen Weg in die Politik bezeichnet Octavian Ursu als eine „natürliche Entwicklung“. Er habe sich schon immer für Politik und Geschichte interessiert und engagiert. 2009 trat er in die CDU ein und kam im selben Jahr in den Görlitzer Stadtrat. 2019 wurde er zum Oberbürgermeister gewählt.

Und was motiviert die zwei? „Politik ist die Chance, zu gestalten. Ich würde vieles in Sachsen gern verbessern und so aufstellen, dass es noch in einigen Jahren Bestand hat“, erklärt Kretschmer. Sein Kollege Ursu antwortet: „Ich möchte im Nachhinein sagen können, dass ich getan habe, was ich tun konnte, und dass ich mit mir im Reinen bin.“

Görlitzer Freundschaft

12 Adela Denghel Torsten Jörges

[RO]

Implicarea în acțiuni de caritate îi apropie pe Adela Denghel și Torsten Jörges, doi soți din Sibiu. „Prin munca de caritate, avem un scop comun și activități comune, care ne unesc”, spune Adela Denghel.

Pun prima întrebare în engleză, dar Torsten Jörges schimbă rapid limba, „Bună ziua. Putem să vorbim și pe românește”, precizează bărbatul născut în landul Thüringen, din centrul Germaniei. Locuiește în Sibiu de 11 ani, cu soția lui, Adela Denghel Jörges. Purțăm discuția la mijloc de februarie, dar vremea e de primăvară. „Soare, niciun pic de nor”, spune Adela. Ea e născută în Mediaș, dar stă în Sibiu din 1999.

Cei doi au fost inițial colaboratori la muncă, apoi s-au împrietenit, și după o vreme, au devenit o pereche. „Stereotipul că germanii sunt mai reci a fost spart de când l-am cunoscut. E o persoană foarte caldă”, povestește Adela. Vorbesc între ei românește.

Acum 16 ani, Torsten a venit să muncească la o firmă de producție din Câmpulung Muscel, un oraș mic din România, unde nu prea știa nimeni engleză. „Asta e secretul ca să înveți rapid limba locului, spune el. Dacă ar fi ajuns în București sau Sibiu, nu ar fi vorbit acum la fel de bine românește. Adela a muncit în industrie și achiziții, dar a decis să își schimbe cariera acum câțiva ani. S-a înscris la facultatea de psihologie, iar acum face un master în psihologie clinică.

Comunicarea dintre ei funcționează, pentru că discută despre tot și există spațiu pentru orice subiect, chiar dacă nu

e unul ușor. „Fiecare dintre noi poate să spună orice”, precizează Torsten.

Amândoi colaborează cu organizații neguvernamentale locale care ajută tineri cu HIV, care au fost instituționalizați, sau copii din medii defavorizate. „În felul ăsta, avem un scop comun și activități comune, care ne unesc”, explică Adela. Să ajuți în comunitate, să faci o donație era ceva obișnuit în familia și în orașul în care Torsten a crescut. Filosofia lui e simplă. „Dacă ai posibilitatea să faci ceva, faci ceva.”

Adela spune că a descoperit cultura asta prin soțul ei. Actele de caritate sunt mai puțin comune în România. „Cred că într-un fel suntem obișnuiți cu oameni săraci, mai ales dacă locuiești la țară, și o luăm ca pe un fapt normal”, crede aceasta. A ajuta e un act pe care îl înveți. Vezi în jur și începi să te implici și tu. „Cred că și în România va fi asta”, spune Torsten.

Mai aproape unul de altul, ajutând

12 Adela Denghel Torsten Jörges

[DE]

Die Beteiligung an Wohltätigkeitsarbeiten bringt Adela Denghel und Torsten Jörges, ein Ehepaar aus Sibiu, einander näher. „Die Wohltätigkeitsarbeit gibt uns ein gemeinsames Ziel und gemeinsame Aktivitäten, die uns vereinen“, sagt Adela Denghel.

Ich stelle die erste Frage auf Englisch, aber Torsten Jörges wechselt schnell die Sprache. „Hallo. Wir können auch Rumänisch sprechen“, meint der in Mitteldeutschland geborene Thüringer. Seit 11 Jahren lebt er mit seiner Frau Adela Denghel Jörges in Sibiu (Dt. Hermannstadt). Es ist Mitte Februar, das Wetter ist aber frühlingshaft. „Sonnenschein, keine Wolken“, sagt Adela. Sie wurde in Mediaș geboren, lebt jedoch seit 1999 in Sibiu.

Die beiden waren zunächst Arbeitskollegen, dann haben sie sich angefreundet und nach einiger Zeit wurden sie ein Paar. „Das Klischee, dass die Deutschen kälter sind, ist gebrochen, seit ich ihn kennengelernt habe. Er ist ein sehr warmherziger Mensch“, erklärt Adela. Miteinander sprechen sie Rumänisch.

Vor 16 Jahren kam Torsten zu einer Produktionsfirma in Câmpulung Muscel, einer rumänischen Kleinstadt, in der keiner wirklich Englisch sprach. Das sei das Geheimnis, um eine Sprache schnell zu lernen, verrät er. Wäre er in Bukarest oder Sibiu gelandet, würde er jetzt nicht so gut Rumänisch sprechen. Adela war früher in der Industrie und im Beschaffungswesen tätig, beschloss allerdings vor einigen Jahren, ihre Karriere zu wechseln. Sie fing ein Psychologiestudium an, jetzt macht sie einen Master in klinischer Psychologie.

Die Kommunikation zwischen ihnen funktioniert, weil sie über alles Mögliche reden und für jedes Thema Platz ist, auch wenn das nicht einfach ist. „Jeder kann alles sagen, was er möchte“, sagt Torsten.

Beide arbeiten mit lokalen Nichtregierungsorganisationen zusammen, die jungen Menschen mit HIV aus Heimen oder Kindern aus benachteiligten Verhältnissen helfen. „So haben wir ein gemeinsames Ziel und gemeinsame Aktivitäten, die uns vereinen“, erklärt Adela. In der Familie und in der Stadt, in der Torsten

aufwuchs, war es üblich, sich für die Gemeinschaft einzusetzen und zu spenden. Seine Philosophie ist einfach: „Wenn man etwas tun kann, dann tut man es eben.“

Adela erzählt, sie habe diese Kultur durch ihren Mann entdeckt. Wohltätige Handlungen seien in Rumänien weniger verbreitet. „Ich glaube, wir sind irgendwie an arme Menschen gewöhnt, vor allem, wenn man auf dem Land lebt, und halten das für selbstverständlich“, meint sie. Helfen sei etwas, das man lernt. Man sieht sich um und beginnt, sich zu engagieren. „Ich denke, das wird auch in Rumänien passieren“, sagt Torsten.

Einander durch Hilfe näherkommen

13 Anda Marin-Lange Daniel Lange

[RO]

„Nu vreau să mai lucrez niciodată pentru un angajator cu ale cărui principii nu sunt sută la sută de acord”, spune Daniel Lange (38), așezat pe canapeaua din noua lui casă. „Vreau să fiu propriul meu șef. De când am venit aici, așa mă simt”. După zece ani în care a fost bucătar șef, Daniel a lăsat Berlinul – orașul în care s-a născut și a crescut – și s-a mutat anul trecut în comuna Cristian din județul Brașov.

În România n-a venit singur. Anda Marin-Lange, partenera lui, a părăsit și ea Berlinul după 15 ani de lucru acolo. S-au cunoscut în 2018, pe când hoinăreau amândoi pe site-ul de dating *Okcupid*. „În momentul acela, eram mulțumită cu viața mea”, își amintește Anda, care stă lângă iubitul ei, pe canapeaua din casa bunicilor. „Mă înțelegeam bine cu familia, cu prietenii, îmi plăcea la nebunie jobul meu”. Când s-a hotărât că își dorește un partener, și-a întrebat colegii cum au procedat. Toți i-au recomandat platforma online de dating. „Cu Daniel am vorbit prin mesaje vreo săptămână. Apoi ne-am întâlnit și ne-am gândit împreună cum să facem lumea un loc mai bun”, povestește ea.

Prima oară, Anda a ajuns la Berlin în vizită, prin compania unde lucra în timpul studenției, la Brașov. I-a plăcut atât de mult orașul, încât s-a înscris aici la a doua facultate, în 2007. A început să studieze dreptul, dar s-a îndreptat spre administrația afacerilor. Acum lucrează *remote* pentru o universitate privată de business, unde recrutează cele mai determinate și pasionate tinere minți, care, asemenea ei, vor să aducă o

schimbare în societatea în care trăiesc. Cât timp a petrecut pe meleagurile germane, spune că cel mai mare obstacol pe care l-a simțit a fost limba, pe care oricât de bine o știa, nu putea ajunge la nivelul de comunicare pe care-l putea atinge în limba ei maternă. „Nu știam sarcasmul, ironia din limbaj sau simțul umorului specific german”, spune Anda. Ca femeie, spune că s-a simțit mai în siguranță acolo față de România, unde i s-a întâmplat să fie atacată pe stradă noaptea. Ca româncă, se trezea uneori că unii dintre germani se uită la culoarea pielii ei și îi spun că nu arată ca „o româncă tipică”: „A trebuit să fac un pic de educație cu ei”, râde ea.

În România, cuplul și-a înființat propria firmă pentru planurile pe care le are. Daniel și-a deschis un mic afterschool în garajul casei în care locuiesc, în comuna Cristian, unde face lecții cu copii. Crede că în România competiția nu e așa mare ca în Germania, iar asta îi deschide multe drumuri, dacă ești suficient de bine pregătit în domeniul pe care vrei să-l profesezi. „Dacă nu faci un pas ca să-ți pui în aplicare visul, el nu se va întâmpla niciodată de la sine. Problema nu e să cazi, ci să nu te mai ridici”, crede el. Filosofia asta de viață a inspirat-o pe Anda, care spune că a crescut într-o familie tradițională, unde să-ți asumi riscuri era privit mai degrabă ca fiind un pericol decât o ocazie să-ți îmbunătățești existența.

Împreună

13 Anda Marin-Lange Daniel Lange

[DE] *„Wenn man keinen Schritt zur Verwirklichung des Traums unternimmt, dann wird er sich nie von selbst erfüllen. Das Problem ist nicht, dass man hinfällt, sondern dass man nicht wieder aufstehen will.“ Ein Paar hat in Rumänien einen Platz für seine Träume gefunden.*

„Ich möchte nie wieder für einen Arbeitgeber arbeiten, dessen Prinzipien ich nicht hundertprozentig zustimme“, sagt Daniel Lange (38), während er auf dem Sofa in seiner neuen Wohnung sitzt. „Ich möchte mein eigener Chef sein. Seit ich hierhergekommen bin, fühle ich mich so.“ Nach zehn Jahren als Küchenchef verließ Daniel Berlin – die Stadt, in der er geboren und aufgewachsen ist – und zog letztes Jahr in die Gemeinde Cristian im Kreis Braşov.

*Er ist nicht allein nach Rumänien gekommen. Auch Anda Marin-Lange, seine Partnerin, verließ Berlin nach 15 Jahren Arbeit in dieser Stadt. Die zwei haben sich 2018 kennengelernt, als sie beide auf der Dating-Website OkCupid surfen. „Damals war ich mit meinem Leben zufrieden“, erinnert sich Anda, die neben Daniel auf dem Sofa im Haus ihrer Großeltern sitzt. „Ich kam gut mit meiner Familie und mit meinen Freunden aus, ich liebte meinen Job.“ Als sie beschloss, einen Lebenspartner zu suchen, fragte sie ihre Kolleg*innen, wie sie vorgehen. Alle empfahlen ihr die Online-Dating-Plattform. „Daniel und ich haben uns etwa eine Woche lang online unterhalten. Dann haben wir uns getroffen und gemeinsam überlegt, wie wir die Welt verbessern können“, erzählt sie.*

Das erste Mal kam Anda nach Berlin über das Unternehmen, in dem sie als Studentin in Braşov arbeitete. Die Stadt gefiel ihr so gut, dass sie sich hier 2007 an der Hochschule einschrieb. Sie begann ein Jurastudium, wechselte dann aber zur Betriebswirtschaftslehre. Heute arbeitet sie remote für eine private Wirtschaftsuniversität, wo sie die entschlossensten und leidenschaftlichsten jungen Menschen anwirbt, die wie sie die Gesellschaft verändern wollen. Als größtes Hindernis während ihrer Zeit in Deutschland empfand sie die Sprache, die sie zwar gut beherrschte, in der sie sich aber nicht so gut verständigen konnte wie in ihrer Muttersprache. „Ich erkannte weder Sarkasmus oder Ironie noch den spezifischen Humor der Deutschen“, sagt

Anda. Als Frau fühlt sie sich dort sicherer als in Rumänien, wo sie nachts auf der Straße überfallen wurde. Als Rumänin musste sie manchmal feststellen, dass einige Deutsche ihre Hautfarbe ansahen und ihr sagten, sie sehe nicht aus wie „eine typische Rumänin“. „Ich musste sie ein bisschen erziehen“, lacht sie.

In Rumänien hat das Paar ein eigenes Unternehmen für seine Pläne gegründet. Daniel hat in der Garage des Hauses, in dem sie wohnen, einen kleinen Hort eröffnet, in dem er Kinder unterrichtet. Er ist der Meinung, dass in Rumänien die Konkurrenz nicht so groß ist wie in Deutschland und dass dies viele Wege eröffnet, wenn man in dem Bereich, in dem man arbeiten möchte, gut genug ausgebildet ist. „Wenn man keinen Schritt zur Verwirklichung des Traums unternimmt, dann wird er sich nie von selbst erfüllen. Das Problem ist nicht, dass man hinfällt, sondern dass man nicht wieder aufstehen will“, meint er. Diese Lebensphilosophie hat Anda inspiriert, die nach eigener Aussage in einer traditionellen Familie aufgewachsen ist, in der das Eingehen von Risiken eher als Gefahr statt als Chance zur Verbesserung des eigenen Lebens gesehen wurde.

Zusammen

[RO]

Radiologia intervențională a evoluat în ultimii treizeci de ani ca o opțiune de terapie minim invazivă. Cu ajutorul unui cateter subțire pot fi tratate tumorile sau pot fi dizolvate cheagurile de sânge. Datorită eforturilor medicilor, Sebastian Zimmer și Theodor Lutz, pacienții de la St. Marien-Hospital Hamm beneficiază acum și ei de această metodă.

Theodor Lutz (35 de ani) s-a născut în sud-estul României, la Tulcea. A studiat medicina la București și a lucrat ca medic rezident la Bochum și la Münster.

Sebastian Zimmer (38 de ani) s-a născut în vestul Germaniei, la Wuppertal. După ce a studiat medicina la Budapesta, a început să lucreze la Spitalul Universitar din Essen.

Cei doi medici și-au dobândit primele experiențe profesionale comune la Spitalul Universitar din Münster. Dr. Zimmer s-a mutat mai târziu la Hamm și l-a adus și pe fostul său coleg la St. Marien-Hospital Hamm, unde dr. Lutz este acum consultant senior.

Sebastian Zimmer lucrează ca medic primar la Hamm. Pentru amândoi contează să existe o atmosferă armonioasă în secție. Încrederea reciprocă și interacțiunea respectuoasă sunt parte din aceasta. Dar și germana perfectă a medicului român joacă un rol important, pentru că în radiologie peste 80% din comunicare se face în scris.

Cei doi se completează reciproc, medicul primar având o viziune orientată spre viitor, în timp ce consultantul senior se

concentrează pe nevoile prezentului. În același timp, acestuia din urmă nu îi este teamă să își ofere opiniile sincere superiorului său.

Ceea ce apreciază dr. Lutz la spitalele germane este faptul că directorii sunt aleși pe baza competențelor. Diconul „merge și așa” este puțin probabil să fie aplicat în Germania.

Dr. Zimmer explică avantajele radiologiei intervenționale după cum urmează: „Dacă pacienții cu accident vascular cerebral sunt tratați prin radiologie intervențională în termen de șase ore de la producere, este posibil ca aceștia pot să nu mai aibă simptome deloc sau aproape deloc și să se poată întoarce la viața lor obișnuită.”

Cei doi specialiști doresc să își extindă în continuare secția și, pe viitor, să sprijine și alte spitale din regiune la implementarea acestei metode de tratament. Pentru a face acest lucru, totul trebuie să fie bine coordonat, atât în ceea ce privește personalul, cât și conținutul. Formarea avansată și educația continuă au un rol important în acest sens.

Faptul că au rădăcini germane, românești sau alte rădăcini etnice este irelevant pentru dr. Zimmer și dr. Lutz. Ceea ce au în comun este modul profesionist și respectuos cu care se tratează reciproc, în beneficiul pacienților, care beneficiază astfel de avantajele radiologiei intervenționale, o metodă de tratament extrem de blândă.

Radiologi de top la St. Marien-Hospital Hamm

14 Sebastian Zimmer Theodor Lutz

[DE] *Interventionelle Radiologie hat sich in den letzten dreißig Jahren als eine minimalinvasive Therapieoption entwickelt. Mithilfe einer dünnen Nadel können Tumore behandelt oder Blutgerinnsel aufgelöst werden. Dank des Einsatzes von Dr. Sebastian Zimmer und Dr. Theodor Lutz profitieren nun auch Patientinnen und Patienten des St. Marien-Hospitals Hamm von dieser Methode.*

Theodor Lutz (37) wurde im Südosten Rumäniens, in Tulcea geboren. Er hat in Bukarest Medizin studiert und seine Zeit als Assistenzarzt in Bochum und Münster verbracht.

Sebastian Zimmer (38) wurde im Westen Deutschlands, in Wuppertal geboren. Nach dem Medizinstudium in Budapest nahm er seine Arbeit an der Uniklinik in Essen auf.

An der Uniklinik Münster konnten die beiden Ärzte ihre ersten gemeinsamen beruflichen Erfahrungen sammeln. Dr. Zimmer wechselte später nach Hamm und holte seinen ehemaligen Kollegen ans St. Marien-Hospital, wo Dr. Lutz heute als leitender Oberarzt tätig ist.

Sebastian Zimmer arbeitet als Chefarzt in Hamm. Beiden ist ein harmonisches Klima in der Abteilung wichtig. Gegenseitiges Vertrauen und respektvoller Umgang miteinander gehören dazu. Aber auch das perfekte Deutsch des rumänischen Arztes spielt eine große Rolle, denn in der Radiologie findet über 80 % der Kommunikation durch Verschriftlichung statt.

Die beiden ergänzen sich gut, denn der Chefarzt hat eine eher zukunftsorientierte Sichtweise, während der leitende Oberarzt die Gegenwart im Fokus hat. Dabei scheut er sich nicht, seinem Vorgesetzten ehrlich seine Meinung zu sagen.

Was Dr. Lutz an deutschen Krankenhäusern schätzt, ist, dass Geschäftsführerinnen und Geschäftsführer aufgrund ihrer Kompetenzen von einer Kommission gewählt werden. Die „Das-passt-schon-irgendwie“-Methode komme in Deutschland weit weniger infrage.

Dr. Zimmer erklärt die Vorteile der interventionellen Radiologie wie folgt: „Wenn Patientinnen und Patienten mit einem Schlaganfall innerhalb von 1-2 Stunden durch interventionelle

Radiologie behandelt werden, dann kann es sein, dass sie am nächsten Morgen wieder sprechen können. Und drei Wochen später kann die Patientin oder der Patient bei sich zu Hause auf seinen eigenen Beinen stehen und gehen.“

Die beiden Spezialisten möchten ihre Abteilung weiter ausbauen und in Zukunft auch andere Krankenhäuser aus der Region beim Implementieren dieser Behandlungsmethode unterstützen. Dafür muss alles gut abgestimmt sein, personell und inhaltlich. Fortbildung und Weiterbildung hat dabei einen wichtigen Stellenwert.

Ob deutsche, rumänische oder andere ethnische Wurzeln, spielt für Dr. Zimmer und Dr. Lutz keine Rolle. Was sie verbindet, ist ein professioneller, respektvoller Umgang miteinander, zugunsten der Patientinnen und Patienten, die durch interventionelle Radiologie von einer äußerst schonenden Behandlungsmethode profitieren.

Top-Radiologen am St. Marien-Hospital Hamm

15 Vincent Gröger Marc Loznic

[RO]

„Reflexele muzicienilor sunt identice, fie că vin din Wuppertal sau din Galați”. Un dirijor german și un violoncelist moldovean sunt legați în România nu doar prin muzică, ci și prin prietenie.

Înainte să se mute în România, Vincent Gröger a venit aici să cânte. În '78 a fost invitat să participe într-un turneu de muzică clasică în orașele mari ale țării. Într-una dintre cele mai frumoase amintiri pe care le are de atunci, pe când avea 16 ani, jumătate de oameni dintr-un sat din județul Sibiu s-a adunat la biserică să asculte orchestra din care făcea parte. După concertul cu muzică clasică, au pus de-o petrecere cu țuică.

Vincent s-a născut în 1962, în orașul Wuppertal din vestul Germaniei. A studiat compoziție și dirijat și știe să cânte la două instrumente: pian și corn. Meseria de muzician e moștenire din familie. În România, a revenit cu un stagiu de practică și n-a mai plecat. A devenit dirijor și a pus pe picioare o clădire în care concertele de muzică clasică sunt un obicei cu istorie. După jumătate de secol, filarmonica din Focșani și-a redeschis activitatea în 2009, cu Vincent ca dirijor permanent al Orchestrei Unirea.

Tot la Focșani l-a cunoscut pe violoncelistul Marc Loznic, cel care avea să-i devină coleg de orchestră și prieten. Marc s-a născut în 1965, la Chișinău. Pasiunea pentru muzică clasică a venit pe linie paternă, iar de la mamă spune că a învățat să fie devotat în profesia lui. În 2002, a vândut tot ce avea și s-a mutat de la Chișinău la București, unde condițiile de trai erau mai bune. A cântat ca violoncelist în orchestrele mai multor orașe din țară iar în prezent e secretar muzical la Filarmonica din Pitești.

Prima oară, Vincent și Marc s-au văzut în 2002, dar în rolurile de dirijor și instrumentist s-au cunoscut abia zece ani mai târziu. În 2014 au început o colaborare de lungă durată, care

s-a transformat într-o prietenie bazată pe respect și egalitate, două principii pe care amândoi le împărtășesc. „Vincent este un om foarte cult și un bun profesionist”, spune Marc. „Treaba dirijorului e să adune pe toată lumea și să construiască o echipă”. Ca lider al orchestrei, Vincent a văzut în Marc un muzician pe care se poate baza. „Sunt două caractere de muzician care se formează cu timpul”, explică dirijorul. „Cel care crește la operă e mai flexibil, pentru că în fiecare seară trebuie să reacționeze în funcție de cine cântă ca solist, care respiră altfel, are altfel de tempo. Cei de la filarmonică sunt un pic mai rigizi, cântă de ani de zile cu un maestru cu care s-au obișnuit”. Experiența dublă din filarmonică și din operă l-au ajutat pe Marc să se adapteze mai ușor la dinamica orchestrei dirijate de Vincent.

Mai e ceva care-i leagă pe cei doi muzicieni. Amândoi au venit din alte țări - Germania și Republica Moldova - și simt că experiența asta e o etichetă care-i urmărește în relațiile cu românii. „Aici trebuie să fii de-al casei, altfel ești străin și așa rămâi toată viața”, crede Marc. Când a venit, Vincent spune că oamenii s-au mirat că s-a mutat un german în România. Credeau că e în căutare de o relație romantică. „Tot timpul am zis că am venit pentru a munci”, povestește el. „Reflexele muzicienilor sunt identice, fie că vin din Wuppertal sau din Galați”. Dar senzația că e acasă tot în familie a găsit-o, lângă soție și fiul de 15 ani.

Din 2019, Vincent și Marc cântă mai rar împreună. Nu mai au posibilitatea să se întâlnească la Orchestra Unirea din Focșani, din cauza pandemiei și a unor schimbări ce țin de conducere. Prietenia lor a rămas și o întrețin lunar la telefon sau prin mesaje cu înregistrări cu muzică de pe Youtube. Profită de orice ocazie să stea la povești, cum ar fi, de pildă, ședința foto pentru acest proiect, care i-a adus din nou împreună.

Un dirijor și un instrumentist încearcă să țină în viață muzica clasică la Focșani

Ein Dirigent und ein Musiker versuchen,
die klassische Musik in Focșani am Leben zu erhalten

[DE] *„Die Reflexe der Musiker sind identisch, egal ob sie aus Wuppertal oder aus Galați kommen.“ Ein deutscher Dirigent und ein moldauischer Cellist sind in Rumänien nicht allein durch Musik, sondern auch durch Freundschaft verbunden.*

Bevor er endgültig nach Rumänien zog, kam Vincent Grüger hierher, um zu spielen. Im Jahr 1978 wurde er eingeladen, an einer Tournee für klassische Musik durch die großen Städte des Landes teilzunehmen. Eine seiner schönsten Erinnerungen aus dieser Zeit ist, als sich die Hälfte der Einwohner eines Dorfes im Kreis Sibiu in der Kirche versammelte, um dem Orchester zuzuhören, dem er angehörte. Damals war er 16 Jahre alt. Nach dem Konzert gab es dann eine Party mit Schnaps.

Vincent wurde 1962 in Wuppertal in Westdeutschland geboren. Er studierte Komposition sowie Dirigieren und kann zwei Instrumente spielen: Klavier und Horn. Musikalität lag in der Familie. Er kehrte nach Rumänien zurück, um ein Praktikum zu absolvieren und blieb schließlich dort. Er wurde Dirigent und errichtete eine Institution, in der Konzerte mit klassischer Musik schon eine lange Tradition haben, die aber lange in Vergessenheit geraten war. Nach einem halben Jahrhundert öffnete die Philharmonie Focșani im Jahr 2009 mit Vincent als permanentem Dirigenten des Unirea-Orchesters wieder.

In Focșani lernte er auch den Cellisten Marc Loznic kennen, der sein Orchesterkollege und Freund werden sollte. Marc wurde 1965 in Chișinău geboren. Seine Leidenschaft für die klassische Musik hat er von seinem Vater geerbt, von seiner Mutter lernte er nach eigenen Angaben, sich seinem Beruf voll und ganz zu widmen. Im Jahr 2002 verkaufte er alles, was er besaß, und zog von Chișinău nach Bukarest, wo die Lebensbedingungen besser waren. Er spielte als Cellist in Orchestern in mehreren Städten des Landes und ist derzeit Musiksekretär bei der Philharmonie Pitești.

Vincent und Marc lernten sich in eben jenem Jahr kennen, aber erst zehn Jahre später trafen sie sich als Dirigent und Instrumentalist. Im Jahr 2014 begannen sie eine langjährige Zusammenarbeit,

die sich zu einer Freundschaft entwickelte, die auf Respekt und Gleichberechtigung basiert – zwei Werte, die beide teilen. „Vincent ist ein sehr kultivierter Mann und ein Profi“, meint Marc. „Die Aufgabe des Dirigenten ist es, alle zusammenzubringen und ein Team zu bilden.“ Als Leiter des Orchesters sah Vincent in Marc einen Musiker, auf den er sich verlassen konnte. „Es gibt zwei Musikercharaktere, die sich mit der Zeit herausbilden“, erklärt der Dirigent. „Wer in der Oper aufwächst, ist flexibler, weil er jeden Abend darauf reagieren muss, wer als Solist auftritt, wer anders atmet, wer ein anderes Tempo hat. Die Philharmoniker sind etwas starrer, sie spielen seit Jahren mit einem einzigen Dirigenten, an den sie gewöhnt sind.“ Die doppelte Erfahrung in Philharmonie und Oper hat Marc geholfen, sich leichter an die Dynamik des von Vincent dirigierten Orchesters anzupassen.

Es gibt aber noch etwas, das die beiden Musiker verbindet. Beide kamen aus anderen Ländern – Deutschland bzw. der Republik Moldau – und haben das Gefühl, dass diese Erfahrung ein Etikett ist, das sie im Umgang mit den Rumänen begleitet. „Hier muss man einer der Einheimischen sein, sonst ist man ein Ausländer und bleibt es sein ganzes Leben lang“, so Marc. Als er ankam, seien die Leute überrascht gewesen, dass ein Deutscher nach Rumänien gezogen sei, erzählt Vincent. Sie dachten, er sei auf der Suche nach einer Liebesbeziehung. „Ich habe immer gesagt, dass ich hierhergekommen bin, um zu arbeiten“, erklärt er. „Die Reflexe der Musiker sind identisch, egal ob sie aus Wuppertal oder aus Galați kommen.“ Aber das Gefühl, zu Hause zu sein, hat er immer bei seiner Familie gefunden, bei seiner Frau und seinem 15-jährigen Sohn.

Seit 2019 haben Vincent und Marc nur noch selten gemeinsam gespielt. Wegen der Pandemie und des Wechsels in der Leitung können sie sich nicht mehr im Rahmen des Unirea-Orchesters in Focșani treffen. Ihre Freundschaft ist jedoch geblieben, sie pflegen sie monatlich am Telefon oder per Nachrichten mit Musikaufnahmen auf YouTube. Sie nutzen jede Gelegenheit, um miteinander zu plaudern, wie zum Beispiel das Fotoshooting für dieses Projekt, das sie wieder zusammenbrachte.

16 Ioana Crăciun-Fischer Markus Fischer

[RO]

„Nu faceți prostia să alegeți România în locul Germaniei!”, le-au spus unii prieteni Ioanei Crăciun-Fischer și lui Markus Fischer, profesori la Universitatea din București. Dar ei au ales România, iar principalul motiv a fost acela de a fi împreună. „Deciziile noastre au fost decizii de cuplu”.

Ioana Crăciun-Fischer și Markus Fischer, profesori la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine în cadrul Universității din București, departamentul de Limbi și Literaturi Germanice, s-au cunoscut în fața unei cantine studențești în Tübingen, un oraș din sud-vestul Germaniei. Își făceau amândoi doctoratul și aveau același coordonator. Anul era 1985.

„Eu beam o cafea și el a ieșit de la cantină și m-a zărit. A vrut să plece mai departe, dar pe urmă a făcut un ocol și a venit spre mine, să mă întrebe ce mai fac și așa a început discuția”, povestește Ioana în apartamentul lor din București, 36 de ani mai târziu. E orașul în care locuiesc din 2008, unde predau, fac traduceri, scriu cărți și articole, și își continuă discuția începută acum aproape patru decenii. Studenții îi numesc „doamna Fischer” și „domnul Markus”.

„Nici nu aș putea să concep ca el să aibă o altă meserie decât mine. Mi se pare atât de firesc, pentru că, de fapt, noi așa am început relația de cuplu. Am făcut doctoratul în același timp, deci dialogul nostru așa a pornit, în acest context profesional”, spune Ioana. În Tübingen, aceasta venise cu o bursă DAAD. Când Markus a întrebat-o dacă se duce de Crăciun acasă, la una dintre

primele lor discuții, ea i-a spus că nu are timp, că trebuie să lucreze. În realitate, avea doar o viză de intrare și una de ieșire. Dacă părăsea Germania, nu se mai putea întoarce.

Venită din cealaltă parte a Cortinei de Fier, Ioana era într-o lume nouă, ale cărei reguli trebuia să le învețe, însă avea repere importante: știa germană perfect, deși o germană din cărți, a lui Schiller și a lui Lessing, care suna un pic ciudat când voia să își cumpere smântână la magazin. În plus, mai fusese în vizită în Germania de câteva ori. Markus, în schimb, nu cunoaște mai nimic despre România și despre viața de cealaltă parte a Cortinei, un univers care i s-a dezvăluit treptat, după ce s-au căsătorit în 1987. „Pentru prima dată am realizat că există și alt mod de a trăi, total diferit”, explică acesta.

În anii ce au urmat, Ioana și Markus au locuit în diferite locații din Germania, România sau Egipt, în funcție de universitățile unde au predat. Deciziile le-au luat mereu împreună. „În ultimă instanță, acest lucru ar trebui spus: deciziile noastre au fost decizii de cuplu. Nu au fost niște decizii unde bărbatul este cel important sau femeia e cea după care mă ghidez. Au fost decizii prin care am încercat să avem amândoi câte ceva. Și așa am reușit”, adaugă Ioana.

De la o cafea în Tübingen, la o viață împreună în București

16 Ioana Crăciun-Fischer Markus Fischer

[DE] „Sei nicht so dumm, dich für Rumänien statt Deutschland zu entscheiden“, sagten einige Freunde zu Ioana Crăciun-Fischer und Markus Fischer, Professor*innen an der Universität Bukarest. Die zwei haben sich jedoch für Rumänien entschieden. Hauptgrund dafür war, dass sie zusammen sein wollten. „Unsere Entscheidungen waren gemeinsame Entscheidungen.“

Ioana Crăciun-Fischer und Markus Fischer, Professoren an der Fakultät für Fremdsprachen und -Literaturen der Universität Bukarest, Abteilung für germanische Sprachen und Literaturen, trafen sich vor einer Mensa in Tübingen, einer Stadt im Südwesten Deutschlands. Beide promovierten gerade und hatten denselben Doktorvater. Das Jahr war 1985.

„Ich trank gerade einen Kaffee, als er aus der Mensa kam und mich sah. Er wollte weitergehen, dann machte er aber einen Umweg und kam auf mich zu, um zu fragen, wie es mir geht, und so fing unser Gespräch an“, erzählt Ioana in ihrer Wohnung in Bukarest, 36 Jahre später. Dies ist die Stadt, in der sie seit 2008 leben, in der sie unterrichten, übersetzen, Bücher und Artikel schreiben und das Gespräch fortsetzen, das vor fast vier Jahrzehnten begann. Die Studierenden nennen sie „Frau Fischer“ und „Herr Markus“.

„Ich könnte mir nie vorstellen, dass er einen anderen Beruf als ich hat. Das scheint mir so natürlich, denn so hat unsere Beziehung ja auch begonnen. Wir haben zur gleichen Zeit promoviert, also begann unser Dialog in diesem beruflichen Kontext“, erzählt Ioana.

Nach Tübingen kam sie mit einem DAAD-Stipendium. Als Markus sie in einem ihrer ersten Gespräche fragte, ob sie über Weihnachten nach Hause fahre, erwiderte sie, sie habe keine Zeit, sie müsse arbeiten. In Wirklichkeit hatte sie nur ein Ein- und Ausreisevisum. Hätte sie Deutschland verlassen, hätte sie nicht mehr zurückkehren können.

Ioana kam von jenseits des Eisernen Vorhangs, sie befand sich also in einer neuen Welt, deren Regeln sie erst lernen musste. Allerdings war sie gut darauf vorbereitet: Sie konnte perfekt Deutsch sprechen, wenn auch Bücherdeutsch, das Deutsch

Schillers und Lessings, das ein wenig seltsam klang, wenn sie im Laden Sahne kaufen wollte. Außerdem hatte sie Deutschland schon ein paar Mal besucht. Markus hingegen wusste wenig über Rumänien und über das Leben auf der anderen Seite des Vorhangs: eine Welt, die sich ihm erst nach ihrer Heirat im Jahr 1987 nach und nach erschloss. „Zum ersten Mal wurde mir bewusst, dass es eine andere Art zu leben gibt, die ganz anders ist“, erklärt er.

In den folgenden Jahren lebten Ioana und Markus an verschiedenen Orten in Deutschland, Rumänien und Ägypten, je nachdem, an welchen Universitäten sie lehrten. Sie haben alle Entscheidungen immer gemeinsam getroffen. „Letztlich muss gesagt werden: Unsere Entscheidungen waren gemeinsame Entscheidungen. Es waren keine Entscheidungen, bei denen der Mann der Wichtige ist oder die Frau diejenige, der man folgen muss. Es waren Entscheidungen, bei denen wir beide versucht haben, etwas zu erzielen. Und das ist uns gelungen“, fügt Ioana hinzu.

Von einer Tasse Kaffee vor der Mensa in Tübingen
zu einem gemeinsamen Leben in Bukarest

17 Viviana Druga Hannes Heiner

[RO] Viviana a crescut și studiat în România, unde a descoperit și arta performativă și fotografia. Mutarea din România la Berlin a însemnat pentru ea o modalitate de a se îndepărta de propria genealogie, de rădăcini - i-a dat libertatea, nu neapărat de a nu fi româncă, ci de a putea fi și altceva. A descoperit la Berlin dimensiunea interioară, faptul că arta poate fi o activitate magică, spirituală, care poate aduce subiectul mai aproape de a descoperi mai mult despre sine, și s-a îndreptat din ce în ce mai mult spre acea direcție.

La Berlin l-a cunoscut pe Hannes Heiner, creator de sculpturi cinetice, cu prilejul deschiderii în 2010 a muzeului (pe atunci în stadiu incipient) Monsterkabinett. Rolul ei a fost să creeze împreună cu artistul român Pilo, stabilit și el la Berlin, un dialog interactiv cu mașinile. Mașinile sunt sculpturi cinetice foarte mari, care dansează și se mișcă și sunt operate de computere. Ele emit sunete, este un teatru foarte experimental cu roboți artistici.

În Monsterkabinett, oamenii pot să experimenteze o poveste care îi conduce prin muzeu, de fiecare dată alta. Povestea în sine este ca un basm. Pentru că trebuie să treci prin diferite porți ca să ajungi la finalul ei, care este o cameră cu oglinzi, un cor de suflete, o metaforă o confruntare cu tine însuși: te vezi într-o multitudine de imagini și dimensiuni. Ca să ajungi acolo, în acest loc al vidului, al umanității, trebuie să treci prin diferite etape și diferite porți. Astfel, te întâlnești cu paznicul porții, cu femeia păianjen, cu o altă femeie cu cizme roșii și cu un extraterestru care îi iese din cap, cu un magician. Au propria lor poveste, iar Hannes are o poveste personală cu fiecare dintre ei.

Istoria muzeului pornește cu Dead Chickens, colectivul artistic format de Hannes și colaboratorii săi la sfârșitul anilor '80 în fostul Berlin de vest. Hannes provine dintr-o familie de artiști și a învățat totul în mod autodidact.

S-a preocupat mereu de monștri, pentru că era fascinat de basme. A început să facă muzică în Berlinul de Vest, fondând inițial o trupă, apoi începând să folosească și tehnologia informatică. Estul s-a deschis și atunci l-a cunoscut pe Pilo, dezvoltând împreună monștri pentru o producție cinematografică, evoluând spre mașini tot mai sofisticate, lucru care a condus de-a lungul anilor la formarea muzeului. Pentru că foloseau din ce în ce mai mult tehnologii avansate, producția era ca un fel de spectacol propriu al mașinilor. Nu mai exista un spectacol cu oameni, iar nevoia de a schimba acest lucru i-a adus-o pe Viviana și pe Pilo în joc.

Fiecare personaj are o mică poveste, iar interpreții, Pilo și Viviana, s-au gândit în principal la modul în care ar funcționa cel mai bine. A fost și o mică piesă de teatru, pe care, la un moment dat, au scris-o pentru ca cei care erau în muzeu să o poată interpreta. Lucrul cu muzeul le-a deschis porți noi spre experiment artistic, spre instalație și spre ludic, ceea ce a însemnat și mult curaj și adaptabilitate pentru ca fiecare experiență a publicului să fie unică.

Din 2010, muzeul a trecut prin diverse etape, iar Hannes a preluat cârma afacerii. După perioada pandemiei, Monsterkabinett este deschis pentru public din 4 mai 2022.

Curaj, găină, că te tai!

[DE] *Bei ihrer ersten Performance im Jahr 2006 in Bukarest trug Viviana Druga eine Sturmhaube und bat Präsident Traian Băsescu, ein Foto mit ihr zu machen und ihr ein Autogramm auf der Karikatur des ehemaligen Diktators Ceaușescu zu geben, was er auch tat.*

Viviana wuchs in Rumänien auf, wo sie auch studierte. Dort entdeckte sie zudem die Performance-Kunst und die Fotografie. Der Umzug von Rumänien nach Berlin war für sie eine Möglichkeit, sich von ihrer eigenen Genealogie, ihren Wurzeln, zu lösen. Er gab ihr die Freiheit, nicht mehr allein Rumänin sein zu müssen, sondern auch etwas anderes sein zu können. In Berlin entdeckte sie die innere Dimension, die Tatsache, dass Kunst eine magische, spirituelle Aktivität sein kann, die das Subjekt dazu bringen kann, mehr über sich selbst zu erfahren. Also bewegte sie sich mehr und mehr in diese Richtung.

In Berlin lernte sie Hannes Heiner, einen Schöpfer kinetischer Skulpturen, kennen, als 2010 das (damals noch junge) Monsterkabinett eröffnet wurde. Ihre Aufgabe war es, zusammen mit dem rumänischen Künstler Pilo, der ebenfalls in Berlin lebt, einen interaktiven Dialog mit Maschinen zu schaffen. Die Maschinen sind riesengroße kinetische Skulpturen, die tanzen, sich bewegen und von Computern gesteuert werden. Sie geben Töne von sich, es ist ein sehr experimentelles Theater mit künstlerischen Robotern.

Im Monsterkabinett können die Besucher eine Geschichte erleben, die sie durch das Museum führt. Diese Geschichte ist jedes Mal eine andere. Die Geschichte selbst ist wie ein Märchen. Denn man muss durch verschiedene Tore gehen, um zum Ende zu gelangen, das ein Raum mit Spiegeln ist, ein Chor der Seelen, eine Metapher, eine Konfrontation mit sich selbst: Man sieht sich in einer Vielzahl von Bildern und Dimensionen. Um dorthin zu gelangen, zu diesem Ort der Leere, der Menschlichkeit, muss man durch unterschiedliche Etappen und Tore gehen. Man trifft zum Beispiel einen Torwächter, eine Spinnenfrau, eine weitere Frau mit roten Stiefeln und einen Außerirdischen, der aus ihrem Kopf kommt, oder einen Zauberer. Alle Gestalten haben ihre eigene Geschichte, und Hannes verbindet mit jedem von ihnen eine persönliche Geschichte.

Die Geschichte des Museums beginnt mit den *Dead Chickens*, einer Künstlergruppe, die Hannes und seine Mitarbeiter in den späten 1980er-Jahren im ehemaligen Westberlin gründeten. Hannes stammt aus einer Künstlerfamilie und hat sich alles selbst beigebracht. Er hat sich immer mit Monstern beschäftigt, weil er von Märchen fasziniert war. In Westberlin begann er mit dem Musikmachen, gründete zunächst eine Band und fing dann auch mit der Computertechnik an. Der Osten öffnete sich und so lernte er Pilo kennen. Gemeinsam entwickelten sie Monster für eine Filmproduktion, die zu ausgefeilteren Maschinen wurden, was im Laufe der Jahre zur Gründung des Museums führte. Da sie immer fortschrittlichere Technologien einsetzten, wurde die Produktion eine Art eigene Maschinenshow. Es gab also keine Show mit Menschen mehr und die Notwendigkeit, dies zu ändern, brachte Viviana und Pilo ins Spiel.

Jede Figur hat eine kleine Geschichte. Und die Darsteller, Pilo und Viviana, mussten darüber nachdenken, wie das am besten funktionieren könnte. Es gab sogar ein kleines Theaterstück, das sie irgendwann geschrieben haben, damit die Museumsbesucher es aufführen konnten. Die Zusammenarbeit mit dem Museum öffnete ihnen neue Türen für künstlerische Experimente, Installationen und Verspieltheit, was auch eine Menge Mut und Anpassungsfähigkeit bedeutete, um jedes Publikumserlebnis einzigartig zu machen.

Ab 2010 hat das Museum verschiedene Etappen durchlaufen und Hannes hat das Ruder des Unternehmens übernommen. Nach der Pandemie ist das Monsterkabinett seit dem 4. Mai 2022 für das Publikum geöffnet.

„Wer nichts wagt, der nichts gewinnt!“

[RO]

Primul contact pe care primarul Dominic Fritz (38 de ani) l-a avut cu România a fost chiar în orașul care se află acum în grija lui, Timișoara. A venit aici înainte să înceapă anii studenției, când și-a promis că va face o pauză de la școală prin voluntariat. Era 2003 și România nu intrase încă în Uniunea Europeană. Timp de un an, a avut grijă de copii instituționalizați, mulți dintre ei abandonati din motive de sărăcie. Îl culca, făcea cu ei temele de la școală și uneori gestiona relația cu părinții. În acel an, și-a propus să învețe limba română, ca să se înțeleagă mai bine cu cei mici. Așa a prins drag de oraș. „M-am îndrăgostit de Timișoara, de atmosfera multiculturală, de faptul că aici a început Revoluția”, își amintește primarul.

După copilăria petrecută într-un sat german din Pădurea Neagră și câțiva ani de lucrat pentru fostul președinte al Germaniei – Horst Köhler –, Fritz s-a mutat în orașul din vestul României. „M-am tot întors în Timișoara ca la un fel de ancoră: am fondat o asociație aici, am organizat concerte caritabile”, povestește el. S-a simțit bine primit de localnici, dar asta nu e neapărat ceva neobișnuit în acest loc, unde românii trăiesc alături de germani de sute de ani. „Nu m-am simțit niciodată privit ca un străin, mai degrabă ca o rudă îndepărtată, membră a familiei”, mai spune actualul primar.

În 2017, când în toată țara au izbucnit proteste împotriva OUG 13 – o inițiativă legislativă care ar fi scăpat funcționarii publici de anumite pedepse penale – și-a dat seama că vrea un rol mai activ în comunitate. „Am simțit că nu mai pot doar să mă implic puțin cultural și social și să închid ochii față de dinamica politică din țară”, spune Fritz. „Acesta cred că a fost impulsul pentru mulți să se implice mai departe într-un partid politic. Până la urmă, unde preiei puterea, doar acolo poți să schimbi ceva cu adevărat”.

Tot 2017 a fost anul în care viceprimarul din echipa lui, Ruben Lațcău (34 de ani), a decis să facă pasul spre politică. Când s-a înscris în partidul proaspăt fondat, la filiala din Timișoara erau câteva zeci de persoane. Un timp a luat pulsul orașului și i-a înțeles nevoile locale. A citit cărți despre istoria Timișoarei și dezvoltarea urbană din ultimele două decenii și a colindat locul pe bicicletă. „Am descoperit și privit orașul ca un necunoscut, ca un turist permanent”, spune el. Născut și educat la Oradea, Lațcău s-a mutat în Timișoara după câțiva ani de lucru ca inginer mecanic prin alte țări. În ultimii ani, de când e viceprimar, a avut șansa să cunoască bine administrația publică, pe care o împarte în trei părți: „o parte competentă și muncitoare, dar speriată, o parte delăsătoare, mai mult sau mai puțin afectată de nepotism, și o treime care e ticăloasă, nu pot să spun altfel”, explică Ruben Lațcău. „Asta e paradoxul: undeva la o treime din oameni duc instituțiile și mișcă statul. Ei sunt memoria instituțională pentru că instituțiile nu au arhive digitale, proceduri clare. Ei sunt de fapt roțițele care mișcă lucrurile. Ai nevoie ca treimea bună să fie dominantă și mai mare”. A început să lucreze în echipa primarului Dominic Fritz în 2020.

Până acum, primii doi ani de mandat i-au învățat că au temperamente diferite, dar care funcționează foarte bine împreună, dacă le pun în slujba valorilor comune pe care amândoi le urmează. „Eu poate încerc [să rezolv lucrurile] pe cale diplomatică. Ruben e mai bătauș, mai vocal și reușește uneori să spargă un zid, ceea ce eu nu am reușit, cu toată diplomația mea”, povestește primarul. „Cred că ce ajută e că avem o relație foarte sinceră și deschisă. Eu n-aș putea să funcționez, dacă n-aș putea să spun exact ce mi trece prin cap”, îl completează viceprimarul.

„Unde preiei puterea, doar acolo poți să schimbi ceva cu adevărat”

[DE] *Ein Bürgermeister und sein Stellvertreter wollen die Situation in der wichtigsten Stadt im Westen Rumäniens von innen heraus verändern.*

Bürgermeister Dominic Fritz (38) hatte seinen ersten Kontakt mit Rumänien in der Stadt, die er heutzutage verwaltet: Timișoara (dt. Temeswar). Er kam vor seinem Studium hierher, als er sich vornahm, eine Pause von der Schule zu machen, indem er sich als Freiwilliger engagierte. Es war das Jahr 2003 und Rumänien war der Europäischen Union noch nicht beigetreten. Ein Jahr lang kümmerte er sich um Heimkinder, die vielfach wegen der Armut verlassen worden waren. Dominic Fritz brachte sie ins Bett, half ihnen bei den Hausaufgaben und kümmerte sich manchmal sogar um die Beziehung zu den Eltern. In jenem Jahr begann er, Rumänisch zu lernen, um sich mit den Kleinen besser verständigen zu können. So nahm seine Liebe zu der Stadt ihren Anfang. „Ich habe mich in Timișoara verliebt, in die multikulturelle Atmosphäre, in die Tatsache, dass hier die Revolution begann“, erinnert sich der Bürgermeister. Nach seiner Kindheit in einem deutschen Dorf im Schwarzwald und einigen Jahren Arbeit für den ehemaligen deutschen Bundespräsidenten Horst Köhler, zog Fritz in die westrumänische Stadt. „Ich kehrte immer wieder nach Timișoara zurück: Ich gründete hier einen Verein, ich organisierte Wohltätigkeitskonzerte“, erzählt er. Er fühlte sich von den Einheimischen akzeptiert, jedoch ist das nicht unbedingt ungewöhnlich an diesem Ort, an dem Rumänen seit Hunderten von Jahren neben Deutschen leben. „Ich habe mich nie wie ein Fremder gefühlt, eher wie ein entfernter Verwandter, ein Mitglied der Familie“, meint der heutige Bürgermeister. Als 2017 im ganzen Land Proteste gegen die Dringlichkeitsverordnung Nr. 13 ausbrachen – eine Gesetzesinitiative, die Beamte von bestimmten strafrechtlichen Sanktionen befreit hätte –, wurde ihm klar, dass er eine aktivere Rolle in der Gemeinschaft spielen wollte. „Ich hatte das Gefühl, dass ich mich nicht länger nur ein wenig kulturell und sozial engagieren und die Augen vor der politischen Dynamik im Lande verschließen konnte“, sagt Fritz. „Ich glaube, das war für viele der Anstoß, sich stärker in einer politischen Partei zu engagieren. Schließlich kann man nur dort, wo man an die Macht kommt, auch wirklich etwas bewirken.“

„Nur dort, wo man an die Macht kommt, kann man wirklich etwas verändern“

Im Jahr 2017 beschloss auch sein Stellvertreter, Ruben Lațcău (34), den Sprung in die Politik zu wagen. Als er in die neu gegründete Partei eintrat, gab es in der Zweigstelle in Timișoara nur ein paar Dutzend Mitglieder. Eine Zeit lang versuchte er nur den Puls der Stadt zu fühlen und ihre lokalen Bedürfnisse zu ergründen. Er las Bücher über die Geschichte und die städtische Entwicklung Timișoaras in den letzten zwei Jahrzehnten und fuhr mit seinem Fahrrad kreuz und quer durch die Stadt. „Ich entdeckte und betrachtete die Stadt als ein Unbekanntes, als ein ständiger Tourist“, erklärt er. In Oradea geboren und aufgewachsen, zog Lațcău nach Timișoara, nachdem er mehrere Jahre als Maschinenbauingenieur in anderen Ländern gearbeitet hatte. In den letzten Jahren, seitdem er stellvertretender Bürgermeister ist, hatte er die Gelegenheit, die Angestellten der öffentlichen Verwaltung gut kennenzulernen, die er in drei Teile aufteilt: „Ein Teil ist kompetent und fleißig, aber ängstlich, ein Teil schlampig, mehr oder weniger von der Vetternwirtschaft geprägt, und ein dritter Teil ist niederträchtig, anders kann man es eigentlich nicht sagen“, meint Ruben Lațcău. „Das ist das Paradoxe: Etwa ein Drittel der Angestellten leitet die Institutionen und bewegt den Staat. Sie sind das institutionelle Gedächtnis, denn die Institutionen haben keine digitalen Archive, keine klaren Verfahren. Sie sind eigentlich die Rädchen, die die Dinge bewegen. Man braucht ein gutes Drittel, das so dominant und groß wie möglich ist.“ Seit 2020 arbeitet Lațcău im Team von Bürgermeister Dominic Fritz.

In den ersten zwei Jahren ihrer Amtszeit haben die zwei gelernt, dass sie zwar unterschiedliche Temperamente haben, aber sehr gut zusammenarbeiten, wenn sie sich für die gemeinsamen Werte einsetzen, die sie beide vertreten. „Ich versuche vielleicht, die Dinge diplomatisch zu lösen, aber Ruben ist angriffslustiger, lautstarker und schafft es manchmal, Mauern zu durchbrechen, was mir mit all meiner Diplomatie nicht gelungen ist“, sagt der Bürgermeister. „Ich glaube, was hilft, ist, dass wir eine sehr ehrliche und offene Beziehung haben. Ich könnte nicht funktionieren, wenn ich nicht genau das sagen könnte, was mir durch den Kopf geht“, ergänzt der stellvertretende Bürgermeister.

[RO]

Când l-a auzit pe Christian Bayerlein pentru prima dată, regizoarea Adina Pintilie a fost fascinată. Cei doi participau la un workshop despre intimitate și moarte, care se desfășura în Berlin. Christian, născut în orașul Simmern din vestul Germaniei, a povestit atunci că moartea e un prieten apropiat pentru el. De când a fost mic, doctorii i-au avertizat pe părinții lui că ar putea să moară foarte tânăr din cauza problemelor de sănătate.

„Asta nu s-a întâmplat, însă această Sabie a lui Damocles, acest pericol iminent al morții a avut un impact uriaș asupra relației lui cu viața. Apropierea morții l-a făcut să iubească viața și mai mult, să se bucure de ea și mai intens, să călătorească, să facă dragoste, să mănânce, să își bea cafeaua la fereastră dimineța”, povestește Adina Pintilie. A impresionat-o cel mai mult relația armonioasă și iubitoare pe care Christian o are cu corpul lui.

La puțin timp după întâlnirea celor doi, Christian a cunoscut-o pe partenera lui, Grit Uhlemann. Anul era 2014. Grit își amintește ochii albaștri ai lui Christian care nu se dezlipeau de ea și încrederea în sine pe care acesta o emana. Și-a spus la vremea respectivă „La naiba, tipul ăsta pare atât de îndrăgostit de el!”.

„Ca oricine altcineva, am dreptul de a mă bucura de corpul meu, de a-mi explora sexualitatea și de a mă arăta ca o ființă sexuală”, spunea Christian. Preferă termenul de „persoane cu abilități diferite” în loc de „persoane cu dizabilități”.

Adina a fost un martor al relației dintre Grit și Christian încă de la începutul acesteia, pe care a documentat-o ca parte a cercetării ei despre intimitate și corp, despre sexualitate, despre reconsiderarea a ceea ce este, de fapt, frumusețea. „Dacă mă uit acum înapoi la felul în care ne-am cunoscut toți trei, văd acest fir roșu al frumuseții”, explică Christian.

De-a lungul anilor, cei trei au lucrat cu diferite instrumente: jurnale video, conversații lungi pe Skype și pe Zoom, momente din viața lui Grit și Christian documentate pe cameră, reconstituiri ulterioare ale acestor momente. Procesul creativ nu poate fi separat de relația afectivă ce s-a dezvoltat între ei trei, precizează Grit.

Până acum, cercetarea s-a materializat în filmul „Touch Me Not” (2018), apoi în expoziția „You Are Another Me – A Cathedral of the Body”, prezentată recent în Pavilionul României de la Bienala de Artă de la Veneția.

Privirea Adinei le-a oferit celor doi o experiență specială, spune Christian. „Am devenit mult mai conștienți de relația pe care o avem, de complexitatea ei, de multiplele ei straturi. Iar tu, Adina, nu ești doar un martor pasiv, ești mereu implicată emoțional, îți împărtășești propriile experiențe, gânduri”, adaugă acesta.

Furul roșu al frumuseții

[DE] *Adina Pintilie beginnt das Gespräch mit einer Klarstellung. „Vielleicht müssen wir zunächst einmal klarstellen, dass es sich in unserer besonderen Situation nicht um ein Duo, sondern um ein Trio handelt. Ich hatte das große Glück, Grit und Christian vor vielen Jahren kennenzulernen, und unser gemeinsamer Weg ist seither eine Inspiration für mich.“*

Als sie Christian Bayerlein zum ersten Mal hörte, war die Regisseurin Adina Pintilie fasziniert. Die zwei nahmen an einem Workshop über Intimität und Tod in Berlin teil. Christian, der in der westdeutschen Stadt Simmern geboren wurde, sagte, der Tod sei sein enger Freund. Seit seiner Kindheit warnten die Ärzte seine Eltern, dass er aufgrund gesundheitlicher Probleme sehr jung sterben könnte.

„Das ist zwar nicht passiert, aber dieses Damoklesschwert, diese unmittelbare Todesgefahr, hatte einen großen Einfluss auf sein Verhältnis zum Leben. Die Nähe des Todes hat ihn dazu gebracht, das Leben noch mehr zu lieben, es noch mehr zu genießen, zu reisen, zu lieben, zu essen, morgens am Fenster seinen Kaffee zu trinken“, erklärt Adina Pintilie. Besonders beeindruckt war sie von Christians harmonischem und liebevollem Umgang mit seinem Körper.

Kurz nachdem sich die beiden kennengelernt hatten, traf Christian seine Partnerin Grit Uhlemann. Es war das Jahr 2014. Grit erinnert sich an Christians blaue Augen, die sie stets verfolgten, und an das Selbstvertrauen, das er ausstrahlte. Damals dachte sie sich: „Verdammt, dieser Typ scheint so verliebt in sich selbst zu sein.“

„Wie jeder andere habe ich das Recht, meinen eigenen Körper zu genießen, meine Sexualität zu erkunden und mich als sexuelles Wesen darzustellen“, meint Christian. Er bevorzugt den Begriff „Menschen mit unterschiedlichen Befähigungen“ anstelle von „behinderte Menschen“.

Adina hat die Beziehung von Grit und Christian von Anfang an miterlebt und im Rahmen ihrer Forschungen über Intimität und Körper, Sexualität und die Frage, was Schönheit eigentlich ist, dokumentiert. „Wenn ich jetzt zurückblicke, wie wir

uns drei kennengelernt haben, kann ich diesen roten Faden der Schönheit erkennen“, erklärt Christian.

Im Laufe der Jahre haben die drei mit unterschiedlichen Mitteln gearbeitet: Videotagebücher, lange Gespräche über Skype und Zoom, mit der Kamera festgehaltene Momente des Lebens von Grit und Christian, spätere Rekonstruktionen dieser Momente. Der kreative Prozess lasse sich nicht von der emotionalen Beziehung trennen, die sich zwischen den drei entwickelt habe, erklärt Grit.

Bislang hat sich die Forschung in dem Film „Touch Me Not“ (2018) materialisiert und anschließend in der Ausstellung „You Are Another Me – A Cathedral of the Body“, die kürzlich im rumänischen Pavillon auf der Biennale in Venedig präsentiert wurde.

Adinas Blick habe den beiden eine besondere Erfahrung beschert, sagt Christian: „Wir wurden uns unserer Beziehung, deren Komplexität und Vielschichtigkeit viel bewusster. Und du, Adina, bist nicht nur eine passive Zeugin, sondern immer emotional beteiligt. Du teilst deine eigenen Erfahrungen, deine eigenen Gedanken mit“, fügt er hinzu.

Der rote Faden der Schönheit

[RO]

Numele este o combinație între cuvântul spaniol *mirar* (a privi) și cel englez, *mirror* (oglinză). „Noi reflectăm ceea ce vedem și experimentăm în fiecare zi, păstrându-ne în același timp autenticitatea”, explică membrii trupei.

În cântecele lor, aceștia combină elemente de voce, chitară, sintetizator și bas. Melodii precum „Plus One” sau „Platitude” vădesc influențe etno românești.

Totul a început în urmă cu zece ani, când Dorin a venit în Germania pentru a lucra ca inginer. Întrucât limba și cultura germană îi erau relativ străine la acea vreme, muzica i-a devenit spațiu de exprimare a sentimentelor. În studenție, acesta cântase deja în formația Grimus de la Cluj-Napoca.

Între timp, Dorin locuiește la Armberg, dar face adesea naveta la Nürnberg pentru a repeta cu alți artiști. „Atunci când vezi ce idei bune apar în sala de repetiții, te ia valul și vrei neapărat să continui”, spune Dorin. Așa s-au născut, de-a lungul timpului, single-uri precum „Pearl” și albume precum „The Sound of Things Falling”.

Jannis l-a cunoscut pe Dorin printr-un anunț pe internet. El lucrează ca dezvoltator de software cu normă întreagă, dar nu lipsește niciodată de la repetițiile de duminică ale formației.

În 2019, Mirrar a concertat în România. La Cluj, a fost destul de ciudat, pentru că au cântat la un festival de street food, în timp ce pe fundal răsunau reclamele unui lanț

de magazine. La București, însă, trupa a fost invitată să cânte în celebrul club Expirat.

La Viena, au vrut să-și distribuie CD-urile în cluburi pentru a-și promova concertele. Dar au uitat CD-urile acasă. Ce puteau face? În spiritul românesc al improvizației, Dorin a sugerat să cumpere casete, să le eticheteze și să le distribuie gratis. Apoi a întrebat insistent prin cluburi cum le-a fost primită muzica. Când, după un concert dintr-un club vienez, un angajat le-a zis că muzica de pe casete era „super tare”, Jannis i-a șoptit: „Prietene, casetele erau goale”.

Din 2021, duetul este acompaniat de Keisha. Această cântăreață a evoluat ca solistă timp de 15 ani. Ea este însă încântată de noul sound al trupei - proaspăt și, totodată, experimental. Dorin compune acum versurile împreună cu ea.

Cei trei doresc să se reîntoarcă pe scenă în noua lor componență. Primul lor cântec împreună, „Strangers”, a fost lansat pe 24 februarie. Keisha nu a vizitat încă România, dar știe: „Alături de ei nu trebuie să mă tem, pentru că vom cuceri lumea cu muzica noastră.”

Alături de ei nu trebuie să mă tem, pentru că vom cuceri lumea cu muzica noastră

[DE] **MIRRAR ist eine deutsch-rumänische Elektro-Alt-Pop-Band aus Nürnberg, die 2016 von Jannis (35) und Dorin (37) gegründet wurde. Sie sind bisher in Rumänien, Luxemburg, Deutschland und Österreich aufgetreten.**

Der Name ist eine Kombination aus dem Spanischen *mirar* (anschauen) und dem Englischen *mirror* (Spiegel). „Wir spiegeln das, was wir jeden Tag sehen und erleben, und behalten dabei unsere Authentizität“, erklären die Bandmitglieder.

In ihren Liedern mischen sie Stimme, Gitarre, Synthesizer und Bass. Songs wie „Plus One“ oder „Platitude“ weisen auch rumänische Ethno-Einflüsse auf.

Begonnen hat alles vor zehn Jahren, als Dorin nach Deutschland kam, um als Ingenieur zu arbeiten. Da die deutsche Sprache und Kultur ihm zu diesem Zeitpunkt eher fremd waren, wurde die Musik ihm zu einem Raum, in dem er Gefühle zum Ausdruck bringen konnte. Als Studierender hatte er bereits in Cluj-Napoca bei Grimus gesungen.

Mittlerweile in Bamberg zu Hause, pendelte er nach Nürnberg, um mit anderen Künstlerinnen und Künstlern zu proben. „Wenn sich im Proberaum gute Ideen entwickeln, bekommt man einen Rausch und möchte unbedingt weitermachen“, erzählt Dorin. So entstanden im Laufe der Zeit Singles wie „Pearl“ und Alben wie „The Sound of Things Falling“.

Jannis lernte Dorin über eine Internetanzeige kennen. Er ist hauptberuflich Softwareentwickler, verpasst jedoch keine der sonntäglichen Bandproben.

2019 ist Mirrar in Rumänien aufgetreten. In Cluj war es ziemlich seltsam, denn sie spielten auf einem Streetfoodfestival, während im Hintergrund Werbung einer Verbrauchermarktkette lief. In Bukarest wurde die Band hingegen in den renommierten Club Expirat eingeladen.

In Wien wollten sie in Clubs ihre CDs verteilen, um für Auftritte zu werben. Die CDs hatten sie allerdings zu Hause vergessen. Was tun? Dorin schlug im rumänischen Improvisationsgeist vor, Kassetten zu kaufen, zu beschriften und sie zu

verschenken. Hartnäckig fragte er hinterher in den Clubs nach, wie ihre Musik angekommen sei. Als dann nach einem Auftritt in einem Wiener Club ein Mitarbeiter meinte, die Musik auf den Kassetten sei „echt klasse“, flüsterte ihm Jannis zu: „Mein Freund, die Kassetten waren leer.“

Seit 2021 wird das Duo von Keshia begleitet. Die Sängerin tritt seit 15 Jahren als Solo-Künstlerin auf. Jetzt ist sie von dem neuen, frischen und gleichzeitig experimentellen Sound der Band begeistert. Mit ihr zusammen schreibt Dorin nun die Texte.

In dieser neuen Formation möchten die drei wieder auf die Bühne. Am 24. Februar kam ihr erstes gemeinsames Lied „Strangers“ heraus. Keisha hat Rumänien zwar noch nicht besucht, sie weiß jedoch: *Mit den beiden brauche ich keine Angst zu haben, wenn wir mit unserer Musik die Welt erobern.*

Mit den beiden brauche ich keine Angst zu haben, wenn wir mit unserer Musik die Welt erobern

21 Andrei Mărcuță Niko Becker

[RO]

Acum cinci ani, într-o sală de cursuri din Cluj, Andrei și Niko se antrenau pentru admiterea la actorie, alături de aproape o sută de alți tineri care tocmai scăpaseră de bac. Legătura lor a început cu o melodie pe care amândoi o știau. „El a început versul, eu l-am continuat. Țsta a fost primul nostru contact”, își amintește Niko momentul de la ușa sălii de curs.

Până să se întâlnească, cei doi și-au trăit prima parte a vieții în colțuri diferite ale României. Andrei s-a născut la Bârlad, în județul Vaslui. Cu mama învățătoare și tatăl preot, el a vrut să studieze artele, așa că într-o optă s-a înscris la un liceu de artă din Iași. La facultate a ales Clujul, unde auzise că la actorie se face școală bună. Acolo l-a cunoscut pe Niko, la repetiții. Deși s-a născut în Lauf an der Pegnitz, un orașel cu peste 26.000 de locuitori, la est de Nürnberg, Niko a crescut în Timișoara, unde părinții lui, ambii profesori, au ajuns cu DAAD - un program prin care mulți profesori germani mergeau dincolo de granițe și pregăteau posibile noi forțe de muncă pentru Germania. Familia lui a rămas definitiv la Timișoara, oraș pe care băiatul l-a descoperit la numai două luni după naștere, în 1998. Dacă acasă vorbea germana, la școală a învățat limba română. În orașul adoptiv a găsit o comunitate puternică de etnici germani care își întrețineau cultura atât la nivel instituțional - liceu în limba germană, un teatru german de stat - cât și social - cluburi organizate periodic. „M-am adaptat ușor, nu eram conștient de faptul că am altă naționalitate. Nici n-am fost tratat vreodată altfel”, explică Niko.

Admiterea la Facultatea de Teatru și Film de la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj i-a legat pe cei doi într-o prietenie de lungă durată. Au sărbătorit împreună rezultatele, au mers împreună la cursuri și, timp de trei ani, au locuit împreună cu chirie.

Până-n ultimul an de facultate însă n-au reușit să se întâlnească pe aceeași scenă într-un

spectacol. Dar în anul trei, când au jucat împreună, au simțit că învață unul de la celălalt. „Tocmai pentru că stăteam mult împreună și ne cunoșteam destul de bine aveam și libertatea de a ne spune ideea fără frica de a fi judecați”, explică Andrei, care își amintește că se autocenzura alături de alți colegi, care suportau greu opinii diferite și se enervau. La finalul facultății, Andrei și Niko au participat împreună la Gala Tănărului Actor HOP, unul dintre cele mai importante concursuri de teatru pentru debutanți din România.

Andrei și Niko au luat-o pe drumuri diferite după absolvire. Andrei este în anul al doilea la master la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” din București, iar Niko lucrează la Teatrul German de Stat din Timișoara. Apucă rar să se vadă offline, dar vorbesc regulat și se ajută la nevoie. Dacă în viețile private simt că trăsăturile lor de caracter se completează, în meseria de actor sunt foarte asemănători: pentru amândoi cariera e prioritară. „Am prieteni actori care nu înțeleg că nu pot ieși cu ei pentru că trebuie să-mi învăț textul pentru spectacol”, povestește tânărul angajat de la Teatrul German. „Cu Niko nu trebuie să fac concesii și Țsta e un motiv foarte puternic pentru mine să mențin relația noastră”, îl completează Andrei. Prietenia e acolo să le amintească că au mereu de învățat unul de la altul, deopotrivă ca actori și ca adulți.

„În trei ani de facultate la Cluj, nu doar că înveți teatru, dar omenește înveți. Numai ce ai plecat de acasă, te muți, plătești chirie, facturi. Ția trei ani nu o să-i mai am cu nimeni altcineva, în afară de Andrei” - Niko

Prietenia e o formă de autocunoaștere

Freundschaft ist eine Form der Selbstentdeckung

[DE]

„In den drei Jahren an der Universität Cluj lernt man nicht nur Theater, sondern auch Menschlichkeit. Diese drei Jahre hätte ich mit niemand anderem als Andrei verbringen können.“ Für zwei junge Schauspieler ist Freundschaft der Weg, ihr Handwerk und ihr Erwachsenenleben besser zu verstehen.

Vor fünf Jahren übten Andrei und Niko in einem Hörsaal in Cluj (Dt. Klausenburg) für die Aufnahme in die Fakultät für Schauspielkunst, zusammen mit fast hundert weiteren jungen Leuten, die gerade ihr Abitur bestanden hatten. Ihre Verbindung begann mit einem Lied, das sie beide kannten. „Er begann mit einem Vers, ich setzte ihn fort. Das war unser erster Kontakt“, erinnert sich Niko an den Moment vor der Tür des Hörsaals.

Bis sie sich kennenlernten, wohnten die beiden den ersten Teil ihres Lebens in verschiedenen Ortschaften Rumäniens. Andrei wurde in Bârlad, Kreis Vaslui, geboren. Seine Mutter war Lehrerin und sein Vater Priester. Er wollte Kunst studieren und besuchte deshalb ab der achten Klasse eine Kunstschule in Iași. Bei der Wahl der Hochschule entschied er sich für Cluj, da er gehört hatte, dass die dortige Schauspielschule gut sei. Hier traf er bei den Proben Niko. Obwohl dieser in Lauf an der Pegnitz, einer Kleinstadt mit 26.000 Einwohner*innen östlich von Nürnberg, geboren wurde, wuchs Niko in Timișoara (dt. Temeswar) auf, wo seine beiden Eltern Lehrende in einem DAAD-Programm waren, das viele deutsche Lehrer*innen über die Grenzen schickte und potenzielle neue Arbeitskräfte für Deutschland ausbildete. Seine Familie blieb dauerhaft in Timișoara, einer Stadt, die der Junge zwei Monate nach seiner Geburt entdeckte, im Jahr 1998. Zu Hause sprach er Deutsch, in der Schule lernte er allerdings Rumänisch. In seiner Wahlheimatstadt fand er eine starke Gemeinschaft von Deutschstämmigen, die ihre Kultur sowohl auf institutioneller Ebene – deutschsprachiges Gymnasium, staatliches deutsches Theater – als auch auf sozialer Ebene – regelmäßig stattfindende Clubs – pflegte. „Ich habe mich leicht angepasst, ich war mir nicht bewusst, dass ich einer anderen Nationalität angehöre. Ich bin auch nie anders behandelt worden“, erklärt Niko.

Die Aufnahme in die Fakultät für Theater und Film an der Babeș-Bolyai-Universität in Cluj verband die

zwei in einer dauerhaften Freundschaft. Sie feierten zusammen ihre Ergebnisse, besuchten die gleichen Kurse und mieteten drei Jahre lang eine gemeinsame Wohnung.

Erst im letzten Studienjahr trafen sie sich jedoch auch auf der gleichen Bühne. Im dritten Jahr, als sie gemeinsam auftraten, spürten sie, dass sie voneinander lernen können. „Gerade weil wir viel zusammen waren und uns gut kannten, hatten wir auch die Freiheit, einander unsere Ideen mitzuteilen, ohne Angst zu haben, verurteilt zu werden“, erklärt Andrei, der sich daran erinnert, Selbstzensur ausgeübt zu haben, als er mit anderen Kollegen spielte, denen es schwerfiel, andere Meinungen zu akzeptieren und sich darüber ärgerten. Am Ende der Hochschule nahmen Andrei und Niko gemeinsam an der HOP Young Actor's Gala teil, einem der wichtigsten Theaterwettbewerbe für Debütant*innen in Rumänien.

Andrei und Niko gingen nach dem Hochschulabschluss getrennte Wege. Andrei ist in seinem zweiten Jahr des Masterstudiengangs an der Nationalen Universität für Theater und Film „I.L. Caragiale“ in Bukarest, Niko arbeitet am Deutschen Staatstheater in Timișoara. Sie sehen sich jetzt nur selten offline, reden aber regelmäßig miteinander und helfen sich bei Bedarf gegenseitig. Im Privatleben fühlen sie, dass sich ihre Charaktereigenschaften ergänzen, allerdings sind sie sich auch als Schauspieler sehr ähnlich: Für beide steht die Karriere an erster Stelle. „Ich habe Schauspielerfreunde, die nicht verstehen, dass ich nicht mit ihnen ausgehen kann, weil ich den Text für die Aufführung lernen muss“, erzählt der junge Mitarbeiter des Deutschen Theaters. „Mit Niko muss ich keine Zugeständnisse machen, und das ist für mich ein starker Grund, die Beziehung aufrechtzuerhalten“, ergänzt Andrei. Ihre Freundschaft soll sie daran erinnern, dass sie immer voneinander lernen können, sowohl als Schauspieler als auch als Erwachsene.

„In den drei Jahren an der Universität Cluj lernt man nicht nur Theater, sondern auch Menschlichkeit. Man ist gerade von zu Hause weggegangen, zieht um, muss Miete und Rechnungen bezahlen. Diese drei Jahre hätte ich mit niemand anderem als Andrei verbringen können.“ – Niko

[RO]

Carolín s-a născut în Bamberg, a studiat la Trier și s-a mutat la Berlin în 2006, unde a studiat antropologie vizuală la Freie Universität Berlin. La comanda ZDF, aceasta a turnat ulterior filmul documentar „Gunoii și fata”.

Réka s-a născut la Târgu-Mureș și a studiat la Academia Germană de Film și Televiziune de la Berlin. Ea a filmat primul ei clip video artistic pentru admiterea la Academie. În prezent, este, printre altele, o regizoare de teatru și film foarte apreciată.

Cele două artiste au petrecut mult timp împreună, schimbând idei despre artă, filme, relația cu mama și cultura conflictului. În Transilvania, ele au susținut împreună un atelier de actorie în cadrul festivalului de film TIFF de la Miercurea Ciuc. O vreme au făcut parte din așa-numite grupuri de constelații. Această experiență ar putea duce la un proiect comun în viitor, un film despre liderul unui asemenea grup. Este vorba despre o femeie de 70 de ani, puternică și inspirată. Atât în istoria filmului, cât și în cea a literaturii, există nevoia de a reprezenta mai multe personaje feminine puternice, prin intermediul cărora să poată fi observate mecanismele de putere ale femeilor, susține Réka Kincses. Femei care, pe de o parte, au un efect vindecător, terapeutic, dar, pe de altă parte, sunt maestre ale manipulării. În aprilie 2022, Röckelein și Kincses și-au înființat propriul grup de constelații. Oricine dorește să elimine blocajele, să găsească o cale de ieșire din impas și este dispus să lucreze în primul rând cu sine însuși este binevenit.

Ce au învățat cele două femei una de la cealaltă? „Eu am învățat de la ea să las inconștientul să devină conștient”, spune Carolín sinceră. La rândul ei, Réka mărturisește: „Caro este o persoană cât se poate de necomplicată, are o fire calmă pe care o apreciez enorm. Eu sunt mai degrabă genul care se inflamează, ea însă știe cum să mă aducă cu picioarele pe pământ.” Arta poate da curaj și speranță. Carolín Röckelein rezumă foarte bine:

„Sunt momente în care între artiști și public se ridică brusc un val de creativitate, de vivacitate și de unitate. Ne simțim conectați unii la alții. Toată durerea vieții se varsă în ea - ea nu se estompează, ci se integrează și se transformă într-un schimb, într-o formă de unitate”.

În fond, ce altceva înseamnă o prietenie adevărată, dacă nu a fi împreună, a da drumul la hățuri, fără teama de necunoscut, de respingere sau de sine.

De la ea am învățat să las inconștientul să devină conștient

[DE] *Carolin Röckelein arbeitete 2011 an einem Film über zwei burmesische Teenager-Mädchen, die in Thailand auf einer Müllkippe lebten. Réka Kincses war in einem anderen Projekt involviert und suchte ganz kurzfristig jemanden für eine Drehbuchaufstellung. Die heute als Regisseurin, Kamerafrau und Cutterin arbeitende Röckelein stand der damals schon etablierten Theaterregisseurin Réka Kincses zur Seite. Daraus entwickelte sich eine besondere Freundschaft, die nun schon seit über zehn Jahren besteht.*

Carolin wurde in Bamberg geboren, hat in Trier studiert und ist 2006 nach Berlin gezogen, wo sie an der Freien Universität visuelle Anthropologie studierte. Im Auftrag von ZDF hat sie später den Dokumentarfilm „Der Müll und das Mädchen“ gedreht.

Réka wurde in Târgu-Mureș geboren und studierte an der Deutschen Film- und Fernsehakademie Berlin. Für die Aufnahme an der Hochschule drehte sie ihr erstes Kunstvideo. Aktuell ist sie unter anderem eine sehr geschätzte Theater- und Filmregisseurin.

Die zwei Künstlerinnen haben viel Zeit miteinander verbracht, sich über Kunst, Filme, Mutterbeziehungen und Streitkultur ausgetauscht. In Siebenbürgen haben sie zusammen bei dem Filmfestival TIFF in Miercurea Ciuc einen Acting-Workshop gegeben. Eine Zeit lang wirkten sie als Teilnehmerinnen in Aufstellgruppen mit. Daraus ergibt sich womöglich zukünftig ein gemeinsames Projekt: einen Film über die Leiterin der Gruppe. Sie ist eine starke, inspirierende siebzigjährige Frau. Sowohl in der Film- als auch in der Literaturgeschichte bestehe Bedarf, mehr starke weibliche Figuren zu repräsentieren, durch die man die Machtmechanismen der Frau beobachten könne, meint Réka Kincses. Frauen, die einerseits eine heilende, therapeutische Wirkung hätten, andererseits aber totale Manipulatoren seien. Im April 2022 haben Röckelein und Kincses eine eigene Aufstellgruppe gestartet. Jeder, der Blockaden aufbrechen, den Weg aus der Sackgasse finden möchte und bereit ist, vor allem mit sich selbst zu arbeiten, ist willkommen.

Was die beiden Frauen voneinander gelernt haben? „Ich habe von ihr gelernt, das Unbewusste bewusst werden zu lassen“, sagt Carolin ganz

offen. Und Réka gesteht: „Caro ist auch einfach äußerst unkompliziert, sie hat eine ruhige Art, die ich sehr schätze. Ich bin eher so ein Eskalationstyp und sie wirkt deeskalierend.“ Kunst kann Mut machen und Hoffnung geben. Carolin Röckelein fasst schön zusammen:

„Es gibt Momente, wo auf einmal eine Welle von Kreativität, von Lebendigkeit, von Zusammensein zwischen Künstler*innen und Publikum einströmt. Das hat etwas sehr Verbindendes. Die ganze Misere fließt dort mit rein, sie wird nicht ausgeblendet, sondern integriert und übersetzt in einen Austausch, in eine Form von Zusammensein.“

Und worum sonst geht es in einer echten Freundschaft, wenn nicht um das Zusammensein, das Loslassen der Zügel, ohne Angst vor dem Unbekannten, vor Zurückweisung, vor sich selbst.

*Ich habe von ihr gelernt,
das Unbewusste bewusst werden zu lassen*

[RO]

Prietenia lor a început vara trecută, la Bistrița. Meike căuta o aventură în proaspăta ei viață adultă, iar Ana Maria dorea să deschidă un nou capitol în carieră. S-au întâlnit la clubul de handbal feminin CS Gloria 2018 Bistrița-Năsăud, unde amândouă au primit ofertă de angajare, anul trecut.

Meike Schmelzer (20) a crescut în orașelul Ingelheim, lângă Mainz, în vestul Germaniei. A luat contact cu handbalul din copilăria timpurie, când își vedea părinții jucând. Prima oară a pus mâna pe minge la trei ani dar spune că a început efectiv să joace „handbalul pe care-l știm” pe la opt-nouă. Spre deosebire de Meike, colega și prietena ei Ana Maria Iuganu (32) nu a crescut într-o familie pasionată de sport, în Roman, orașul ei natal. Însă datorită înălțimii a fost încurajată de cei din jur să încerce. Când a jucat handbal și-a dat seama că asta e o plăcere care va rămâne mult timp cu ea. Până să o cunoască pe Meike, a jucat în mai multe cluburi din țară și a ajuns să reprezinte echipa națională a României. La Bistrița a intrat într-o echipă multiculturală.

Handbalul e peste tot la fel, spun cele două coechipiere, care nici în timpul liber nu renunță la ținuta sport. În fereastra de Zoom, unde ne auzim și vedem, fetele sunt vesele și senine ca tricourile pe care le poartă, în ciuda faptului că tocmai s-au întors dintr-o deplasare obositoare. Dincolo de regulile dintr-un meci, care sunt aceleași pentru toată lumea, Ana și Meike au înțeles de la început că pentru a juca bine trebuie să se înțeleagă cu oamenii din echipă. „Suntem aproape 20 de jucătoare, toate caractere diferite”,

spune Ana, care și-a asumat misiunea de a conecta grupul. „Aveam nevoie ca unii dintre noi să fie lideri, să funcționăm după o oarecare ierarhie”, o completează Meike. „Ana ne-a adus pe toți la același ritm. Chiar dacă poate în interiorul ei simțea diferit, în echipă a fost mereu o prezență calmă”. Asta a contat foarte mult pentru Meike și celelalte fete care au venit din alte țări. Aveau nevoie de legături noi, care să le ajute să înțeleagă noua lume în care aveau să se adapteze. Meike nu știa multe despre țara din Europa de Est, iar asta a făcut-o și mai curioasă. „[În Germania] nu știm mare lucru despre țări precum România. La școală învățăm mai mult despre Statele Unite, Marea Britanie, țări cu care avem relații politice mai strânse”, povestește ea. „Așa că pentru mine a fost o provocare, un fel de gaură neagră despre care nu știi mai nimic”.

„E un pas important când te muți într-o altă echipă, mai ales dacă schimbi țara, mâncarea, totul”, crede Ana, care a privit venirea colegei din Germania cu multă empatie. „Măcar în echipă să te simți acceptat și primit”. Disponibilitatea colegei românce și programul intensiv de lucru împreună i-au arătat lui Meike că aici se poate simți, într-un fel, acasă. „Mă simt integrată în echipă, dar ca cetățeană eu sunt tot fata din Germania care joacă handbal în România”.

La schimb, Meike i-a arătat Anei că germanii pot fi sociabili și veseli, contrar stereotipului pe care-l avea despre ei. „Știu că sprijinul ei e acolo, indiferent ce se întâmplă”, spune româncea. „E o luptătoare. Cu ea aș merge la război!”

„Cu ea aș merge la război”

[DE]

„Handball hat die gleichen Regeln, egal woher man kommt.“ In Bistrița haben zwei Frauen durch ihre geteilte Liebe zum Sport Freundschaft geschlossen.

Ihre Freundschaft begann letzten Sommer in Bistrița. Meike war auf der Suche nach einem Abenteuer in ihrem neuen Erwachsenenleben und Ana Maria wollte ein neues Kapitel in ihrer Karriere aufschlagen. Sie lernten sich beim Frauenhandballverein CS Gloria 2018 Bistrița-Năsăud kennen, wo beide im vergangenen Jahr ein Jobangebot erhielten.

Meike Schmelzer (20) wuchs in der Kleinstadt Ingelheim bei Mainz in Westdeutschland auf. Mit dem Handball kam sie schon als Kind in Kontakt, als sie ihren Eltern beim Spielen zusah. Mit drei Jahren hatte sie zum ersten Mal einen Ball in der Hand, aber erst mit acht oder neun Jahren fing sie wirklich an, „Handball zu spielen, so wie wir es kennen“. Anders als Meike ist ihre Kollegin und Freundin Ana Maria Iuganu (32) in ihrer Heimatstadt Roman nicht in einer sportbegeisterten Familie aufgewachsen. Aber aufgrund ihrer Größe wurde sie von ihrem Umfeld ermutigt, es zu versuchen. Beim Spielen merkte sie, dass es ein Vergnügen war, das sie lange Zeit begleiten würde. Als sie Meike kennenlernte, hatte sie bereits für mehrere Vereine im ganzen Land gespielt und spielte später sogar für die rumänische Nationalmannschaft. In Bistrița hat sie sich einem multikulturellen Team angeschlossen.

Handball sei überall gleich, sagen die beiden Teamkolleginnen, die auch in ihrer Freizeit nicht auf ihre Sportbekleidung verzichten. Im Zoom-Fenster, wo wir uns gegenseitig hören und sehen, sind die Mädchen so fröhlich und gelassen wie die Hemden, die sie tragen, obwohl sie gerade von einer anstrengenden Reise zurückgekehrt sind. Abgesehen von den Spielregeln, die für alle identisch sind, haben Ana und Meike von Anfang an verstanden, dass sie mit den Leuten im Team auskommen müssen, um gut zu spielen. „Wir sind fast 20 Spielerinnen, alle mit unterschiedlichen Persönlichkeiten“, erklärt Ana, die es sich zur Aufgabe gemacht hat, die Gruppe zu verbinden. „Wir fühlten, dass einige von uns die Gruppe anführen, damit wir nach einer bestimmten Hierarchie arbeiten können“, ergänzt Meike sie. „Ana hat uns alle in den gleichen Rhythmus

gebracht. Auch wenn sie innerlich vielleicht anders empfand, hatte sie immer einen ruhigen Auftritt im Team.“ Für Meike und die anderen Mädchen, die aus anderen Ländern kamen, machte das einen großen Unterschied. Sie brauchten neue Beziehungen, um die neue Welt, an die sie sich anpassen mussten, zu verstehen. Meike wusste nicht viel über das osteuropäische Land, was sie noch neugieriger machte. „[In Deutschland] wissen wir nicht viel über Länder wie Rumänien. In der Schule lernen wir mehr über die Vereinigten Staaten, Großbritannien und andere Länder, mit denen wir engere politische Beziehungen haben“, sagt sie. „Für mich war das eine Herausforderung, eine Art schwarzes Loch, über das man nicht viel weiß.“

„Es ist ein großer Schritt, wenn man in ein anderes Team wechselt, vor allem, wenn sich das Land, das Essen, alles ändert“, meint Ana, die die Ankunft ihrer Kollegin aus Deutschland mit großem Mitgefühl verfolgte. „Zumindest im Team fühlt man sich akzeptiert und willkommen.“ Die Verfügbarkeit der rumänischen Kollegin und das intensive Programm der Zusammenarbeit zeigten Meike, dass sie sich hier wohlfühlen konnte. „Ich fühle mich in die Mannschaft integriert, aber als Bürgerin bin ich immer noch das Mädchen aus Deutschland, das in Rumänien Handball spielt.“

Im Gegenzug zeigte Meike Ana, dass Deutsche entgegen den Stereotypen gesellig und fröhlich sein können. „Ich weiß, dass sie mich unterstützt, egal was passiert“, erklärt die Rumänin. „Sie ist eine Kämpferin. Ich würde mit ihr in den Krieg ziehen!“

Mit ihr würde ich in den Krieg ziehen

[RO]

Născută într-o familie de sași în România comunistă, Edith Toth nu s-a gândit că va ajunge să studieze muzică bisericească. Pe la 16 ani, a ajuns să cânte într-o tabără de la biserică, care s-a ținut în secret. Observându-i potențialul, pastorul i-a spus „Vezi că se va elibera un post de organist la Biserica din Făgăraș, apucă-te să studiezi orga”. Ea cânta deja la chitară și la flaut.

Pentru Elisabeth Rohloff, studiul muzicii a venit firesc. Tatăl ei fusese pastor într-un sat mic din Germania, bunica ei studiasse pianul. În plus, știa că nu voia să devină asistentă medicală, profesoara sau pastor. „Așa că a rămas muzica bisericească”, povestește Elisabeth cu umor. În 2020, a înregistrat un album în biserica din Zöblitz, unde a cântat la o orgă Silbermann din sec.18.

Cele două femei s-au cunoscut în 1990, în Dresda, unde studiau muzică bisericească. Elisabeth era în anul doi de studiu, Edith în primul an. Venise cu o bursă de un an să studieze orga. Colegii ei erau mai avansați, dar Elisabeth a ajutat-o cu sfaturi profesionale care s-au dovedit extrem de utile. Tot ea s-a oferit să vină un an în România, oferindu-i astfel lui Edith posibilitatea să își continue studiile.

Poduri peste timp

Prietenia lor a continuat în următoarele decenii, deși cele două organiste trăiesc în țări diferite. Au făcut și muzică împreună, dar a fost mereu ceva mai degrabă spontan. Un moment pe care și-l amintesc amândouă cu drag e majoratul

lui Raphael, fiul lui Edith, când cei prezenți au început să cânte la diverse instrumente „Eu cred că am cântat la pian. Tu ai luat flautul și apoi am făcut muzică de dans”, povestește Elisabeth.

Cele două muziciene și-au făcut și un grup numit „Zeitenbrücken” (Poduri peste timp). „Am construit mereu poduri între noi. De peste 31 de ani”, spune Edith.

Pentru ele, muzica e, în primul rând, despre capacitatea ei de a genera bucurie, dar și de a lega comunități. Ambele lucrează mult cu coruri de copii. Edith vorbește mereu despre „puterea vindecătoare a cântatului” (Die heilende Kraft des Singens)

„Ne-am prețuit întotdeauna”

Relația lor nu a fost definită de obligație sau afectată de competiție. Distanța, într-un fel, a ajutat. De fiecare dată când povesteau, o făceau cu bucurie și cu chef. „Cred că am avut mult noroc să rămânem prietene de-a lungul acestor ani, fără să ne forțăm”, spune Edith. „Ne-am respectat și ne-am prețuit întotdeauna”, adaugă organista din Mediaș.

„Când ai peste 50 de ani, astfel de valori, ca prietenia, devin și mai importante”, completează Elisabeth.

Puterea vindecătoare a muzicii și a prieteniei

[DE]

Edith Toth ist Organistin an der St. Margaret Kirche in Mediaș, aber auch Musiklehrerin an der Deutschen Schule. Elisabeth Rohloff spielt die Orgel und arbeitet mit Kinderchören in Deutschland. Ihre Freundschaft besteht seit über 31 Jahren – ihr „Geheimnis“ war eben jene Entfernung.

Edith Toth wurde in einer sächsischen Familie im kommunistischen Rumänien geboren. Sie hätte nie gedacht, dass sie einmal Kirchenmusik studieren würde. Mit etwa 16 Jahren nahm sie als Sängerin an einer Kirchenfreizeit teil, die im Geheimen stattfand. Der Pfarrer erkannte ihr Potenzial und sagte ihr: „In der Kirche in Fägăraș wird eine Stelle als Organistin frei, fang also an, Orgel zu studieren.“ Edith spielte bereits Gitarre und Flöte.

Für Elisabeth Rohloff ergab sich das Musikstudium ganz natürlich. Ihr Vater war Pfarrer in einem kleinen Dorf in Deutschland, ihre Großmutter hatte Klavier studiert. Außerdem wusste sie, dass sie nicht Krankenschwester, Lehrerin oder Pfarrerin werden wollte. „So blieb es die Kirchenmusik“, meint Elisabeth humorvoll. Im Jahr 2020 nahm sie ein Album in der Kirche in Zöblitz auf, wo sie eine Silbermann-Orgel aus dem 18. Jahrhundert spielte.

Die zwei Frauen lernten sich 1990 in Dresden kennen, wo beide Kirchenmusik studierten. Elisabeth war im zweiten, Edith im ersten Studienjahr. Edith war mit einem einjährigen Stipendium gekommen, um Orgel zu studieren. Ihre Klassenkamerad*innen waren weiter fortgeschritten, jedoch half ihr Elisabeth mit professionellen Ratschlägen, die sich als äußerst nützlich erwiesen. Sie bot zudem an, für ein Jahr nach Rumänien zu kommen und gab somit Edith die Möglichkeit, ihr Studium fortzusetzen.

Zeitenbrücken

Ihre Freundschaft hielt über Jahrzehnte, obwohl die beiden Organistinnen in verschiedenen Ländern leben. Sie haben auch gemeinsam Musik gemacht, das war jedoch immer eher spontan. Ein Moment, an den sie sich beide gerne erinnern, ist die Volljährigkeitsparty von Ediths Sohn Raphael, als die Anwesenden begannen, verschiedene Instrumente zu spielen: „Ich glaube, ich habe Klavier gespielt. Du hast die Flöte gespielt und dann haben alle getanzt“, erzählt Elisabeth.

Die beiden Musikerinnen gründeten auch eine Gruppe namens „Zeitenbrücken“. „Wir haben immer Brücken zwischen uns gebaut. Seit über 31 Jahren“, sagt Edith.

Für die zwei Frauen ist Musik in erster Linie ein Mittel, um Freude zu erzeugen, aber auch, um Gemeinschaften zu verbinden. Beide arbeiten viel mit Kinderchören. Edith spricht immer von „der heilenden Kraft des Singens“.

„Wir haben uns immer geschätzt“

Ihre Beziehung war weder durch Verpflichtungen noch durch Konkurrenz geprägt. Die Entfernung hat dabei gewissermaßen geholfen. Wann immer sie sprachen, taten sie es mit Freude und Begeisterung. „Ich glaube, dass wir das große Glück hatten, über die Jahre hinweg Freundinnen zu bleiben, ohne dass wir uns dazu gezwungen haben“, meint Edith. „Wir haben uns immer gegenseitig respektiert und geschätzt“, fügt die Organistin aus Mediaș hinzu.

„Wenn man über 50 Jahre alt ist, werden Werte wie Freundschaft noch wichtiger“, fügt Elisabeth hinzu.

Die heilende Kraft der Musik und der Freundschaft

[RO]

Daniel Cautnic are 16 ani și e elev în clasa a 10-a la Colegiul National „Samuel von Brukenthal” din Sibiu. Recent a publicat o carte în limba germană numită „Spune-mi o poveste despre”. E despre problemele cu care se confruntă adolescenții. Cu Etienne Sander, un tânăr de 18 ani din Düsseldorf, s-a împrietenit de câteva luni. S-au întâlnit prin niște cunoștințe comune. Etienne e voluntar în Oradea, venit printr-un program numit Kulturweit, unde lucrează la o școală germană. După terminarea liceului a vrut să-și ia un an sabatic.

Cei doi vorbesc în germană, pe care Daniel o știe perfect. O parte din familia lui vorbea germană, iar el a învățat limba de la grădiniță. Singura „dificultate” e slangul adolescenților din Germania.

„Limba germană în România e „outdated”, un pic învechită. Nu sunt atât de multe cuvinte preluate din engleza. Și avem și niște cuvinte din română. Le dau mereu exemplul ăsta voluntarilor cu care intru în contact: în germană, nu există un sinonim bun pentru *a se descurca*. Așa că sașii au inventat verbul *deskurkieren*”, explică Daniel.

-Deskurkieren? Cum? întrebă Etienne nesigur.

-Da, ți-am zis despre asta. Dar discuțiile noastre au atât de multe informații încât uneori e complicat să ne amintim despre ce am vorbit.

Cum s-au cunoscut de curând, au o mulțime de povești pe care să și le împărtășească. „Viața e o multitudine de povești. Încât trăim procesul acesta de a

ne spune și a auzi povești”, precizează Daniel despre prietenia lor. „Între timp ne și construim povestea noastră.”

În Oradea, Etienne face activități cu elevii de la școala germană când un profesor lipsește de la ore sau când cineva se descurcă mai greu la germană. E un fel de profesor-asistent, iar „elevii” lui sunt cam de aceeași vârstă cu el.

Spre deosebire de Etienne, Daniel nu se gândește la un an sabatic după liceu. „M-am gândit la asta, dar programul acesta de voluntariat nu e atât de obișnuit în România. Nu cred că îmi voi schimba planurile de viitor”, explică el.

După anul în România, Etienne vrea să se înscrie la o facultate de Administrarea Afacerilor în Germania, într-un program care te obligă să studiezi pe patru continente. „Vreau să cunosc și alte mentalități și societăți. Pe termen lung, cred că o să rămân în Germania, dar nu pot spune încă asta cu certitudine”, precizează tânărul.

Daniel își dorește să studieze Relații Internaționale în Germania, dar nu vrea să își facă planuri de viitor „foarte mari”. „Sunt atât de multe lucruri care se întâmplă pe care nu le-am putut anticipa. Pandemia, războiul. De aia am un plan, dar vreau să îl păstrez flexibil, ca să nu fiu dezamăgit”, explică el.

Nu se așteaptă însă ca prietenia lor să fie afectată. „Oricum stăm în alte orașe acum. Cred că putem menține prietenia în viață, chiar dacă suntem în locații diferite”, adaugă Etienne.

Doi prieteni își scriu povestea

[DE] *Zwei Jugendliche, einer aus Rumänien, der andere aus Deutschland, haben vor ein paar Monaten angefangen, sich Geschichten zu erzählen. Sie erwarten nicht, dass ihr Gespräch bald zu Ende gehen wird.*

Daniel Cautnic ist ein 16-jähriger Schüler der 10. Klasse des Samuel-von-Brukenthal-Kollegs in Sibiu. Vor Kurzem hat er ein Buch mit dem Titel „Erzähl mir eine Geschichte über“ auf Deutsch veröffentlicht. In diesem Buch geht es um die Probleme, mit denen Jugendliche konfrontiert sind. Mit Etienne Sander, einem 18-Jährigen aus Düsseldorf, ist er seit einigen Monaten befreundet. Sie lernten sich durch gemeinsame Bekannte kennen. Etienne ist ein Freiwilliger in Oradea. Im Rahmen des Programms „Kulturweit“ arbeitet er an einer deutschen Schule. Nach dem Abitur wollte er ein Sabbatjahr einlegen.

Die beiden sprechen Deutsch, eine Sprache, die Daniel sehr gut beherrscht. Ein Teil seiner Familie sprach Deutsch und er lernte die Sprache im Kindergarten. „Probleme“ hat er lediglich mit dem Slang der deutschen Jugendlichen.

„Die deutsche Sprache in Rumänien ist *outdated*, ein bisschen veraltet. Es gibt nicht so viele Wörter, die aus dem Englischen übernommen wurden. Dann gibt es noch ein paar komische rumänische Wörter. Ich gebe den Freiwilligen, mit denen ich Kontakt habe, immer das folgende Beispiel: Im Deutschen gibt es kein gutes Synonym für *a se descurca*. Deshalb haben die Sachsen das Verb *deskurkieren* erfunden“, erklärt Daniel.

„*Deskurkieren*? Was soll denn das heißen?“ fragt Etienne verunsichert. [Anmerkung: Eine deutsche Entsprechung lässt sich tatsächlich kaum finden. Der Ausdruck beschreibt zumeist eine schwierige Situation, aus der ein positiver Ausgang gefunden wird. Am ehesten könnte man ihn mit „sich zurechtfinden“, „klarkommen“, „sich behelfen“ übersetzen, teils „entwirren“. Jedoch wird dies der kompletten Bedeutungsebene kaum gerecht.]

„Ich habe dir schon mal davon erzählt. Aber es gibt in unseren Diskussionen so viele Informationen, dass es manchmal schwer ist, sich daran zu erinnern, worüber wir gesprochen haben.“

Da sie sich gerade erst kennengelernt haben,

haben sie viele Geschichten, die sie sich gegenseitig erzählen können. „Das Leben besteht aus einer Vielzahl von Geschichten. Wir gehen also durch diesen Prozess des Erzählens und des Hörens von Geschichten“, sagt Daniel über ihre Freundschaft. „In der Zwischenzeit bauen wir auch unsere eigene Geschichte auf.“

In Oradea arbeitet Etienne mit den Schülern der deutschen Schule, wenn ein Lehrer abwesend ist oder wenn jemand Schwierigkeiten mit der deutschen Sprache hat. Er ist eine Art Assistent des Lehrers und seine „Schüler“ sind ungefähr so alt wie er.

Im Gegensatz zu Etienne denkt Daniel nicht an ein Zwischenjahr nach dem Ende des Gymnasiums. „Ich habe darüber nachgedacht, jedoch sind Freiwilligenprogramme in Rumänien nicht so verbreitet. Ich denke nicht, dass ich meine Zukunftspläne ändern werde“, meint er.

Nach seinem Jahr in Rumänien möchte sich Etienne an einer Wirtschaftsuniversität in Deutschland für einen Studiengang immatrikulieren, in dessen Rahmen man auf vier Kontinenten studiert. „Ich möchte andere Mentalitäten und Gesellschaften kennenlernen. Langfristig glaube ich, dass ich in Deutschland bleiben werde, ich kann das jedoch noch nicht mit Sicherheit sagen“, erklärt er.

Daniel will in Deutschland Internationale Beziehungen studieren, er will sich allerdings keine „großen Pläne“ für die Zukunft machen. „Es passiert so vieles, das ich nicht habe vorhersehen können. Die Pandemie, der Krieg. Deshalb habe ich einen Plan, aber ich möchte ihn flexibel halten, damit ich nicht enttäuscht werde“, sagt er.

Er erwartet jedoch nicht, dass ihre Freundschaft darunter leidet. „Wir leben jetzt sowieso in verschiedenen Städten. Ich denke, wir können die Freundschaft aufrechterhalten, auch wenn wir uns an verschiedenen Orten befinden“, fügt Etienne hinzu.

Zwei Freunde schreiben ihre Geschichte

[RO]

Relația dintre Laura Halding-Hoppenheit și Florin Buhuceanu este mai mult decât o prietenie: este o instituție. La baza ei stă o muncă de peste 40 de ani pentru libertatea, siguranța și incluziunea socială a comunității LGBT în România și în Europa.

Laura Halding-Hoppenheit s-a mutat din București la Hamburg în anii '70. Din cauza diferențelor de limbă, s-a simțit inițial nedorită în Germania, însă a găsit acceptare în comunitatea gay. Localul ei King's Club din Stuttgart a devenit o școală a vieții, un loc de apartenență, un spațiu protejat și de afirmare pentru cinci generații LGBT, care au găsit acolo o familie, într-o societate care, mai ales în anii '70-'80 în Germania, era ostilă. Este considerată mama comunității LGBT din Germania, pentru că s-a identificat personal cu această cauză și s-a luptat cu sistemul în perioade dure, când existau inclusiv atacuri fizice, dar și ca politician, pentru persoanele LGBT din societatea germană, în pofida felului în care a fost tratată inițial ca o străină în acea țară.

Laura l-a întâlnit pe Florin Buhuceanu, președintele asociației ACCEPT, care luptă din anii '90 pentru drepturile comunității LGBT din România, în timpul unei vizite de studiu întreprinse de Florin în Germania. S-au conectat prin munca lor pentru comunitate și prin marșurile Pride, care la prima ediție din București în 2005, a produs șoc și groază în contextul timpului și în rândul clasei politice și al jurnaliștilor. Și parcursul lui Florin, de la membru la director ACCEPT, unde activează din 1998, a fost unul dur: a declarat public că este gay înainte de a fi dezincrimată homosexualitatea în

România, atacat în viața privată, iar în 2019, alături de partenerul său și de alte 20 de familii au dat în judecată statul român, cerând drepturi egale.

Vizitele inițiale la Pride nu erau unele obișnuite. Erau un timp dur în care cei care veneau la Pride știau că vor înfrunța ostilitatea sau chiar violența acelor de pe margini. Așadar, întâlnirea lor a devenit o legătură bazată pe solidaritate, într-un moment în care era esențial să aibă tipul acesta de cooperare cu colegi din alte țări. Prietenia lor a devenit o muncă politică continuă.

“Prietenia noastră este ca o familie. Atâta vreme cât există HIV și SIDA noi o să fim tot timpul la luptă!”, spune Laura.

Cei doi se concentrează acum pe organizarea Pride-ului anul acesta la Timișoara.

“Pride-ul poate să arate ca o simplă plimbare stradală. În realitate, are o importanță strategică pentru comunitatea locală largă, dar mai ales pentru grupul minoritar. Oamenii devin o voce. Pride-ul are un chip public. Devine recognoscibil. Lumea înțelege cine sunt gay-i, lesbienele, bisexualii, persoanele transgender, și ușor, ușor, prin tipul acesta de educație vizuală oamenii ajung să se detensioneze, să-și diminueze prejudecățile cu care am fost educați, să fim onești. E important să fim alături la Timișoara cât mai mulți”.

Pride: Ocuparea spațiului public este esențială în democrația de astăzi

[DE]

Die Beziehung zwischen Laura Halding-Hoppenheit und Florin Buhuceanu ist mehr als eine Freundschaft: Sie ist eine regelrechte Institution. Sie stützt sich auf mehr als 40 Jahre Arbeit für die Freiheit, Sicherheit und soziale Integration der LGBTIQ-Gemeinschaft in Rumänien und Europa.*

Laura Halding-Hoppenheit zog in den 1970er-Jahren von Bukarest nach Hamburg. Wegen der sprachlichen Unterschiede fühlte sie sich in Deutschland zunächst nicht willkommen, fand jedoch Akzeptanz in der Gay-Community. Ihr King's Club in Stuttgart wurde zu einer Art Schule des Lebens, einem Ort der Zugehörigkeit, einem geschützten und bejahenden Raum für fünf LGBTIQ*-Generationen, die dort eine Familie fanden, in einer Gesellschaft, die vor allem in den 1970er- und 1980er-Jahren in Deutschland eher feindselig war. Laura Halding-Hoppenheit gilt als Mutter der LGBTIQ*-Gemeinschaft in Deutschland, weil sie sich persönlich mit dieser Sache identifizierte und in harten Zeiten, in denen es sogar zu körperlichen Angriffen kam, gegen das System kämpfte, aber auch als Politikerin für die LGBTIQ*-Gemeinschaft in der deutschen Gesellschaft, obwohl sie in diesem Land zunächst als Außenseiterin betrachtet wurde.

Laura traf Florin Buhuceanu, den Vorsitzenden des ACCEPT-Vereins, der sich seit den 1990er-Jahren für die Rechte der LGBTIQ*-Gemeinschaft in Rumänien einsetzt, während eines Studienaufenthalts in Deutschland. Die zwei sind durch ihre Arbeit für die Gemeinschaft miteinander verbunden, aber auch durch die Pride-Paraden, deren erste Veranstaltung in Bukarest im Jahr 2005 damals in der Politik und bei den Journalisten für Schock und Entsetzen sorgte. Auch Florins Weg vom einfachen Mitglied zum Leiter des ACCEPT-Vereins, in dem er seit 1998 tätig ist, war steinig: Er erklärte öffentlich, dass er schwul ist, bevor die Homosexualität in Rumänien entkriminalisiert wurde, er wurde in seinem Privatleben angegriffen und verklagte 2019 gemeinsam mit seinem Partner und 20 weiteren Familien den rumänischen Staat auf Gleichberechtigung.

Die ersten Teilnahmen an den Pride-Paraden waren alles andere als regulär. Es war eine harte Zeit, in der diejenigen, die zum Marsch kamen,

wussten, dass sie mit Anfeindungen oder sogar Gewalt vonseiten der Randgruppen rechnen mussten. So wurde ihre Begegnung zu einem Band der Solidarität, und das in einer Zeit, in der diese Art der Zusammenarbeit mit Kolleg*innen aus anderen Ländern unerlässlich war. Ihre Freundschaft wurde zu einer kontinuierlichen politischen Arbeit.

„Unsere Freundschaft macht uns zu einer Familie. Solange es HIV und AIDS gibt, werden wir stets kämpfen müssen“, meint Laura.

Die beiden konzentrieren sich nun auf die Organisation der diesjährigen Pride-Parade in Temeswar.

„Die Pride-Parade kann wie ein einfacher Spaziergang aussehen. In Wirklichkeit ist sie von strategischer Bedeutung für die gesamte lokale Gemeinschaft, vor allem aber für die Minderheit. Menschen werden eins. Pride hat ein öffentliches Gesicht, es wird unverwechselbar. Die Menschen verstehen endlich, was Schwule, Lesben, Bisexuelle und Transgender sind. Und durch diese Art visueller Aufklärung entspannen sich die Menschen langsam und ehrlich gesagt: Sie bauen die Vorurteile ab, mit denen sie aufgewachsen sind. Es ist wichtig, dass so viele von uns wie möglich in Temeswar dabei sind.“

Pride: Die Besetzung des öffentlichen Raums ist in der heutigen Demokratie unerlässlich

[RO] Cei doi s-au născut înainte de Căderea Zidului Berlinului, sunt căsătoriți de șapte ani și au doi copii. Andreea s-a născut în capitala României, la București, iar Ștefan, în fosta RDG, la Quedlinburg. S-au întâlnit la Berlin, în urmă cu 12 ani, la „Clubul celor înalți”, un club dedicat femeilor de peste 1,75 m și bărbaților de peste 1,85 m.

Andreea a frecventat grădinița germană din București, iar mai târziu, școala germană. În România, a lucrat ca ghid turistic, printre alții, cu turiști germani care veneau cu barca în Delta Dunării. În Germania, a studiat turismul, cu accent pe transportul aerian, iar apoi a lucrat pentru AirBerlin și Germania.

Ștefan a studiat managementul la Halle și Riesa. În 2007 s-a mutat la Berlin, unde a obținut primul său loc de muncă.

Limba și cultura i-au adus împreună pe cei doi. La început, Ștefan a crezut că viitoarea lui soție era din Franconia, după felul în care pronunța litera R. A fost surprins să afle originile „exotice” ale Andreei. El a însoțit-o adesea pe Andreea în țara ei natală. Mai întâi, au vizitat 2 Mai, un orașel liniștit de la Marea Neagră, și Delta Dunării. Ștefan vorbește cu entuziasm despre experiențele sale la pescuit în România. Rezervația naturală a Deltei Dunării nu este cunoscută doar pentru fauna și flora sa unică, ci și ca un paradis al pescuitului. La Sfântul Gheorghe, în apropiere de locul unde Dunărea se varsă în Marea Neagră, se poate obține un permis de pescuit, apoi

se oferă explicații despre locurile în care se poate pescui.

Andreea, în schimb, iubește munții, așa că l-a dus și pe Ștefan în Munții Bucegi (măsurând 2506 m, vârful Omul este unul dintre cele mai înalte din România). Ștefan este impresionat de arhitectura Bucureștiului, dar clădirile din panouri prefabricate îi amintesc de fosta RDG. Această țară din sud-estul Europei este ca o altă lume pentru el. Din punct de vedere culinar, a avut multe lucruri noi de descoperit în România.

Pentru Ștefan, cel mai neobișnuit fel de mâncare a fost probabil creierul pane de porc. „Avea un gust bun”, spune el, „dar când știi ce este, parcă nu mai ții neapărat să mănânci încă o dată”. La rândul ei, și Andreea a descoperit câteva locuri frumoase în Germania. Împreună cu Ștefan au campat la Marea Baltică, au explorat „Elveția Saxoniei” și Munții Harz. La Berlin a atras-o în mod deosebit spațiul deschis de la fostul aeroport Tempelhof. De asemenea, a fost impresionată de Turnul Kollhoff. Acolo, cel mai rapid lift din Europa îi duce pe oaspeți la Panorama Café, la etajele 24 și 25, în doar 20 de secunde.

Copiii, familia și dragostea le dau putere amândurora. Întâlnirea culturilor, călătoriile și experiențele comune i-au îmbogățit. Mărimea i-a adus împreună, iar măreția umană continuă să îi țină împreună.

Ne-am cunoscut la clubul celor înalți

[DE]

Beide sind vor der Wende geboren, seit sieben Jahren glücklich verheiratet und haben zwei Kinder: Andreea kam in der rumänischen Hauptstadt Bukarest zur Welt und Stefan in der ehemaligen DDR, in Quedlinburg. In Berlin haben sie sich vor zwölf Jahren im „Klub der Großen“ kennengelernt, einem Verein, in dem sich Frauen über 1,75m und Männer über 1,85m treffen.

Andreea hat in Bukarest den deutschen Kindergarten und später die deutsche Schule besucht. In Rumänien hat sie als Reiseleiterin gearbeitet und im Donaudelta deutsche Tourist*innen, die mit dem Schiff angereist waren, geführt. In Deutschland hat sie Tourismus mit Schwerpunkt Luftverkehr studiert und danach für AirBerlin und Germania gearbeitet.

Stefan hat Betriebswirtschaftslehre in Halle und Riesa studiert. 2007 ist er nach Berlin gezogen, wo er seinen ersten Job bekommen hat.

Sprache und Kultur hat die beiden zusammengebracht. Stefan dachte zuerst, seine Zukünftige käme aus Franken, weil sie das R so rollte. Als er dann von Andreeas „exotischer“ Herkunft erfuhr, war er überrascht. Er begleitete Andreea des Öfteren in ihre Heimat. Zunächst besuchten sie 2 Mai, eine kleine ruhige Ortschaft am Schwarzen Meer, und das Donaudelta. Stefan erzählt begeistert von seiner Angelerfahrung in Rumänien. Denn das Naturschutzgebiet ist nicht nur für seine einzigartige Fauna und Flora, sondern auch als Angelparadies bekannt. In Sfântul Gheorghe, nahe der Mündung der Donau ins Schwarze Meer, kann man sich eine Genehmigung holen und genau erklären lassen, wo geangelt werden darf.

Andreea ihrerseits liebt die Berge, sodass sie Stefan auch ins Bucegi Gebirge geführt hat (mit seinen 2506 Metern ist der Gipfel Omul einer der höchsten Rumäniens).

Von der Bukarester Architektur ist Stefan beeindruckt, die Plattenbauten erinnern ihn allerdings auch an die ehemalige DDR. Das Land im Südosten Europas empfindet er wie eine andere Welt. Kulinarisch gab es in Rumänien viel Neues zu entdecken. Das wohl ungewöhnlichste Gericht war für Stefan Creier pane. Schweinehirn. „Es

schmeckte okay“, sagt er. „Aber wenn man weiß, was es ist, möchte man es nicht unbedingt nochmal essen.“

Andreea entdeckte auch in Deutschland einige schöne Ecken: Zusammen mit Stefan haben sie an der Ostsee gezeltet, die Sächsische Schweiz und das Harzgebirge erkundet. In Berlin finden sie die Freifläche am ehemaligen Flughafen Tempelhof attraktiv. Auch der Kollhoff-Tower beeindruckt sie. Dort bringt der schnellste Lift in Europa die Gäste in nur 20 Sekunden zum Panorama-Café in der 24. und 25. Etage.

Die Kinder, Familie und Liebe, das gibt den beiden Kraft. Das Zusammenkommen der Kulturen, die gemeinsamen Reisen und Erfahrungen haben sie bereichert. Größe hat sie zusammengebracht und menschliche Größe hält sie auch weiterhin zusammen.

Wir haben uns im „Klub der Großen“ kennengelernt

[RO]

Observarea păsărilor este un lucru foarte holistic, pentru că înseamnă să asculți, să simți, să cunoști și mai ales să nu cunoști.

Jasmina Al-Qaisi și Ralf Wendt privesc lumea prin ochii observatorilor de păsări. Observarea păsărilor este, într-un fel, o formă de artă, iar morfologia lumii pe care o descoperă astfel descrie noi moduri de comunicare care chestionează granițele tradiționale a ceea ce numim limbaj.

Jasmina și Ralf se conectează prin interesul pentru comunicare. Și-au pus întrebări toată viața, privind chestiunea originii, cuvântul german Heimat, rădăcinile - de unde vii și din ce ești făcut, și care este modul ideal al oamenilor de a exista în lume. Își petrec timpul planificând cum să creeze imagini cel puțin temporare ale potențialului utopic în societate.

Jasmina a preluat interesul pentru păsări și pentru observatorii de păsări de la Ralf. Aceasta este forma ei actuală de lucru: observă observatorii de păsări, punându-și laolaltă în mod coerent toate ideile și curiozitățile. Este vorba despre modul în care omul european, de obicei bărbatul alb, ne spunea cum să privim lumea non umană. Este o abordare foarte critică a ființei în ceea ce omul occidental ar numi "natura", ceea ce este, de asemenea, ceva ce Ralf pune la îndoială.

Proiectul "Observând observatorii de păsări" provine în mare parte din relația pe care Jasmina o are cu Ralf și dintr-o analiză asupra a ceea ce presupune să îi privim pe cei care privesc natura, ce învățăm, re-învățăm sau dezvățăm de la ei.

"A vorbi înseamnă a scrie. Doar că nu rămâne într-o formă textuală. O iei și o proiectezi asupra ei și îi dai o funcție", îmi spune Jasmina, care este scriitoare pentru voice and paper și membră a proiectului de cercetare artistică Research and Waves, unde dezvoltă concepte, scrie, gândește și despre diverse forme de a fi împreună altfel. Ralf a crescut într-o altă țară care nu mai există, RDG. Din punct de vedere profesional, a sărit peste calea clasică de a studia ceva pentru a ajunge la o profesie. La universitate a studiat arta discursului și pe lângă a învățat câteva instrumente și a folosit vocea ca să însuflească literatura. Cei doi artiști, care actualmente locuiesc în Berlin și Halle, s-au conectat prin radio și experimentele cu vocea și cu vorbirea care le definesc amândurora parcursul artistic.

"Observarea păsărilor este un lucru foarte holistic, pentru că înseamnă să asculți, să simți, să cunoști și mai ales să nu cunoști", spun ei despre impactul experienței pe care o împart. "Este o schimbare constantă, cumva, și ceea ce te împinge este timpul în care ești afară sau privești cerul și ai această experiență de a ști și de a nu ști."

Observând observatorii de păsări

[DE]

„Die Vogelbeobachtung ist etwas sehr Holistisches, denn sie verbindet Zuhören, Fühlen, Wissen und, vor allem, Nichtwissen.“ - Jasmina Al-Qaisi und Ralf Wendt

Jasmina Al-Qaisi und Ralf Wendt betrachten die Welt durch die Augen von Vogelbeobachtern. Das Beobachten von Vögeln ist gewissermaßen eine Kunstform und die Morphologie der Welt, die es entdeckt, beschreibt neue Formen der Kommunikation, die die traditionellen Grenzen dessen, was wir Sprache nennen, infrage stellen.

Jasmina und Ralf verbindet das Interesse an Kommunikation. Sie haben ihr ganzes Leben lang Fragen gestellt, nach der Herkunft, nach dem seltsamen deutschen Wort „Heimat“, nach den Wurzeln – woher man kommt und woraus man geschaffen ist, sowie nach der idealen Art und Weise, in der der Mensch in der Welt existiert. Sie verbringen ihre Zeit damit, zu sie planen, wie sie zumindest vorübergehende Bilder des utopischen Potenzials in der Gesellschaft schaffen können.

Jasmina hat das Interesse an Vögeln und Vogelbeobachtern von Ralf übernommen. So arbeitet sie zurzeit: Sie beobachtet Vogelbeobachter und fügt all ihre Ideen und Kuriositäten kohärent zusammen. Es geht um die Art und Weise, in der der Europäer – in der Regel der weiße Mann – uns sagte, wie wir die nicht-menschliche Welt betrachten müssen. Es ist eine außerordentlich kritische Herangehensweise an das, was der westliche Mensch als „Natur“ bezeichnen würde, und dies ist auch das, was Ralf infrage stellt. Das Projekt „Beobachter von Vogelbeobachtern“ entstand hauptsächlich aus der Beziehung zwischen Jasmina und Ralf und aus einer Analyse dessen, was es heißt, Naturbeobachter zu beobachten, was wir von ihnen lernen, neu lernen oder ent-lernen.

„Sprechen ist Schreiben. Nur bleibt das nicht in Textform. Man nimmt es und man projiziert es darauf und man gibt ihm eine Funktion“, erklärt Jasmina, die für *voice and paper* schreibt und Mitglied des Kunstforschungsprojekts *Research and Waves* ist, im Rahmen dessen sie Konzepte entwickelt, schreibt und über Arten des verschiedenen Zusammenseins nachdenkt. Ralf ist in einem anderen Land aufgewachsen, das es

heutzutage nicht mehr gibt, in der DDR. Beruflich übersprang er den klassischen Weg eines Studiums, um einen Beruf zu erlernen. An der Universität studierte er die Kunst des Diskurses, lernte einige Instrumente dazu und nutzte die Stimme, um die Literatur zu beleben. Die beiden Künstler, die heute in Berlin und Halle leben, verbindet das Radio und die Experimente mit Stimme und Sprache, die ihre beiden künstlerischen Wege definieren.

„Die Vogelbeobachtung ist etwas sehr Holistisches, denn sie verbindet Zuhören, Fühlen, Wissen und, vor allem, Nichtwissen“, meinen sie über die Auswirkungen der Erfahrung, die sie teilen. „Es ist eine ständige Veränderung und was einen antreibt, ist die Zeit, in der man draußen ist oder in den Himmel schaut und diese Erfahrung von Wissen und Nichtwissen hat.“

Beobachter von Vogelbeobachtern

[RO]

„Cunosc personal o mulțime de oameni care suferă de depresie severă, iar muzica îi ajută cu siguranță. Din acest motiv ne-am decis să cântăm în această perioadă dificilă și să ajutăm cu muzica noastră peste tot unde putem.“ Oana-Cătălina Chițu, cântăreață

„Muzica înseamnă pentru mine când ceva declanșează senzația de fericire și face sufletul să vibreze. Ea te poate ajuta să scapi de griji și de probleme pentru câteva ore. Eu cred că muzica este un leac!“ Erika Borbély-Hansen, fotografă

Cântăreața provine din micul sat Humulești, din nord-estul României. Tatăl ei era șeful restaurantului din sat unde mai și cânta din când în când. Mica Oana a auzit primele sunete de tango de la tatăl ei. A sosit la Berlin la vârsta de 21 de ani. Voia să călătorească în toată lumea, dar Berlinul s-a dovedit a fi pentru ea un univers personal. Verena Rein i-a devenit profesoară de canto.

Fotografa s-a născut în Friedrichshafen. La 19 ani lucra deja la teatrul din Stuttgart. Când s-a mutat la Berlin ceva mai târziu, s-a simțit ca acasă. Erika poartă în sine o moștenire balcanică. Părinții ei provin din Voivodina, o regiune din Serbia care a aparținut odinioară Ungariei. Muzica le-a apropiat pe cele două femei.

Ceea ce o face pe Oana Chițu atât de specială nu este doar interpretarea proprie a unor melodii cunoscute, ci și energia care răzbate din cântecele ei. Primele sale proiecte muzicale au inclus cântece românești și tradiționale din Balcani. De-a lungul timpului, au început să cânte și romanțe și tangouri din București.

Nici Erika nu se lasă mai prejos atunci când vine vorba despre ceea ce o face să fie diferită. Deși s-a născut în Germania, a fost întotdeauna considerată o străină. În prezența Oanei, însă, originea ei nu a mai jucat niciun rol. „Această prietenie mă face să mă simt ca acasă. Pur și simplu mă simt ca acasă cu Oana (...) Am senzația că ne inspirăm reciproc“, declară fotografa din toată inima.

Oana și Erika cântă împreună și în privat, spontan, inclusiv cântece din anii 1920 și 1930. „Nu știi cui îi aparțin“ este unul dintre cântecele lor preferate. Alte proiecte comune sunt atelierelor de canto, concertele sau DVD-urile, în cadrul cărora Oana cântă, iar Erika face fotografiile. Oana a avut deosebită ocazie să cânte și în orașul natal, București, la invitația ambasadorului german Cord Meyer-Klodt, în cadrul unui concert la care a fost prezentă și mama ei.

În prezent, Oana pregătește un proiect care interconectează muzical orașele Berlin, București și Buenos Aires. Pe data de 8 mai 2022, Oana se va afla în fața camerei de filmat, iar Erika, în spatele acesteia. În curând va mai avea loc și un atelier exclusiv de canto în România, la Nedeea Vâlceană. Bucătăria Oanei și masa de sufragerie a Erikăi - acolo iau naștere cele mai nebunești idei. Continuăm să ne lăsăm surprinse și inspirate!

Am senzația că ne inspirăm reciproc

[DE]

„Persönlich kenne ich sehr viele Menschen, die ganz schwere Depressionen haben. Und Musik ist etwas, was auf jeden Fall hilft. Deswegen haben wir uns entschlossen, in dieser schwierigen Zeit zu spielen und mit Musik zu helfen, wo wir helfen können.“ - Oana-Cătălina Chițu, Sängerin

„Diese Freundschaft gibt mir das Gefühl von Heimat. Ich fühle mich mit Oana einfach zu Hause (...).“ - Erika Borbély-Hansen, Fotografin

„Musik bedeutet für mich, wenn etwas die Glücksgefühle auslöst und die Seele zum Schwingen bringt. Es kann helfen, für ein paar Stunden die Sorgen und Probleme loszuwerden. Ich glaube, das ist ein Heilmittel!“ Erika Borbély-Hansen, Fotografin

Die Sängerin kommt aus dem kleinen Dorf Humulești im Nordosten Rumäniens. Ihr Vater war der Geschäftsführer des Dorfresterants hat dort sehr gerne gesungen. Die kleine Oana hörte von ihrem Vater die ersten Tangoklänge. Nach Berlin kam sie mit 21. Sie wollte die Welt bereisen, in Berlin jedoch hat sie die ganze Welt für sich entdeckt. Verena Rein wurde ihre Gesangslehrerin.

Die Fotografin kam in Friedrichshafen zur Welt. Mit 19 arbeitete sie am Theater in Stuttgart. Als sie später nach Berlin zog, fühlte sie sich gleich zu Hause. Erika bringt ihren balkanischen Hintergrund mit. Ihre Eltern stammen aus der Vojvodina, einem Gebiet in Serbien, das früher zu Ungarn gehört hat.

Musik hat die beiden Frauen zusammengebracht.

Was Oana Chițu so besonders macht, ist nicht nur die eigene Interpretation bekannter Lieder, sondern auch die Energie, die in ihrem Gesang zu spüren ist. Ihre ersten musikalischen Projekte beinhalteten Roma- und traditionelle Lieder aus den Balkanländern, im Laufe der Zeit kamen Romanzen und Tangolieder aus Bukarest hinzu.

Über Andersartigkeit kann auch Erika ein Lied singen. Obwohl sie in Deutschland geboren wurde, galt sie immer als „die Ausländerin“. In Oanas Anwesenheit spielte ihre Herkunft aber keine Rolle mehr. „Diese Freundschaft gibt mir das Gefühl von Heimat. Ich fühle mich mit Oana einfach zu Hause (...) Ich habe das Gefühl, wir inspirieren uns gegenseitig“, sagt die Fotografin aus vollem Herzen.

Spontan singen Oana und Erika im privaten Rahmen auch gemeinsam, u. a. Lieder aus den 20er-, 30er-Jahren. „Ich weiß nicht, zu wem ich gehöre“ ist eines ihrer Lieblingslieder. Andere gemeinsame Projekte sind Gesangsworkshops, Konzerte oder DVDs, bei denen Oana den gesanglichen und Erika den fotografischen Teil übernimmt. Ein besonderes Ereignis war für Oana die Möglichkeit, in ihrem Geburtsort bei einem Konzert in Anwesenheit ihrer Mutter und auf Einladung des deutschen Botschafters in Bukarest, Cord Meyer-Klodt, zu singen.

Derzeit steht ein Projekt an, in dem Berlin, Bukarest und Buenos Aires musikalisch miteinander vernetzt werden. Für das benötigte Bildmaterial steht am 8. Mai 2022 Oana vor und Erika hinter der Kamera. In Rumänien soll es demnächst in Nedeea Vâlceană einen exklusiven Gesangsworkshop geben. Oanas Küche und Erikas Esszimmertisch – dort werden die verrücktesten Ideen ins Leben gerufen. Wir lassen uns weiter überraschen und begeistern!

Ich habe das Gefühl, wir inspirieren uns gegenseitig

[RO]

Mona Vintilă și Alexander (Ali) Rönisch trăiesc de 11 ani în Berlin și sunt asistenți sociali pentru suportul familiilor și tinerilor romi care au migrat acolo din România. Construiesc rețele pentru a-i încuraja și pentru a le da putere tinerilor să fie mândri de ei înșiși și să fie modele de urmat pentru comunitate.

S-au cunoscut acum șapte ani în Berlin. Au descoperit că îi leagă foarte multe, lucrând cu același grup de oameni care proveneau din același sat. Au încercat să găsească mai mulți oameni ca ei, care iubesc munca și se identifică cu domeniul de activitate pe care îl desfășoară, și să creeze un grup care să îi ajute cât mai bine pe acești oameni, o rețea împotriva antițigănistului, cum ar fi rasismul împotriva Sinti și a romilor, și să includă multe alte organizații.

Pasiunea lor pentru a-i împuternici pe copii și tineri să creeze lucruri frumoase în comunitate s-a materializat în evenimente, ateliere și intervenții în spațiul public care să invite la reuniune, distracție și învățare prin teatru, artă și muzică.

Copiii o văd pe Mona ca pe o soră mai mare și poate ca pe o persoană foarte importantă pe care ei nu o au în familie. "Este întotdeauna foarte incluzivă, de exemplu, dacă cineva stă pe margine și pare puțin singur, ea vine și deschide conversația și apoi: Hei, hai să ne jucăm ceva! - și este foarte încurajatoare și foarte sensibilă la ceea ce simt ceilalți oameni", explică Ali.

Mona și Ali învață în permanență, deoarece este o muncă foarte dinamică. Dar este o luptă, o luptă mare. E greu să vezi părinți care au făcut părul cărunț după doi ani din cauza stresului prea mare cu actele, sau care se îmbolnăvesc din cauza stresului. Sistemul poate fi uneori foarte crud cu regulile. "Părinții nu cunosc limba ca noi și au nevoie de timp pentru a învăța cum funcționează sistemul. Și apoi, cineva din sistem care cunoaște perfect limba germană și știe perfect cum funcționează sistemul pune multă presiune pe aceste familii: Trebuie să înțelegeți și trebuie să vă conformați la tot ceea ce vrem noi. Ei uită că există un decalaj, că există privilegiu."

Amândoi respectă și admiră la oamenii cu care lucrează faptul că aceștia păstrează sentimentul de comunitate și de sat într-un oraș mare ca Berlinul, unde mai mulți oameni se simt singuri, în comparație cu alte părți ale Germaniei. Oamenii au venit aici din diferite motive, dar majoritatea caută un viitor mai bun pentru copiii lor. Când vin aici, barierele instituțiilor sunt foarte mari, așa cum descrie Mona.

Desigur, primești bani de sprijin, dar ești mereu sub presiune și trebuie să răspunzi mereu la scrisori, iar dacă nu vorbești foarte bine germana sau dacă nu ai studii superioare, este foarte dificil. Vorbim despre Uniunea Europeană și despre "a crește împreună".

"Dar Romii fac acest lucru de 800 de ani," spun cei doi. "Ei sunt un model pentru Uniunea Europeană și trăiesc cu adevărat pentru ideea "Europa fără frontiere".

Europa fără frontiere din inima Berlinului

[DE] *Mona Vintilă und Alexander (Ali) Rönisch leben seit 11 Jahren in Berlin und unterstützen als Sozialarbeiter*innen Rom*nja-Familien und junge Menschen, die aus Rumänien zugewandert sind. Sie bauen Netzwerke auf, um junge Menschen zu ermutigen und zu befähigen, stolz auf sich selbst und Vorbilder für die Gemeinschaft zu sein.*

Sie lernten sich vor sieben Jahren in Berlin kennen. Sie erkannten, dass sie viele Gemeinsamkeiten hatten, da sie mit der gleichen Gruppe von Menschen aus dem gleichen Dorf arbeiteten. Sie versuchten, noch mehr Menschen wie sie selbst zu finden, und eine Gruppe zu gründen, die diesen Menschen so weit wie möglich helfen würde – ein Netzwerk gegen Antiziganismus, wie z. B. den Rassismus gegen Sint*izze und Rom'nja, das viele andere Organisationen einbeziehen sollte.

Ihre Leidenschaft, Kinder und Jugendliche zu befähigen, Gutes in der Gemeinschaft zu schaffen, spiegelte sich in Veranstaltungen, Workshops und Interventionen im öffentlichen Raum wider, die mehr und mehr Menschen dazu einluden, zusammenzukommen, Spaß zu haben und durch Theater, Kunst und Musik Neues zu erfahren.

Viele der Kinder, die sie unterstützen, sehen Mona als ihre große Schwester und zuweilen als eine sehr wichtige Person an, die sie in ihrer eigenen Familie nicht haben. „Wenn zum Beispiel jemand am Rand sitzt und sich ein wenig einsam fühlt, kommt sie und spricht sie oder ihn an: ‘Hey, lass uns ein Spiel spielen.’ Sie ist sehr ermutigend und geht sehr sensibel auf die Gefühle anderer ein“, erklärt Ali.

Mona und Ali lernen aber auch selbst ständig hinzu, da ihr Beruf sehr facettenreich und dynamisch ist.

Es ist jedoch ein ständiger Kampf. Es ist hart, Eltern zu treffen, die nach zwei Jahren fast verzweifeln, weil sie zu viel Stress mit der Bürokratie haben, und die dann wegen der Belastung manchmal erkranken. „Die Eltern kennen die Sprache nicht so gut wie wir und brauchen Zeit, um zu lernen, wie das System funktioniert. Und dann übt jemand im System, der die Sprache perfekt beherrscht und genau weiß, wie das System funktioniert, großen Druck auf diese Familien aus: Ihr müsst alles verstehen und euch an alles anpassen, was wir

wollen. Sie vergessen, dass es eine Kluft gibt, dass es Privilegien gibt.“

Sowohl Mona als auch Ali respektieren und bewundern an den Menschen, mit denen sie zusammenarbeiten, dass sie sich in einer Großstadt wie Berlin, in der sich so viele Menschen einsam fühlen, trotzdem das Gefühl von Gemeinschaft und Geborgenheit bewahren. Die Menschen sind aus unterschiedlichen Gründen gekommen, die meisten suchen nach einer besseren Zukunft für ihre Kinder. Wenn sie hierherkommen, seien die institutionellen Schranken sehr hoch, erklärt Mona. Natürlich bekommt man Unterstützungsgelder, aber man steht immer unter Druck und man muss ständig Briefe beantworten. Und wenn man nicht sehr gut Deutsch spricht oder keine höhere Bildung hat, ist all das sehr schwierig. Es geht hier um die Europäische Union und das „Zusammenwachsen“.

„Die Rom*nja tun das schon seit 800 Jahren“, stellen Mona und Ali fest. Sie sind ein Vorbild für die Europäische Union und leben die Idee eines „Europas ohne Grenzen“.

Europa ohne Grenzen im Herzen von Berlin

[RO]

Adi Tudose (n. 1987, București). Lucrează ca fotograf și este interesat să surprindă oameni, expresii și senzații care provocă o stare de introspecție. A studiat imagine de film la UNATC, și a lucrat pe platourile de filmare. Timp de câțiva ani, a practicat fotografia de stradă, apoi a trecut la fotografia documentară. În 2018, a primit bursa din cadrul masterclass-ului *Urban Transformation* din Milano, coordonat de fotograful Magnum, Alex Majoli. Pentru el fotografia este un mijloc prin care poate arăta oamenilor o altă perspectivă asupra comunităților vulnerabile cu care aceștia nu au contact. În prezent, lucrează la proiectul personal *Young Adults*, care documentează schimbările prin care trec adolescenții între 18-26 de ani.

[DE]

Adi Tudose (geb. 1987 in Bukarest) arbeitet als Fotograf und ist daran interessiert, Menschen, Ausdrücke und Empfindungen einzufangen, die einen Zustand der Introspektion hervorrufen. Er studierte Filmgestaltung an der UNATC und wirkte an Filmsets mit. Einige Jahre lang beschäftigte er sich mit Straßenfotografie, dann wechselte er zur Dokumentarfotografie. Im Jahr 2018 erhielt er ein Stipendium der Urban Transformation Masterclass in Mailand, die von Magnum-Fotograf Alex Majoli koordiniert wurde. Für ihn ist die Fotografie ein Mittel, mit dem er den Menschen eine andere Perspektive auf gefährdete Gemeinschaften zeigen kann, mit denen sie scheinbar keine Berührungspunkte haben. Derzeit arbeitet er an seinem persönlichen Projekt Young Adults, das die Veränderungen dokumentiert, die 18- bis 26-Jährige durchmachen.

[RO]

© William Winkler

Patricia Moroșan (născută în România) trăiește și lucrează la Berlin și Atena. A studiat fotografia la Ostkreuzschule din Berlin. În lucrările sale, ea abordează tema dualității dintre intimitate și identitate. Își expune lucrările la nivel internațional. În 2019, a primit Premiul Juriului de la Les Boutographies și Premiul pentru Curaj de la Journalistinnenbund. A primit nominalizări pentru Premiul de Artă Haus am Kleistpark (2019), Premiul Wellcome Photography Award (2020); Premiul Wüstenrot Documentary (2020) și Gomma Grant (2021). A primit numeroase granturi: inclusiv Initial Stipendium al Akademie der Künste Berlin și diverse granturi din partea Senatului din Berlin. Lucrările sale se află în colecția MNAC București, în colecția de artă a orașului Montpellier, precum și în colecții private din Germania, Franța și Grecia.

[DE]

PATRICIA MOROSAN (geb. in Rumänien) lebt und arbeitet in Berlin und Athen. Sie studierte Fotografie an der Ostkreuzschule in Berlin. In ihrer Arbeit verhandelt sie die Dualität von Intimität und Identität als Thema. Sie stellt ihre Arbeiten international aus. 2019 gewann sie den Jury's Award von Les Boutographies und den Courage-Preis des Journalistinnenbundes. Nominierungen erhielt sie für den Kunstpreis des Hauses am Kleistpark (2019), für den Wellcome Photography Award (2020); den Dokumentarförderpreis Wüstenrot (2020) und den Gomma Grant (2021). Sie erhielt zahlreiche Stipendien: u.a. das Initial Stipendium der Akademie der Künste Berlin und verschiedene Stipendien des Berliner Senats. Ihre Arbeiten befinden sich in der Sammlung des MNAC Bukarest, in der Kunstsammlung der Stadt Montpellier, sowie in privaten Sammlungen in Deutschland, Frankreich und Griechenland.

[RO]

© Hermann Pentemann

Anne Reinert, născută în 1975, locuiește în Osnabrück (Saxonia Inferioară/ Germania), unde este redactor, jurnalist independent și PR. A studiat literatură, germanistică și filozofie și, timp de 17 ani, a scris despre subiecte culturale pentru Neue Osnabrücker Zeitung, taz și alte publicații.

[DE]

Anne Reinert, 1975 geboren, lebt als Redakteurin sowie freie Journalistin und PR-Mitarbeiterin in Osnabrück (Niedersachsen/Deutschland). Sie studierte Literaturwissenschaft, Germanistik und Philosophie und hat 17 Jahre lang für die Neue Osnabrücker Zeitung, die taz und andere Medien über kulturelle Themen geschrieben.

[RO]

Cu o experiență de aproape zece ani în presă, Diana Meseșan lucrează ca reporter la ziarul Libertatea. Deși are momente de îndoială și de oboseală, crede încă în jurnalism și în puterea poveștilor. Când nu e prea cald, aleargă prin cartierul ei din București și ascultă podcasturi.

[DE]

Diana Meseşan verfügt über fast zehn Jahre Erfahrung in der Presse und arbeitet als Reporterin für die Zeitung Libertatea. Trotz Momenten des Zweifels und der Müdigkeit glaubt sie noch immer an den Journalismus und die Macht der Geschichten. Wenn es nicht zu heiß ist, läuft sie durch ihr Viertel in Bukarest und hört Podcasts.

[RO]

© Calvin Leander

Ioana Cristina Casapu (n. 1987) este o scriitoare și artistă română, stabilită în Germania. A scris două cărți (Heart Beats - A Memoir of The Millennial Generation on Social Media - 2019, și Deviații de Stereo, 2016) și a publicat în peste 30 de de jurnale și volume colective. Opera ei, care include memorii, proză scurtă, poezie și intervenții conceptuale, conține idei independente despre feminism, migrație, viața modernă și singurătate. Folosește jurnalismul imersiv, cercetări sociologice și corespondențele proprii ca medii de legătură între lumea fizică și cea digitală, într-o explorare continuă a limbajului și a modului în care tehnologia și emoțiile umane se împletesc pentru a produce noi căi de comunicare și conectare.

[DE]

IOANA CRISTINA CASAPU (geb. 1987) ist eine rumänische Schriftstellerin und Künstlerin, die in Deutschland lebt. Sie hat zwei Bücher geschrieben (“Heart Beats - A Memoir of The Millennial Generation on Social Media” - 2019 sowie “Deviations from Stereo” - 2016) und publizierte in über 30 Zeitschriften und Sammelbänden. Ihr Werk, das Memoiren, Kurzprosa, Lyrik und konzeptionelle Interventionen umfasst, enthält unabhängige Ideen zu Feminismus, Migration, modernem Leben und Einsamkeit. Sie nutzt immersiven Journalismus, soziologische Forschung sowie ihre eigene Korrespondenz als Medium zwischen der physischen und der digitalen Welt, um Sprache zu erforschen und herauszufinden, wie Technologie und menschliche Emotionen ineinandergreifen. Ihr Ziel ist es, neue Wege der Kommunikation und Verbindung zu schaffen.

Manuela Klenke s-a născut la Cluj-Napoca în 1984 și locuiește în Osnabrück. Lucrează ca traducător literar. Cartea sa *On Textproduction: The Integral Relationship to Translation* (coautoare Alina Preda) a fost publicată în 2008. Cel mai recent, a tradus în germană romanele Laviniei Braniște *Interior Zero* și *Sonia ridică mâna*, precum și volumul de proză scurtă *Sânii verzi* de Florin Iaru. Este curatoarea rubricii lunare "Deutsche Ecke" pe DLITE, blogul de literatură al Goethe-Institut București.

[DE]

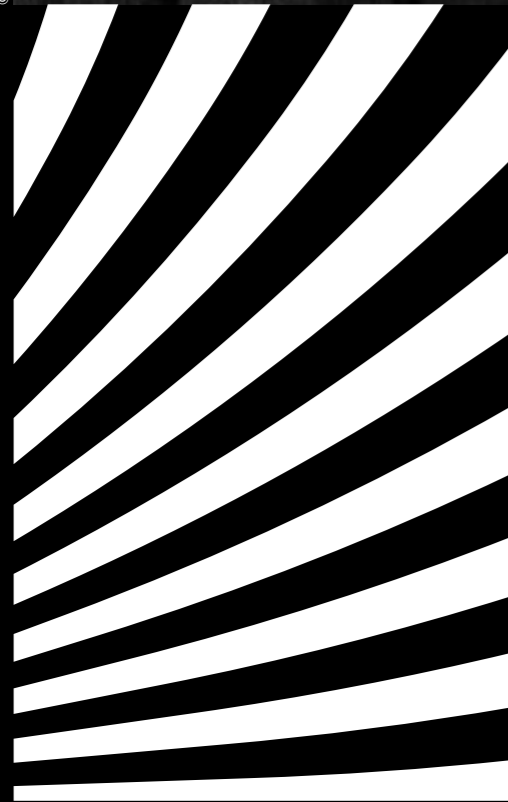

Manuela Klenke wurde 1984 in Cluj-Napoca geboren und lebt in Osnabrück. Sie arbeitet als Literaturübersetzerin. 2008 erschien ihr Buch *On Textproduction: The Integral Relationship to Translation* (Ko-Autorin Alina Preda). Zuletzt übersetzte sie die Romane von Lavinia Branîște *Null Komma Irgendwas* und *Sonia meldet sich*, sowie den Kurzprosaband *Die grünen Brüste* von Florin Iaru. Sie kuratiert die monatliche Kolumne „Deutsche Ecke“ auf DLITE, dem Literaturblog des Goethe-Instituts Bukarest.

[RO]

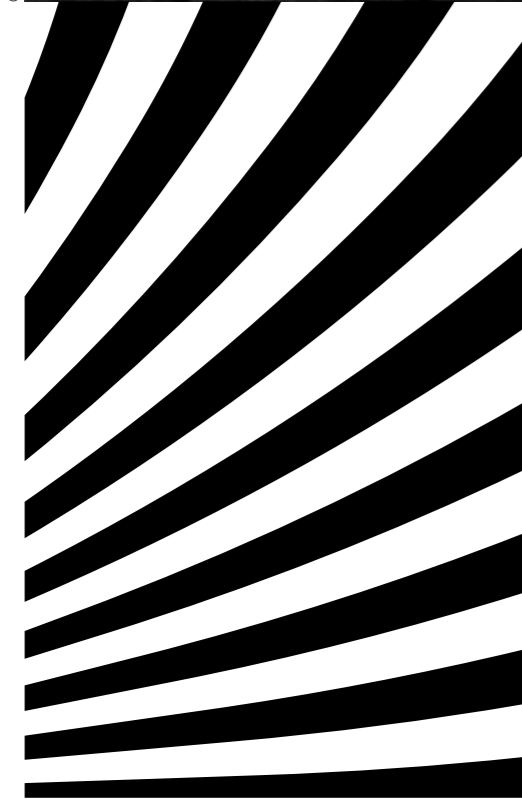

© Mădălin Nicolae

Venera Dimulescu (32 de ani) e jurnalistă din 2016. Articolele ei au apărut până acum în publicațiile Casa Jurnalistului, Scena9 și Libertatea. În prezent, lucrează ca reporter full time la publicația Scena9. Anul trecut a avut în grijă o grupă de studenți la seminariile cursului de jurnalism narativ, de la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării, Universitatea din București.

[DE]

Venera Dimulescu (32) ist seit 2016 als Journalistin tätig. Ihre Artikel sind bisher in den Magazinen Casa Jurnalistului, Scena9 und Libertatea erschienen. Derzeit arbeitet sie als Vollzeitreporterin bei Scena9. Im vergangenen Jahr betreute sie eine Gruppe von Studenten in den Seminaren des Studiengangs "Narrativer Journalismus" an der Fakultät für Journalismus und Kommunikationswissenschaften der Universität Bukarest.

**GOETHE
INSTITUT**

Parteneri:

Ankommen
Teilhaben
Wertschätzen

**DEUTSCHLAND
GESTALTEN**

deutsches
Kulturzentrum
hermannstadt

RUMÄNISCHES
KULTURINSTITUT
BERLIN

M MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NATIONAL MUZEAL ASTRA

Plăcut de:

Parteneri media:

Deutsche Zeitung
DAILY NEWS PAPER

